

SVT VI : 72 ; 13

041	kieli	finswefre
245	nimeke	Helsingin, Turun, Viipurin, Tampereen, Vaasan, Kuopion, Lahden, Oulun, Kotkan, Rauman, Pietarsaaren ja Riihimäen rakennus- ja asuntolaskenta marraskuun 27 p. 1930
246	rinnakkaisn. swe	Byggnads- och bostadsräkningen i Helsingfors, Åbo, Viborg, Tammerfors, Vasa, Kuopio, Lahti, Uleåborg, Kotka, Raumo, Jakobstad och Riihimäki den 27 november 1930
246	rinnakkaisn. fre	Recensement des bâtiments et des habitations de Helsinki (Helsingfors), Turku (Åbo), Viipuri (Viborg), Tampere (Tammerfors), Vaasa (Vasa), Kuopio, Lahti, Oulu (Uleåborg), Kotka, Rauma (Raumo), Pietarsaari (Jakobstad) et Riihimäki au 27 novembre 1930
248	osan tiedot	Teksti
248	osan tiedot swe	Text
248	osan tiedot fre	Texte
260	julkaisija	Helsinki : [Tilastollinen päätoimisto], 1933
440	sarja fin	Suomen virallinen tilasto 6 : 72 ; 13
500	ylänimeke	Väestötilastoa
598	huom.	svt
650	svt aihealue	Väestö - Befolkning - Population
650	tietovuosi	1930
651	alue	Suomi - Finland

VI

VÄESTÖTILASTOA

72: 13

HELSINGIN, TURUN, VIIPURIN, TAMPEREEN, VAASAN, KUOPION, LAHDEN,
OULUN, KOTKAN, RAUMAN, PIETARSAAREN JA RIIHIMÄEN

RAKENNUS- JA ASUNTOLASKENTA

MARRASKUUN 27 P. 1930

TEKSTI

★

VI

BEFOLKNINGSSTATISTIK

72: 13

BYGGNADS- OCH BOSTADSRÄKNINGEN

I HELSINGFORS, ÅBO, VIBORG, TAMMERFORS, VASA, KUOPIO, LAHTI,
ULEÅBORG, KOTKA, RAUMO, JAKOBSTAD OCH RIIHIMÄKI

DEN 27 NOVEMBER 1930

TEXT

★

*RECENSEMENT DES BÂTIMENTS ET DES HABITATIONS
DE HELSINKI (HELSINGFORS), TURKU (ÅBO), VIIPURI (VIBORG), TAMPERE
(TAMMERFORS), VAASA (VASA), KUOPIO, LAHTI, OULU (ULEABORG), KOTKA,
RAUMA (RAUMO), PIETARSAARI (JAKOBSTAD) ET RIIHIMÄKI*

AU 27 NOVEMBRE 1930

TEXTE

HELSINKI 1933

Alkusanat.

Esillä oleva julkaisu sisältää tekstin muodossa selonteon marraskuun 27 päivänä 1930 toimeenpannun väestölaskennan yhteydessä suoritettun rakennus- ja asuntolaskennan tärkeimmistä tuloksista maan yhdessätoista suurimmassa kaupungissa, nimittäin Helsingissä, Turussa, Viipurissa, Tampereella, Vaasassa, Kuopiossa, Lahdessa, Oulussa, Kotkassa, Raumalla ja Pietarsaaressa sekä Riihimäen kauppalassa. Se muodostaa yhteenvedon aikaisemmin Suomen virallisen tilaston VI sarjan numeroina 72: 1—12 julkaistuihin liitetäuluihin, joissa on esitetty yksityiskohtaiset tiedot eri laskentapaikkakuntien rakennus- ja asuntooloista. Sitäpaitsi esillä oleva selonteko sisältää joukon vertailuja aikaisempien laskentojen tuloksiin.

Rakennus- ja asuntotilaston aineiston tarkastusta ja käyttöä on ohjannut allekirjoittanut Modeen apulaisaktuaarien H. Hormion ja A. Tunkelon avustamana. Esillä olevan tekstiselonteon on laatinut allekirjoittanut *Modeen*.

Helsingissä, Tilastollisessa päätoimistossa, kesäkuussa 1933.

Förord.

Föreliggande publikation innehåller en redogörelse i textform för de viktigaste resultatet av den byggnads- och bostadsräkning, som anordnades i elva av rikets största städer, nämligen Helsingfors, Åbo, Viborg, Tammerfors, Vasa, Kuopio, Lahti, Uleåborg, Kotka, Raumo och Jakobstad samt i Riihimäki köping i samband med folkräkningen den 27 november 1930. Den utgör en sammanfattning av innehållet i de tidigare, under n.ris 72: 1—12 av Finlands officiella statistik, serie VI, publicerade tabellbilagorna, i vilka detaljerade uppgifter rörande byggnads- och bostadsförhållandena å de olika räkningsorterna meddelats. Därjämte ingår i föreliggande redogörelse en del jämförelser med resultatet av tidigare räkningar.

Granskningen och bearbetningen av det byggnads- och bostadsstatistiska materialet har handhåfts av undertecknad Modeen med biträde av biträdande aktuarierna H. Hormio och A. Tunkelo. Föreliggande textredogörelse har utarbetats av undertecknad *Modeen*.

Helsingfors, å Statistiska centralbyrån, i juni 1933.

Martti Kovero.

J. T. Hanho.

G. Modeen.

Sisällys.

	Siv.
Johdanto	5
I. Rakennetut kiinteistöt	7
II. Rakennukset	10
III. Huoneistot ja huoneet	15
IV. Asuinhuoneistojen suuruusluokat	24
V. Asukkaat ja asunto-olot	29
VI. Ahtaasti asutut huoneistot	35
VII. Vuokrat	39
VIII. Väestön ryhmittäminen talouskuntien mu- kaan	42
IX. Alivuokralaiset ja asukit	46

Innehåll.

	Sid.
Inledning	5
I. Bebyggda fastigheter	7
II. Byggnader	10
III. Lägenheter och rum	15
IV. Olika storlekskategorier av bostadslägenheter	24
V. De boende och bostadsförhållandena	29
VI. De överbefolkade lägenheterna	35
VII. Hyrorna	39
VIII. Befolkningens fördelning efter hushåll	42
IX. Underhyresgäster och inneboende	46

Table des matières.

Préface	5
I. Immeubles portant des bâtiments	7
II. Bâtimens	10
III. Locaux et chambres	15
IV. Différents types de logements	24
V. Habitants et conditions d'habitation	29
VI. Locaux habités à l'étroit	35
VII. Loyers	39
VIII. Répartition de la population d'après ménages	42
IX. Sous-locataires et pensionnaires pour la nuit	46

Painovirheitä taululiitteissä:

Helsinki, sivu 50, sar. 22, rivi 1, on 30 442, pitää olla 30 878.
» » 50, » » » 2, » 30 708, » » 31 228.
Turku, » 20, » 13, » 1, » 841, » » 842.
» » » » » 20, » 253, » » 254.
» » » » » 23, » 30, » » 31.
Kuopio, » 31, » 28, » 1, » 38.1 » » 38.3.

Tryckfel i tabellbilagorna:

Helsingfors, sid. 50, kol. 22, sifferrad 1, står 30 442, läs 30 878.
» » » » » » 2, » 30 708, » 31 228.
Åbo, » 20, » 13, » 1, » 841, » 842.
» » » » » » 20, » 253, » 254.
» » » » » » 23, » 30, » 31.
Kuopio, » 31, » 28, » 1, » 38.1 » 38.3.

Johdanto.

Sen todellisen väestölaskennan yhteydessä, joka marraskuun 27 päivänä 1930 toimitettiin Helsingissä, Turussa, Viipurissa, Tampereella, Vaasassa, Kuopiossa, Lahdessa, Oulussa, Kotkassa, Raumalla, Pietarsaaressa ja Riihimäen kauppalassa, järjestettiin näillä paikkakunnilla myös rakennus- ja asuntolaskenta. Tämän laskennan toimeenpanosuunnitelmaan ja niiden kaavakkeiden laatuun nähden, joita on käytetty tietoja kerättyäessä, viitataan siihen väestölaskennan tuloksia esittävään selontekoon, joka liittyy Suomen virallisen tilaston sarjaan VI numerona 71:13.

Rakennus- ja asuntolaskennan laskenta-alueet eri paikkakunnilla ovat aivan samat kuin väestölaskennan alueet, ja niiden rajoihin nähden viitataan myös edellä mainittuun selontekoon.

Vuoden 1930 rakennus- ja asuntolaskenta on monessa suhteessa vuoden 1920 laskentaa laajaperäisempi. Kiinteistöihin nähden on aikaisemmin kerättyjen tietojen lisäksi pyydetty tietoa siitä, sijaitisivatko kysymyksessä olevat rakennukset omalla vaiko vuokraamalla. Rakennustilasto on tällä kertaa ollut varsin yksityiskohtainen. Jokaiseen yksityiseen rakennukseen nähden on hankittu selvitys rakennusaineesta, lämmityksestä, kerrosten luvusta, huoneiden luvusta sekä niiden ryhmittymisestä seinien rakennusaineen mukaan, erilaisista mukavuuksista, kuten keskuslämmityksestä, lämpimästä vedestä, keskuskeittiöstä ja henkilöhisseinä sekä siitä, mihin tarkoitukseen rakennusta käytetään.

Mitä asuntotilastoon tulee, ovat viime laskennassa kerätyt tiedot suurin piirtein samat kuin vuonna 1920. Siinä suhteessa on kuitenkin tapahtunut huomattava laajennus, että kyselykaavakkeeseen on nyt jälleen otettu vuokraa koskevia tiedusteluja. Vuokratilasto koski vuonna 1930 ainoastaan sellaisia vuokrahuoneistoja, joita kokonaan tai osaksi käytettiin asuntotarkoituksiin. Helsingissä koottiin tietoja myöskin osakehuoneistojen yhtiövuokrista, mutta tätä aineistoa ei ole käytetty.

Laskennassa kerättyä aineistoa voidaan pitää pääasiassa tyydyttävänä. Eräät tiedot, m. m. ajankohta, jolloin haltija on hankkinut kiinteistön, ovat kuitenkin olleet varsin puutteelliset. Huoneistokortin 3:nteen

Inledning.

I samband med den faktiska folkräkningen den 27 november 1930 i Helsingfors, Åbo, Viborg, Tammerfors, Vasa, Kuopio, Lahti, Uléaborg, Kotka, Raumo, Jakobstad och Riihimäki köping anordnades även en byggnads- och bostadsräkning å nämnda orter. Beträffande planen för räkningens verkställande samt de härvid använda formulären hänvisas till redogörelsen för folkräkningens resultat, vilken ingår som n:o 71:13 i serie VI av Finlands officiella statistik.

Områdena för byggnads- och bostadsräkningen sammanfalla å de olika orterna fullständigt med områdena för folkräkningen och hänvisas även beträffande deras gränser till ovannämnda redogörelse.

Byggnads- och bostadsräkningen år 1930 är i flere avseenden mer omfattande än 1920 års räkning. Beträffande fastigheterna har utöver vid tidigare räkningar insamlade uppgifter inbegärts upplysning, huruvida vederbörande byggnader voro belägna på egen mark eller på arrendejord. Byggnadsstatistiken har denna gång varit mycket ingående. För varje enskild byggnad har införskaffats utredning om byggnadsmaterialet, uppvärmningen, antalet våningar, antalet rum med fördelning efter väggarnas byggnadsmaterial, olika bekvämligheter såsom centralvärme, varmt vatten, centralkök och personhissar samt om byggnadens användning.

Beträffande bostadsstatistiken äro de vid den senaste räkningen insamlade uppgifterna i stort sett desamma som år 1920. En betydelsefull utvidgning har dock skett, i det förfrågningar om hyran nu åter införts i formuläret. Hyresstatistiken gällde år 1930 endast hyreslägenheter, som helt eller delvis användes för bostadsändamål. I Helsingfors insamlades uppgifter även om aktielägenheternas bolagshyror, men har detta material icke bearbetats.

Det vid räkningen införskaffade materialet kan i huvudsak betecknas som tillfredsställande. En del uppgifter, bl. a. om tidpunkten för innehavarens förvärv av fastigheten, ha dock varit rätt så bristfälliga.

kohtaan, joka koskee yksityisten osakkeenomistajien vuokraamia huoneistoja, on samoin vastattu epätyydyttävästi, jonka vuoksi tätä vuokrahuoneistojen luokkaa ei ole voitu erottaa muista vuokrahuoneistoista aineiston lopullisessa käyttelyssä.

Huoneiden ryhmitykseen nähden 6:n kohdan mukaan, siis sen mukaan, käytetäänkö niitä asuinhuoneina vaiko muihin tarkoituksiin, on tällä kertaa poikettu aikaisemmin seuratuista periaatteista, kun erilaisten laitosten, hotellien ja asuntoloiden huoneista ainoastaan ne, jotka ovat olleet henkilökunnan käytettävissä, on luettu asuinhuoneisiin, jota vastoin sairashuoneet, matkustajahuoneet, oppilasaruntoloiden huoneet y. m. s., joita aikaisemmissa laskennoissa pidettiin asuinhuoneina, on nyt siirretty muihin tarkoituksiin käytettyjen huoneiden ryhmään. Samoin on kasarmeissa ja muissa sotilasarakennuksissa olevista huoneista ainoastaan ne, joita käytettiin upseerien ja alipäällystön perheasuntolina, luettu asuinhuoneisiin, muut huoneet taas muuhun tarkoitukseen käytettyihin.

Punkt 3 i lokalkortet, som gäller lägenheter upphyrda av enskilda aktieägare, har likaså besvarats otillfredsställande, varför denna kategori av hyreslägenheter vid den slutliga bearbetningen icke kunnat avskiljas från övriga hyreslägenheter.

I fråga om fördelningen av rummen i punkt 6, alltså efter om de användes som boningsrum eller för andra ändamål, har en avvikelse från tidigare följda principer denna gång gjorts, i det av rummen i olika slags inrättningar, hotell och internat endast de rum, som disponerats av personalen, tagits som boningsrum, medan sjuksalar, resanderum, rum i elevinternat, m. m., vilka vid tidigare räkningar ansetts som boningsrum, nu hänförs till rum för andra ändamål. Likaså har i kasärner o. a. militära byggnader endast de av officerare och underbefäl som familjebostäder disponerade rummen räknats som boningsrum, de övriga rummen åter som rum för andra ändamål.

I. Rakennetut kiinteistöt.

Rakennettuja kiinteistöjä oli niillä paikkakunnilla, joilla vuoden 1930 laskenta suoritettiin, kaikkiaan 33 033. Tällaisten kiinteistöjen lukumäärä eri paikkakunnilla käy selville seuraavasta taulukosta, joka käsittää myös vastaavat tiedot kolmesta edellisestä laskennasta.

Immeubles portant des bâtimens.

	1900	1910	1920	1930
Helsinki — Helsingfors	1 634	2 065	6 012	9 187
Turku — Åbo	1 947	2 574	3 053	4 183
Viipuri — Viborg	2 302	3 597	3 904	6 002
Tampere — Tammerfors	1 312	1 665	2 057	3 219
Vaasa — Vasa	—	1 062	1 212	1 675
Kuopio	—	—	689	1 062
Lahti	—	—	1 387	2 295
Oulu — Uleåborg	—	1 087	1 627	1 540
Kotka	—	—	401	983
Rauma — Raumo	—	—	—	852
Pietarsaari — Jakobstad	—	—	—	936
Riihimäki	—	—	—	1 099

Raumalla, Pietarsaareissa ja Riihimäellä ei ole aikaisemmin järjestetty mitään laskentaa. — Useimmilla paikkakunnilla laskenta-alue on eri laskennoissa yleensä käsittänyt kaupunkimaisen asutuksen alueen. Jos lähinnä tarkastetaan vuodesta 1920 vuoteen 1930 tapahtunutta kehitystä, on kiinteistöjen luvun lisääntyminen ollut suhteellisesti suurin Kotkassa, Viipurissa ja Tampereella, siis niissä kaupungeissa, joiden laskenta-alue on edellisen laskennan jälkeen suurentunut laajoilla esikaupunki-alueilla, sekä Lahdessa ja Helsingissä, joissa jo vuonna 1920 otettiin mukaan verraten suuria ympäristöalueita. Kiinteistöjen luvun vähentyminen Oulussa johtuu siitä, että laskenta-alue tällä kertaa käsitti ainoastaan kaupungin, kun taas vuonna 1920 mukaan oli otettu myös osa lähintä ympäristöä.

Kiinteistöt ovat seuraavassa taulukossa ryhmitetty sen mukaan, sijaitisivatko rakennukset *omalla* vaiko *vuokraamalla*.

I. Bebyggda fastigheter.

Totalantalet *bebyggda fastigheter* å de orter, som 1930 års räkning omfattade, var 33 033. Antalet dylika fastigheter å de olika orterna framgår av följande tabell, vilken även innehåller motsvarande uppgifter för de tre föregående räkningarna.

I Raumo, Jakobstad och Riihimäki har någon räkning icke tidigare anordnats. — Å de flesta orter har räkningsområdet vid de olika räkningarna i allmänhet omfattat området för den stadlika bosättningen. Om man närmast beaktar utvecklingen från år 1920 till år 1930, har ökningen i antalet fastigheter varit proportionsvis störst i Kotka, Viborg och Tammerfors, alltså i de städer, där räkningsområdet sedan föregående räkning utvidgats med vidsträckt förortsområden, samt i Lahti och Helsingfors, där redan år 1920 medtogos proportionsvis stora förortsområden. Minskningen i antalet fastigheter i Uleåborg beror på, att räkningsområdet denna gång omfattat endast staden, medan år 1920 även en del av de närmaste omgivningarna medräknades.

Fastigheterna fördelade sig på följande sätt efter om byggnaderna voro belägna å *egen mark* eller på *arrendejord*.

Kiinteistöt — Fastigheter — Immeubles:

	omalla maalla på egen jord <i>sur terrain propre</i>		vuokramaalla på arrendejord <i>sur terrain loué</i>	
		%		%
Helsinki — Helsingfors	7 071	77.0	2 116	23.0
Turku — Åbo	1 900	45.4	2 283	54.6
Viipuri — Viborg	2 377	39.6	3 625	60.4
Tampere — Tammerfors	1 905	59.2	1 314	40.8
Vaasa — Vasa	1 186	36.8	489	63.2
Kuopio	557	52.4	505	47.6
Lahti	1 096	47.7	1 199	52.3
Oulu — Uleåborg	805	52.3	735	47.7
Kotka	568	57.8	415	42.2
Rauma — Raumo	467	54.8	385	45.2
Pietarsaari — Jakobstad	754	80.6	182	19.4
Riihimäki	647	58.9	452	41.1

Omalla maalla sijaitsevat kiinteistöt olivat enemmistöinä kahdeksalla paikkakunnalla, kun sen sijaan vuokrajärjestelmä oli vallitsevana muilla neljällä paikkakunnalla, nimittäin Turussa, Viipurissa, Vaasassa ja Lahdessa.

Seuraava taulukko esittää katsauksen kiinteistöjen ryhmittymiseen niiden *haltijan* mukaan.

Fastigheterna å egen mark bildade flertalet av fastigheterna på åtta orter, medan arrendesystemet var det förhärskande på de övriga fyra, nämligen Åbo, Viborg, Vasa och Lahti.

En översikt av fastigheternas fördelning efter *innehavare* gives i följande tabell.

Immeubles selon l'état et la profession des propriétaires.

	Julkisoikeudellinen henkilö Offentligrättslig person <i>Personne morale juridique</i>				Yhtymä tai yhtiö Korporation eller bolag <i>Corporation ou société</i>										Yksityinen henkilö Enskild person — <i>Particulier</i>		Yhteensä — Summa <i>Total</i>						
	Valtio Staten <i>État</i>	Kaupunki, kaupala, mlsk. Stad, köping, lsk. <i>Ville, borg, commune</i>	Seurakunta Församling <i>Communauté</i>	Luku-Antal Nombre	%	Yhdistys, säätiö Förening, stiftelse <i>Corporation</i>	Luku-Antal Nombre	%	Kineistöy. Fastighetsab. <i>Soc. anon. immobili.</i>	Luku-Antal Nombre	%	Asunto-oy. Bostadsab. <i>Soc. anon. d'habitation</i>	Luku-Antal Nombre	%	Muu yhtiö Annat bolag <i>Autres sociétés</i>	Luku-Antal Nombre	%	Osuskuntia Andelslag <i>Assoc. cooperative</i>	Luku-Antal Nombre	%	Enskild person — <i>Particulier</i>	Luku-Antal Nombre	%
Helsinki — Helsingfors ..	490	5.3	229	2.5	42	0.5	162	1.8	619	6.7	693	7.5	362	3.9	79	0.9	6 511	70.9	9 187				
Turku — Åbo	60	1.4	146	3.5	13	0.3	67	1.6	45	1.1	389	9.3	188	4.5	27	0.6	3 248	77.7	4 183				
Viipuri — Viborg	99	1.6	137	2.3	24	0.4	79	1.3	80	1.3	31	0.5	218	3.7	67	1.1	5 267	87.8	6 002				
Tampere — Tammerfors ..	35	1.1	79	2.5	11	0.3	38	1.2	65	2.0	152	4.7	266	8.3	33	1.0	2 540	78.9	3 219				
Vaasa — Vasa	40	2.4	40	2.4	9	0.5	32	1.9	36	2.1	10	0.6	89	5.3	62	3.7	1 357	81.1	1 675				
Kuopio	21	2.0	32	3.0	6	0.5	18	1.7	8	0.8	10	0.9	59	5.6	14	1.3	894	84.2	1 062				
Lahti	12	0.5	31	1.4	—	—	19	0.8	14	0.6	9	0.4	79	3.4	11	0.5	2 120	92.4	2 295				
Oulu — Uleåborg	20	1.3	53	3.4	5	0.3	37	2.4	8	0.5	15	1.0	81	5.3	69	4.5	1 252	81.3	1 540				
Kotka	12	1.2	32	3.3	7	0.7	17	1.7	14	1.4	16	1.6	157	16.0	19	1.9	709	72.2	983				
Rauma — Raumo	8	0.9	28	3.3	3	0.4	12	1.4	2	0.2	1	0.1	70	8.2	6	0.7	722	84.8	852				
Pietarsaari — Jakobstad ..	6	0.6	47	5.0	2	0.2	8	0.9	4	0.4	3	0.3	45	4.8	6	0.6	815	87.2	936				
Riihimäki	47	4.3	9	0.8	3	0.2	12	1.1	—	—	1	0.1	89	8.1	5	0.5	933	84.0	1 099				

Suurinta mielenkiintoa herättävät ne luvut, jotka koskevat kiinteistöjen jakaantumista yhtiöiden ja yksityisten henkilöiden osalle. Tässä suhteessa voidaan havaita, että yksityiset kiinteistönomistajat ovat ratkaisevasti vallalla kaikissa kaupungeissa. Helsingissä, Turussa ja Tampereella asuntoyhtiöiden luku on kuitenkin suhteellisen suuri, Viipurissa, Tampereella ja Kotkassa myöskin muiden yhtiöiden, etenkin teollisuusyhtiöiden, omistamien kiinteistöjen luku. Kiinteistöyhtiöitä oli mainittavassa määrässä ainoastaan Helsingissä. Huomautettakoon, että kiinteistö- ja asuntoyhtiöiden välinen jaotus ei ole aivan luotettava, vaan on mahdollista, että ensinmainittuihin on luettu osa yhtiöitä, jotka todellisesti ovat asuntoyhtiöitä, vaikka tämä ei käy ilmi niiden toiminnesta. — Suuremmissa kaupungeissa on edellisen laskennan jälkeen tapahtunut selvä muutos siinä suhteessa, että yhtymien ja yhtiöiden omistamien kiinteistöjen luku on lisääntynyt yksityisille henkilöille kuuluvien kustannuksella.

Kiinteistöjen ryhmitys sen *ajankohdan* mukaan, jolloin ne joutuivat nykyisten haltijain haltuun, näkyy seuraavassa taulukossa olevasta yhdistelmästä.

Största intresset tilldraga sig siffrorna rörande fastigheternas fördelning på bolag och på enskilda personer. Härvid kan man iakttaga, att de enskilda fastighetsägarna avgjort dominera i samtliga städer. I Helsingfors, Åbo och Tammerfors är antalet bostadsbolag dock relativt stort, i Viborg, Tammerfors och Kotka även antalet fastigheter ägda av andra bolag, närmast industribolag. Fastighetsbolag förekommo i nämnvärt antal endast i Helsingfors. Det bör framhållas, att distinktionen mellan fastighetsbolag och bostadsbolag icke är helt tillförlitlig, utan är det möjligt, att till de förnämnda räknats en del bolag, som faktiskt äro bostadsbolag, ehuru detta icke framgår av deras firmamn. — I de större städerna har sedan föregående räkning en tydlig förskjutning ägt rum, i det antalet fastigheter, som innehas av korporationer och bolag, ökats på bekostnad av sådana tillhöriga enskilda personer.

Uppgifter om den *tidpunkt*, när fastigheterna övergått till den nuvarande innehavaren, givas i sammandrag i följande tabell.

Immeubles selon l'époque de leur acquisition par leurs propriétaires.

	Kiinteistöjä, jotka olivat joutuneet haltijalleen: — Fastigheter, vilkas innehavare förvärvat dem: — <i>Immeubles acquis en:</i>											Yhteensä Summa Total	
	—1900		1901—10		1911—20		1921—25		1926—30		Vuosi tuntematon Okänt år <i>Inconnu</i>		
	Luku Antal <i>Nombre</i>	%	Luku Antal <i>Nombre</i>	%	Luku Antal <i>Nombre</i>	%	Luku Antal <i>Nombre</i>	%	Luku Antal <i>Nombre</i>	%	Luku Antal <i>Nombre</i>		%
Helsinki — Helsingfors .	496	5.4	911	9.9	2 195	23.9	1 929	21.0	2 651	28.9	1 005	10.9	9 187
Turku — Åbo	363	8.7	450	10.8	944	22.6	903	21.6	1 290	30.8	233	5.5	4 183
Viipuri — Viborg	372	6.2	612	10.2	1 136	18.9	1 220	20.3	2 301	38.4	361	6.0	6 002
Tampere — Tammerfors	232	7.2	239	7.4	730	22.7	690	21.4	980	30.5	348	10.8	3 219
Vaasa — Vasa	148	8.8	169	10.1	425	25.4	380	22.7	461	27.5	92	5.5	1 675
Kuopio	72	6.8	100	9.4	218	20.5	249	23.4	355	33.5	68	6.4	1 062
Lahti	80	3.5	265	11.5	394	17.2	535	23.3	924	40.3	97	4.2	2 295
Oulu — Uleåborg	152	9.9	136	8.8	337	21.9	300	19.5	459	29.8	156	10.1	1 540
Kotka	79	8.0	142	14.4	198	20.2	230	23.4	277	28.2	57	5.8	983
Rauma — Raumo	68	8.0	52	6.1	256	30.1	204	23.9	256	30.0	16	1.9	852
Pietarsaari — Jakobstad	104	11.1	137	14.6	175	18.7	189	20.2	258	27.6	73	7.8	936
Riihimäki	24	2.2	114	10.4	283	25.8	237	21.5	404	36.8	37	3.3	1 099

Taulukko osoittaa ensiksi, että viimeisinä kymmenenä vuotena erityisen suuri määrä kiinteistöjä on siirtynyt uudelle haltijalle, toisekseen taas, että sanotun vuosikymmenen aikana suuri määrä tontteja ja palstoja on lohkaistu ja rakennettu. Viikkainta näyttää haltijan vaihtuminen ja rakennustoiminta olleen Lahdessa, heikointa taas Pietarsaareissa.

Kiinteistöt olivat rakennetut hyvin erilaisella tavalla eri paikkakunnilla. Suuremmissa kaupungeissa,

Tabellen utvisar dels, att under de senaste tio åren ett synnerligen stort antal fastigheter övergått till ny innehavare, dels åter, att under detta decennium ett stort antal tomter och parceller utbrutits och bebyggts. Livligast synes omsättningen och byggnadsverksamheten ha varit i Lahti, svagast åter i Jakobstad.

Fastigheterna voro bebyggda på ett mycket olika sätt å de olika orterna. I de större städerna, speciellt

etenkin pääkaupungissa, sellaiset kiinteistöt, joille oli rakennettu vain yksi ainoa suurehko talo, olivat voitolla, kun sen sijaan pienemmissä maaseutukaupungeissa ja etenkin kaupunkien ympäristöissä oli suuri määrä sellaisia kiinteistöjä, joille oli rakennettu kaksi tai useampia rakennuksia. Lähempiä tätä koskevia tietoja on taululiitteiden III taulussa.

II. Rakennukset.

Eri rakennukseksi on käsitetty jokainen rakennus, joka on ollut erillään tai palomuurin erottama vierellä olevista rakennuksista. Tietoja ei ole kuitenkaan pyydetty aivan tilapäisistä tai alkuperäisellä kannalla olevista rakennuksista, kuten katoksista, vajoista, laidoista, käymälöistä, myyntikojuista ja kioskeista, eikä myöskään rakenteilla olevista rakennuksista. Kun nämä luokat erotetaan pois, oli *lämmitettävien ja lämmittämättömien rakennusten* lukumäärä eri paikkakunnilla seuraava. Lämmittämättömiksi on laskettu ne rakennukset, joissa ei ole ollut kiinteätä tulisijaa.

i huvudstaden, voro sådana bebyggda med ett enda större hus de övervägande, medan i de mindre landsortstäderna och speciellt i städernas omgivningär fastigheter bebyggda med två eller flere byggnader förekommo i stort antal. Närmare uppgifter härom återfinnas i tabell III i tabellbilagorna.

II. Byggnader.

Såsom särskild byggnad har varje sådan byggnad betraktats, som varit fristående eller genom brandmur åtskild från angränsande byggnad. Uppgifter om byggnader av mera provisorisk eller primitiv art såsom skjul, lider, lador, avträden, saluständ och kiosker ha dock icke inbegärts, ej heller om byggnader under uppförande. Efter avskiljandet av dessa kategorier var antalet *uppvärmbara* och *ouppvärmbara byggnader* å de olika orterna följande. Såsom icke uppvärmbara ha sådana byggnader räknats, som saknat inbyggd eldstad.

	Lämmitettäviä rakennuksia Uppvärmbara byggnader <i>Bâtiments munis d'appareils de chauffage</i>	Lämmittämättömiä rakennuksia Ouppvärmbara byggnader <i>Bâtiments sans appareils de chauffage</i>
Helsinki — Helsingfors	13 970	1 293
Turku — Åbo	7 464	769
Viipuri — Viborg	10 022	363
Tampere — Tammerfors	5 189	214
Vaasa — Vasa	2 491	229
Kuopio	1 887	128
Lahti	4 125	556
Oulu — Uleåborg	2 580	90
Kotka	1 673	92
Rauma — Raumo	1 252	145
Pietarsaari — Jakobstad	1 280	75
Riihimäki	1 877	37

Eri kaupunkien välinen suhde rakennusten lukumäärään nähden on suurin piirtein sama kuin kiinteistöihin nähden. Silmään pistävän suuri rakennusten luku oli Viipurissa, Lahdessa ja Oulussa.

Seuraavassa taulukossa esitetään katsaus eri rakennuslaskentojen tuloksiin vuodesta 1900 lähtien. Luvut tarkoittavat ainoastaan *lämmitettäviä* rakennuksia, ja huomioon on otettu vain ne paikkakunnat, joilla myös ennen vuotta 1930 suoritettiin laskenta.

Beträffande proportionen mellan de olika städerna i fråga om antalet byggnader är denna i det stora hela densamma som för fastigheternas vidkommande. Påfallande stort är antalet byggnader i Viborg, Lahti och Uleåborg.

I följande tabell meddelas en översikt av resultaten för de olika byggnadsräkningar sedan år 1900. Siffrorna gälla endast de *uppvärmbara* byggnaderna och ha blott de orter medtagits, där räkning anordnats även före år 1930.

Bâtiments munis d'appareils de chauffage.

	1900	1910	1920	1930
Helsinki — Helsingfors	3 837	4 598	9 389	13 970
Turku — Åbo	3 550	4 723	5 098	7 464
Viipuri — Viborg	3 986	5 907	5 844	10 022
Tampere — Tammerfors	2 590	3 201	3 525	5 189
Vaasa — Vasa	—	1 647	1 731	2 491
Kuopio	—	—	1 265	1 887
Lahti	—	—	2 321	4 125
Oulu — Uleåborg	—	2 116	2 419	2 580
Kotka	—	—	787	1 673

Rakennustoimintahan on ollut harvinaisen vilkasta vuosikymmenen 1921—30 aikana, ja tämä näkyy selvästi edellä olevasta katsauksesta. Niissä tapauksissa, joissa laskenta-alueet ovat melkoisesti laajentuneet, kuten Viipurissa, Tampereella ja Kotkassa, suuri lisäys on kuitenkin osaksi tämän seikan aiheuttama. — Edellisinä kausina saattoi huomata, että rakennustoiminta keskittyi huomattavalta osalta jo ennestään rakennetuille tonteille. Kun tällaisilla tonteilla olleet pienehköt rakennukset, joita usein oli monta, purettiin tilan saamiseksi yhdelle ainoalle suuremmalle talolle, väheni rakennusten luku tämän johdosta. Viimeisimpänä kautena, 1921—30, näyttää rakennustoiminta sitä vastoin levinneen suuremmassa määrässä kuin aikaisemmin rakentamattomille tai harvaan rakennetuille alueille, minkä johdosta rakennusten nettolisäys on mainittuna kautena ollut suhteellisesti suurempi kuin aikaisemmin.

Viime laskennassa on hankittu tietoja myös siitä, mistä aineesta rakennukset on valmistettu. Seuraavassa taulukossa esitetään katsaus lämmitettävien rakennusten ryhmittymiseen *rakennusaineen* mukaan niillä eri paikkakunnilla, joilla laskenta suoritettiin.

Byggnadsverksamheten har ju varit sällsynt livlig under decenniet 1921—30 och kommer detta tydligt till synes i denna översikt. I de fall, då räkningsområdena utvidgats ansenligt, såsom i Viborg, Tammerfors och Kotka, är den stora ökningen dock delvis betingad av denna omständighet. — Under tidigare perioder kunde man observera, att byggnadsverksamheten till en betydande del koncentrerade sig på redan byggda tomter. Då å sådana tomter befintliga smärre byggnader, ofta flere till antalet, nedrevos för att lämna plats för ett enda större hus, nedgick härigenom antalet byggnader. Under den senaste perioden, 1921—30, synes byggnadsverksamheten däremot i större utsträckning än förut ha utbredd sig över obebyggda eller glest bebyggda områden, varför nettoökningen i antalet byggnader för nämnda period varit proportionsvis större än tidigare.

Vid senaste räkning har uppgift införskaffats även om det material byggnaderna voro uppförda av. Här nedan gives en översikt av de uppvärmbara byggnadernas fördelning efter *byggnadsmaterial* å de olika orter, som medtogos i räkningen.

Bâtiments munis d'appareils de chauffage d'après les matériaux de construction.

	Rakennuksia rakennettu: — Byggnader av: — Bâtiments en:						Yhteensä Summa Total
	kivistä sten pierre	%	kivistä ja puusta sten och trä pierre et bois	%	puusta trä bois	%	
Helsinki — Helsingfors	2 953	21.1	612	4.4	10 405	74.5	13 970
Turku — Åbo	1 263	16.9	455	6.1	5 746	77.0	7 464
Viipuri — Viborg	829	8.3	222	2.2	8 971	89.5	10 022
Tampere — Tammerfors	824	15.8	470	9.1	3 895	75.1	5 189
Vaasa — Vasa	263	10.6	58	2.3	2 170	87.1	2 491
Kuopio	215	11.4	94	5.0	1 578	83.6	1 887
Lahti	313	7.6	154	3.7	3 658	88.7	4 125
Oulu — Uleåborg	230	8.9	90	3.5	2 260	87.6	2 580
Kotka	123	7.4	148	8.8	1 402	83.8	1 673
Rauma — Raumo	85	6.8	25	2.0	1 142	91.2	1 252
Pietarsaari — Jakobstad	65	5.1	26	2.0	1 189	92.9	1 280
Riihimäki	121	6.4	39	2.1	1 717	91.5	1 877

lämpimillä vedellä ja henkilöhisseinä. Nämä tiedot näkyvät seuraavasta taulukosta.

värme, varmt vatten och personhissar. Dessa uppgifter meddelas här nedan.

Bâtiments munis de chauffage central, de l'eau chaude et d'ascenseurs.

	Rakennukset, joissa oli: — Byggnader med: <i>Bâtiments munis de:</i>						
	keskuslämmitys centralvärme <i>chauffage central</i>		lämmin vesi varmt vatten <i>l'eau chaude</i>		henkilöhisseinä personhissar <i>ascenseurs</i>		
	Luku Antal <i>Nombre</i>	%	Luku Antal <i>Nombre</i>	%	Rak. luku Ant. bygg- nader <i>Nombre des maisons</i>	%	Hissejä Hissar <i>Ascenseurs</i>
Helsinki — Helsingfors	1 848	13.2	688	4.9	630	4.5	1 259
Turku — Åbo	500	6.7	91	1.2	69	0.9	138
Viipuri — Viborg	378	3.8	61	0.6	34	0.3	69
Tampere — Tammerfors	383	7.4	81	1.6	26	0.5	59
Vaasa — Vasa	162	6.5	36	1.4	5	0.2	10
Kuopio	117	6.2	24	1.3	4	0.2	7
Lahti	108	2.6	34	0.8	3	0.1	5
Oulu — Uleåborg	140	5.4	52	2.0	2	0.1	2
Kotka	93	5.6	28	1.7	7	0.4	17
Rauma — Raumo	41	3.3	5	0.4	—	—	—
Pietarsaari — Jakobstad	58	3.5	15	1.2	2	0.2	2
Riihimäki	50	2.7	10	0.5	—	—	—

Keskuslämmityksellä varustettujen rakennusten luku oli suhteellisesti suurin Helsingissä ja sen jälkeen Tampereella. Rakennuksia, joissa oli lämmin vesi (pannuhuoneesta tuleva) oli mainittavassa määrässä ainoastaan Helsingissä. Samoin oli henkilöhisseinä varustettujen rakennusten laita, joita oli suurehko määrä ainoastaan Helsingissä.

Kyselykaavakkeeseen kuului myöskin kysymys, oliko asianomainen rakennus varustettu *keskuskeittiöllä*. Tätä tyyppiä oleva asuintalo ilmaantui suurempiin kaupunkeihin sodan jälkeen, mutta ei näytä mainittavasti levinneen. Helsingissä keskuskeittiöaloja oli 19, Turussa 6 ja Tampereella 1, jota vastoin niitä muissa kaupungeissa ei ollut ensinkään.

Rakennustilastoon kuuluu myös tietoja *huoneiden* jakaantumisesta seinien *rakennusaineen* mukaan. Edel-

Antalet byggnader med centralvärme var proportionsvis störst i Helsingfors samt därefter i Tammerfors. Byggnader med varmt vatten (från pannrum) funnos i nämnvärd utsträckning endast i Helsingfors. Det samma var fallet med byggnader försedda med personhissar, vilka förekommo i större antal blott i Helsingfors.

I frågeformuläret ingick även en fråga, om vederbörande byggnad var försedd med *centralkök*. Denna typ av bostadshus uppträdde i de större städerna efter kriget, men synes icke ha vunnit nämnvärd utbredning. I Helsingfors var antalet centralkökshus 19, i Åbo 6 och i Tammerfors 1, medan sådana icke förekommo på de övriga orterna.

Till byggnadsstatistiken höra även uppgifterna om rummens fördelning efter väggarnas *byggnadsmaterial*.

Chambres selon les matériaux de construction des parois.

	Helsinki Helsingfors	Turku Åbo	Viipuri Viborg	Tampere Tammerfors	Vaasa Vasa	Kuopio	Lahti	Oulu Uleåborg	Kotka	Rauma Raumo	Pietarsaari Jakobstad	Riihimäki
Huoneita: — Rum inom: — <i>Chambres avec parois:</i> kiviseinien sisällä — sten- väggar — <i>en pierre</i>	163 850	24 976	21 598	17 900	4 183	3 733	5 298	3 443	3 520	689	1 202	1 311
%	74.1	40.6	34.9	35.8	19.9	23.9	28.1	22.1	28.4	9.0	17.0	18.0
puuseinien sisällä — trä- väggar — <i>en bois</i>	57 152	36 524	40 316	32 032	16 789	11 890	13 524	12 149	8 875	6 958	5 876	5 976
%	25.9	59.4	65.1	64.2	80.1	76.1	71.9	77.9	71.6	91.0	83.0	82.0
Yhteensä — Summa — Total	221 002	61 500	61 914	49 932	20 972	15 623	18 822	15 592	12 395	7 647	7 078	7 287

lisessä samoin kuin seuraavassa taulukossa esitetyt luvut tarkoittavat ainoastaan lämmitettävissä rakennuksissa olevia huoneita.

Huoneiden välinen suhde seinien rakennusaineen mukaan ryhmitettynä poikkeaa huomattavassa määrässä itse rakennusten vastaavasta ryhmityksestä. Tämä johtuu siitä, että huoneiden keskiluku rakennusta kohden on kivitaloissa paljon suurempi kuin puutaloissa. — Helsingissä 74.1 % huoneista oli kiviseinien sisällä ja kolmessa lähinnä suurimmassa kaupungissa vastaava suhdeluku oli samoin varsin suuri vaihdellen 35:stä 40 %:iin, muissa kaupungeissa taas 20:stä 30 %:iin. Ainoastaan Raumalla kiviseinien sisällä olevien huoneiden luku oli suhteellisen vähäinen, nimittäin 9 %.

Lopuksi esitetään tässä tietoja lämmitettävien huoneiden jakaantumisesta kerroskorkeuden mukaan.

Dessa likasom de i den följande tabellen anförda siffrorna gälla endast rummen i uppvärmbara byggnader.

Proportionen mellan rummen efter väggarnas byggnadsmaterial avviker i betydande mån från motsvarande fördelning för byggnadernas vidkommande. Detta beror på att genomsnittsantalet rum per byggnad är vida större i stenhusen än i trähusen. — I Helsingfors voro 74.1 % av rummen inom stenvägg och motsvarande relationstal för de tre närmast största städerna voro likaså rätt höga, varierande mellan 35 och 40 %, i de övriga åter mellan 20 och 30 %. Endast i Raumo var antalet rum inom stenvägg relativt obetydligt: 9 %.

Slutligen meddelas här uppgifter om de uppvärmbara rummens fördelning efter våningshöjd.

Chambres munies d'appareils de chauffage par étage.

	Huoneita — Rum — Chambres								
	Kellarikerroksessa i källarvåningen <i>Sous-sol</i>	1. kerroksessa i 1:sta våningen <i>1er étage</i>	2. kerroksessa i 2:dra våningen <i>2e étage</i>	3. kerroksessa i 3:de våningen <i>3e étage</i>	4. kerroksessa i 4:de våningen <i>4e étage</i>	5. kerroksessa i 5:te våningen <i>5e étage</i>	6.—9. kerroksessa 6:te—9:de våningen <i>6e—9e étage</i>	Ulkokolla På vinden <i>Manstrides</i>	Yhteensä Summa <i>Total</i>
Helsinki — Helsingfors	7 842	75 412	49 694	32 470	23 669	15 579	11 543	1 524	217 733
Turku — Åbo	1 430	38 570	9 202	4 145	2 562	1 665	554	1 062	59 190
Viipuri — Viborg	1 565	39 598	10 264	3 638	2 302	1 028	359	630	59 384
Tampere — Tammerfors	1 532	32 024	9 324	3 130	1 473	710	438	507	49 138
Vaasa — Vasa	301	13 076	4 979	672	323	103	6	967	20 427
Kuopio	264	11 802	2 321	560	201	99	6	44	15 297
Lahti	369	12 446	3 054	878	388	81	8	382	17 606
Oulu — Uleåborg	178	11 878	2 187	538	139	15	15	265	15 215
Kotka	244	8 162	2 107	620	372	141	64	292	12 002
Rauma — Raumo	47	6 373	707	47	24	—	—	93	7 291
Pietarsaari — Jakobstad	198	5 719	782	222	55	—	—	9	6 985
Riihimäki	417	5 139	1 355	141	24	—	—	121	7 197
						%			
Helsinki — Helsingfors	3.6	34.6	22.8	14.9	10.9	7.2	5.3	0.7	100.0
Turku — Åbo	2.4	65.2	15.6	7.0	4.3	2.8	0.9	1.8	100.0
Viipuri — Viborg	2.6	66.7	17.3	6.1	3.9	1.7	0.6	1.1	100.0
Tampere — Tammerfors	3.1	65.2	19.0	6.4	3.0	1.4	0.9	1.0	100.0
Vaasa — Vasa	1.5	64.0	24.4	3.3	1.6	0.5	[0.0]	4.7	100.0
Kuopio	1.7	77.2	15.2	3.7	1.3	0.6	[0.0]	0.3	100.0
Lahti	2.1	70.7	17.3	5.0	2.2	0.5	[0.0]	2.2	100.0
Oulu — Uleåborg	1.2	78.1	14.4	3.6	0.9	0.1	[0.0]	1.7	100.0
Kotka	2.0	68.0	17.6	5.2	3.1	1.2	0.5	2.4	100.0
Rauma — Raumo	0.7	87.4	9.7	0.6	0.3	—	—	1.3	100.0
Pietarsaari — Jakobstad	2.8	81.9	11.2	3.2	0.8	—	—	0.1	100.0
Riihimäki	5.8	71.4	18.8	2.0	0.3	—	—	1.7	100.0

Huoneiden jakaantuminen kerrosten mukaan eroaa varsin huomattavasti rakennusten vastaavasta ryhmityksestä, osaksi samoista syistä, joista on mainittu

Rummens fördelning efter våningar skiljer sig rätt avsevärt från motsvarande fördelning för byggnadernas vidkommande, delvis av samma skäl, som

rakennusainetta koskevan tilaston yhteydessä. Ensinnäisessä kerroksessa sijaitsevat huoneet ovat tosin lukuisimmat, mutta niiden suhdeluvut ovat suuremmissa kaupungeissa yksikerroksisten talojen vastaavia lukuja huomattavasti pienemmät. Muissa kaupungeissa asian laita on yleensä päinvastainen. — Kellarikerroksessa sijaitsevat huoneet, jotka kuuluvat terveydelliseltä kannalta hylättävään luokkaan, olivat verrattain harvalukuisia, samoinkuin ullakko-huoneetkin.

Lämmittäenättömistä huoneista, t. s. niistä huoneista, joissa ei ole kiinteätä tulisijaa, on otettu huomioon vain sellaisissa rakennuksissa olevat, joissa samalla on myös lämmitettäviä huoneita. Helsingissä niitä oli 3 269, niistä kaupungin rajain ulkopuolella 1 334, Turussa 2 310, Viipurissa 2 530, Tampereella 794, Vaasassa 545, Kuopiossa 328, Lahdessa 1 216, Oulussa 377, Kotkassa 393, Raumalla 356, Pietarsaaressa 93 ja Riihimäellä 90. Useimmissa kaupungeissa lämmitämättömiä huoneita oli enimmäen esikaupungeissa, etenkin huvilaseuduilla. Tämä osoittaa selvästi, että niitä käytetään etupäässä asuinhuoneina kesällä. Osittain niitä käytetään myös varastohuoneina y. m. s.

Seuraavassa esityksessä ei kosketella lämmitämättömiä huoneita, vaan sanalla »huone» tarkoitetaan ainoastaan lämmitettäviä huoneita.

III. Huoneistot ja huoneet.

Huoneistojen ja niissä olevien huoneiden luku eri kaupungeissa vuonna 1930 näkyy seuraavasta asetelmasta.

Locaux et chambres en 1930.

	Huoneistoja — Lägenheter	Huoneita — Rum
Helsinki — Helsingfors	79 039	217 733
Turku — Åbo	25 075	59 190
Viipuri — Viborg	21 016	59 384
Tampere — Tammerfors	18 291	49 138
Vaasa — Vasa	7 615	20 427
Kuopio	5 888	15 297
Lahti	6 401	17 606
Oulu — Uleåborg	5 600	15 215
Kotka	5 483	12 002
Rauma — Raumo	2 830	7 291
Pietarsaari — Jakobstad	2 531	6 985
Riihimäki	2 537	7 197

Laskenta-alueet käsittivät eri kaupungeissa hyvin erilaisia alueita. Kaikissa kaupungeissa, paitsi Oulussa ja Raumalla, otettiin mukaan suurempia tai pienempiä alueita kaupungin rajojen ulkopuolelta, Riihimäellä

berörts i samband med statistiken över byggnadsmaterialet. Rummen i första våningen äro visserligen de talrikaste, men äro relationstalen för de större städerna märkbart lägre än ifrågavarande tal beträffande envåningshusen. I de övriga städerna är förhållandet i allmänhet det motsatta. — De i källarvåningen belägna rummen, vilka bilda en ur hygienisk synpunkt förkastlig kategori, voro jämförelsevis få till antalet, likaså vindsrummen.

Av *ouppvärmbara* rum, d. v. s. rum, vilka sakna inbyggd eldstad, ha endast sådana medräknats, vilka förekommo i byggnader, som jämväl innehöllo uppvärmbara rum. I Helsingfors var deras antal 3 269, därav utom stadens rår 1 334, i Åbo 2 310, i Viborg 2 530, i Tammerfors 794, i Vasa 545, i Kuopio 328, i Lahti 1 216, i Uleåborg 377, i Kotka 393, i Raumo 356, i Jakobstad 93 och i Riihimäki 90. I de flesta städer fanns det största antalet ouppvärmbara rum i förstäderna, i synnerhet i villaorterna. Detta tyder på att de användas företrädesvis som boningsrum om sommaren. Även nyttjas en del som lagerrum och dyl.

De ouppvärmbara rummen komma icke att beröras i det följande, utan kommer under begreppet »rum» endast att hänföras uppvärmbara sådana.

III. Lägenheter och rum.

Antalet lägenheter och i dem befintliga rum i de olika städerna år 1930 framgår av nedanstående sammanställning.

Räkningsområdena i de olika städerna omfattade mycket olikartade områden. I alla städer utom Uleåborg och Raumo medtogos större eller mindre områden utanför stadsgränserna, i Riihimäki åter endast en del

sitävastoin vain osa kauppalaan aluetta. Koska seuraavassa käsitellään laskenta-alueita ainoastaan yhtenä kokonaisuutena, selitetään seuraavassa taulukossa, millainen näiden alueiden kokoonpano oli.

av köpingens område. Enär i det följande endast räkningssområdena i deras helhet komma att beröras, skall i nedanstående tabell redogöras för huru dessa områdena voro sammansatta.

Locaux, chambres et population selon la division du territoire soumis à l'enquête.

	Huoneistoja — Lägenheter — <i>Locaux</i>		Huoneita — Rum — <i>Chambres</i>		Asukkaita — Invånare — <i>Habitants</i>	
	Kaup. rajain sisällä Inom stadens rår <i>Dans les limites de la ville</i>	Kaup. rajain ulkopuolella Utom stadens rår <i>En dehors des limites de la ville</i>	Kaup. rajain sisällä Inom stadens rår <i>Dans les limites de la ville</i>	Kaup. rajain ulkopuolella Utom stadens rår <i>En dehors des limites de la ville</i>	Kaup. rajain sisällä Inom stadens rår <i>Dans les limites de la ville</i>	Kaup. rajain ulkopuolella Utom stadens rår <i>En dehors des limites de la ville</i>
Helsinki — Helsingfors .	85.0	15.0	84.5	15.5	86.1	13.9
Turku — Åbo	72.1	27.9	78.2	21.8	73.6	26.4
Viipuri — Viborg	71.7	28.3	73.7	26.3	72.3	27.7
Tampere — Tammerfors	78.8	21.2	80.7	19.3	78.0	22.0
Vaasa — Vasa	78.6	21.4	83.1	16.9	77.9	22.1
Kuopio	96.8	3.2	97.4	2.6	96.9	3.1
Lahti	52.9	47.1	53.7	46.3	52.4	47.6
Oulu — Uleåborg	100.0	—	100.0	—	100.0	—
Kotka	87.0	13.0	87.6	12.4	87.5	12.5
Rauma — Raumo	100.0	—	100.0	—	100.0	—
Pietarsaari — Jakobstad	81.8	18.2	83.4	16.6	79.7	20.3

Huoneistojen luku on niissä kaupungeissa, jotka vuonna 1920 olivat laskennassa mukana, huomattavasti muuttunut viime vuosikymmenen aikana, kuten seuraava vertailu osoittaa:

Antalet lägenheter har i de städer, som år 1920 medtogos i räkningen, undergått avsevärda förändringar under det sistförflutna decenniet, vilket nedanstående jämförelse utvisar:

Locaux en 1920 et 1930.

	Helsinki Helsingfors	Turku Åbo	Viipuri Viborg	Tampere Tammerfors	Vaasa Vasa	Kuopio	Lahti	Oulu Uleåborg	Kotka
1920	49 830	16 866	13 007	12 245	5 887	3 684	3 303	4 866	2 609
1930	79 039	25 075	21 016	18 291	7 615	5 888	6 401	5 600	5 483
Lisäys — Ökning	29 209	8 209	8 009	6 046	1 728	2 204	3 098	734	2 874
%	58.6	48.7	61.6	49.4	29.4	59.8	93.8	15.1	110.2

Jos niissä kaupungeissa, joiden laskenta-alueiden laajuudessa on tapahtunut suurenpuoleisia muutoksia edellisen laskennan jälkeen, otetaan huomioon ainoastaan samat alueet, on lisäys Viipurissa 6 245 huoneistoa eli 48.0 %, Tampereella 4 858 huoneistoa eli 39.7 %, Oulussa 1 459 huoneistoa eli 30.0 % ja Kotkassa 2 162 huoneistoa eli 82.9 %.

Huoneiden lukumäärän kehitys kysymyksessä olevissa yhdeksässä kaupungissa kymmenvuotiskautena 1921—30 selviää seuraavista luvuista:

Om för de städer, i vilka större förändringar i räkningssområdenas utsträckning ägt rum sedan föregående räkning, endast samma områden beaktas, blir ökningen för Viborg 6 245 lägenheter eller 48.0 %, för Tammerfors 4 858 lägenheter eller 39.7 %, för Uleåborg 1 459 lägenheter eller 30.0 % och för Kotka 2 162 lägenheter eller 82.9 %.

Beträffande antalet rum i ifrågavarande nio städer framgår utvecklingen under tioårsperioden 1921—30 av följande siffror:

Chambres en 1920 et 1930.

	Helsinki Helsingfors	Turku Åbo	Viipuri Viborg	Tampere Tammerfors	Vaasa Vasa	Kuopio	Lahti	Oulu Uleåborg	Kotka
1920	128 528	38 733	35 278	31 002	15 289	9 623	9 107	11 836	5 777
1930	217 733	59 190	59 384	49 138	20 427	15 297	17 606	15 215	12 002
Lisäys — Ökning .	89 205	20 457	24 106	18 136	5 138	5 674	8 499	3 379	6 225
%	69.4	52.8	68.3	58.5	33.6	58.96	93.3	28.5	107.8

Jos Viipurin, Tampereen, Oulun ja Kotkan kohdalta vertailu kohdistetaan, kuten huoneistoihin nähden, ainoastaan niihin alueisiin, jotka otettiin mukaan laskennassa sekä vuonna 1920 että 1930 — muissa kaupungeissa muutokset olivat aivan vähäisiä — on huoneiden lukumäärän lisääntyminen Viipurissa 19 491 eli 55.2 %, Tampereella 14 640 eli 47.2 %, Oulussa 4 630 eli 43.8 % ja Kotkassa 4 741 eli 82.1 %.

Tämä huoneistojen ja huoneiden lukumäärää vuosina 1920 ja 1930 koskeva vertailu osoittaa, että lisääntyminen on ollut useimmissa kaupungeissa harvinaisen suuri. Lisääntymisen voidaan katsoa johtuvan pääasiassa mainittujen vuosien välisenä aikana esiintyneestä tavattoman vilkkaasta rakennustoiminnasta. Pienenpuoleinen osa huoneiden lukumäärän lisääntymisestä johtuu kuitenkin siitä, että palvelijahuoneet on nyt, päinvastoin kuin aikaisemmin seuratussa käytännössä, luettu huoneiksi. Lisäksi huoneistojen ja huoneiden lukua koskevat tiedot ovat vuodelta 1930 jonkin verran täydellisemmät kuin aikaisemmin. Niinpä tässä laskennassa kasarnit ja muut sotilasarakennukset on nyt tarkemmin otettu mukaan.

Vuokraamattomien huoneistojen ja huoneiden luku sekä niiden käyttö ilmenee seuraavasta taulukosta.

Ifall jämförelsen för Viborg, Tammerfors, Uleåborg och Kotka, likasom i fråga om lägenheterna, endast utsträcker till de områden, som både år 1920 och 1930 medtogos i räkningen — för de övriga städerna voro förändringarna helt obetydliga — blir ökningen i antalet rum för Viborg 19 491 eller 55.2 %, för Tammerfors 14 640 eller 47.2 %, för Uleåborg 4 630 eller 43.8 % och för Kotka 4 741 eller 82.1 %.

Dessa jämförelser mellan beståndet av lägenheter och rum åren 1920 och 1930 visa, att ökningen i de flesta städer varit sällsynt stor. Ökningen kan huvudsakligen tillskrivas den utomordentligt livliga byggnadsverksamheten under mellantiden. En mindre del av stegringen i rummens antal beror dock därpå, att tjänarinnerummen nu, i motsats till tidigare följd praxis, räknats som rum. Vidare äro uppgifterna om lägenheternas och rummens antal år 1930 något fullständigare än tidigare. Sålunda har vid denna räkning kaserner och andra militära byggnader nu noggrant medtagits.

Antalet *outhyrda* lägenheter och rum samt det ändamål de varit avsedda för framgår av nedanstående tabell.

Locaux et chambres vacants d'après l'usage.

	Vuokraamattomat huoneistot — Outhyrda lägenheter — <i>Locaux vacants</i>										
	ainoastaan asumisen med endast boningsrum <i>Logements</i>			paitsi asumiseen myös muuhun tarkoitukseen säväl för bostads- som för andra ändamål <i>Locaux ne servant pas uniquement d'habitation</i>			yksinomaan muuhun kuin asumiseen utesl. för andra än bostadsändamål <i>Locaux ne servant pas d'habitation</i>			Yhteensä Summa <i>Total</i>	
	Huoneistot Lägenheter <i>Locaux</i>	Huoneet Rum <i>Chambres</i>	Huoneet Rum <i>Chambres</i>	Huoneistot Lägenheter <i>Locaux</i>	Huoneet Rum <i>Chambres</i>	Huoneistot Lägenheter <i>Locaux</i>	Huoneet Rum <i>Chambres</i>	Huoneistot Lägenheter <i>Locaux</i>		Huoneet Rum <i>Chambres</i>	
								Luku Antal <i>Nombre</i>	%	Luku Antal <i>Nombre</i>	%
Helsinki — Helsingfors	1 183	2 767	12	46	157	426	1 352	1.7	3 239	1.5	
Turku — Åbo	611	1 336	2	6	56	91	669	2.7	1 433	2.4	
Viipuri — Viborg	435	1 020	3	8	27	73	465	2.2	1 101	1.9	
Tampere — Tammerfors	314	867	4	28	24	62	342	1.9	957	1.9	
Vaasa — Vasa	136	324	2	7	7	24	145	1.9	355	1.7	
Kuopio	99	183	—	—	4	6	103	1.7	189	1.2	
Lahti	166	397	15	53	5	14	186	2.9	464	2.6	
Oulu — Uleåborg	83	187	2	13	8	26	93	1.7	226	1.5	
Kotka	129	222	—	—	5	5	134	2.4	227	1.9	
Rauma — Raumo	104	229	5	46	3	9	112	4.0	284	3.9	
Pietarsaari — Jakobstad	217	433	2	6	7	14	226	8.9	453	6.5	
Riihimäki	72	184	3	10	—	—	75	3.0	194	2.7	

Vapaiden huoneistojen ja huoneiden prosenttiluku oli suurenpuoleinen Pietarsaareissa sekä sen jälkeen Raumalla ja Riihimäellä, siis yleensä pienimmillä paikkakunnilla. Muilla paikkakunnilla tämä prosentti-

En större ledighetsprocent kunde iakttagas i Jakobstad och därefter i Raumo och Riihimäki, alltså i allmänhet på de minsta orterna. På de övriga orterna växlade denna procentsiffra anmärkningsvärt litet, för

ja Kotkassa, vähimmän taas Pietarsaareissa ja Turussa. Sellaisia huoneistoja, joita omistaja itse käytti, oli suhteellisesti enimmäkseen pienimmällä paikkakunnilla, Pietarsaareissa, Lahdessa, Riihimäellä ja Raumalla, vähimmin sen sijaan Helsingissä. Kolmas hallintamuoto, osakehuoneisto, joka oli levinnyt sodan jälkeen eräisiin paikkoihin, esiintyi etupäässä Turussa, Helsingissä ja Tampereella, kun se taas pienimmällä paikkakunnilla oli melkein tuntematon.

Vuoden 1920 laskennasta lähtien on etenkin osake-keonistajien käyttämien huoneistojen merkitys lisääntynyt. Tämä käy ilmi seuraavasta yhdistelmästä, joka käsittää ne kaupungit, jotka jo vuonna 1920 olivat mukana laskennassa.

minst åter i Jakobstad och Åbo. Lägenheter disponerade av ägaren funnos förhållandevis mest å de minsta orterna, i Jakobstad, Lahti, Riihimäki och Raumo, fätaligast däremot i Helsingfors. Den tredje upplätelseformen, aktielägenheten, som vunnit spridning på en del håll efter kriget, förekom främst i Åbo, Helsingfors och Tammerfors, medan den var nästan okänd å de minsta orterna.

Sedan räkningen år 1920 ha främst de av aktieägare disponerade lägenheterna vunnit i betydelse. Detta framgår av nedanstående sammanställning, vilken omfattar de städer, vilka redan år 1920 medtogos i räkningen.

Locaux disposés par locataires, actionnaires et propriétaires en 1920 et 1930.

	Asuinhuoneistoja, joita käytti: Bostadslägenheter disponerade av: <i>Logements disposés par:</i>						Kaikkiaan huoneistoja, joita käytti: Lägenheter inalles disponerade av: <i>Total des locaux disposés par:</i>					
	vuokralainen hyresgäst <i>locataire</i>		osakkeenomist. aktieägare <i>actionnaire</i>		talonmistaja gårdsägare <i>le propriétaire</i>		vuokralainen hyresgäst <i>locataire</i>		osakkeenomist. aktieägare <i>actionnaire</i>		talonmistaja gårdsägare <i>le propriétaire</i>	
	1920	1930	1920	1930	1920	1930	1920	1930	1920	1930	1920	1930
Helsinki — Helsingfors.	80.5	71.0	11.8	21.1	7.7	7.9	77.0	71.3	10.9	19.0	12.1	9.7
Turku — Åbo	77.8	64.4	9.4	22.0	12.8	13.6	76.8	63.0	8.7	20.4	14.5	16.6
Viipuri — Viborg	73.9	71.4	2.6	4.7	23.5	23.9	74.3	70.4	2.5	4.5	23.2	25.1
Tampere — Tammerfors	85.0	76.3	4.6	10.6	10.4	13.1	83.7	74.8	4.4	10.0	11.9	15.2
Vaasa — Vasa	82.1	74.1	4.2	7.8	13.7	18.1	80.5	72.7	4.4	7.3	15.1	20.0
Kuopio	85.5	81.4	2.9	3.2	11.6	15.4	83.6	78.6	3.1	2.8	13.3	18.6
Lahti	77.5	65.8	1.5	1.0	21.0	33.2	63.3	63.3	1.4	1.0	35.3	35.7
Oulu — Uleåborg	70.4	70.4	2.7	6.5	26.9	23.1	67.1	66.8	2.7	5.9	30.2	27.3
Kotka	92.3	80.5	2.4	5.7	5.3	13.8	89.1	78.2	2.3	5.3	8.6	16.5

Osakkeenomistajien käyttämiin huoneistoihin kuuluu myös pienehkö määrä asunto-osuuskuntien jäsenten käytössä olleita huoneistoja.

Jos kiinnitetään huomio lähinnä asuinhuoneistoihin, huomataan, että vuokrahuoneistojen osuus niistä on pienentynyt kaikissa kaupungeissa, paitsi Oulussa, jossa suhdeluku on jäänyt entiselleen. Sen sijaan osakehuoneistojen osuus on suuresti lisääntynyt etenkin suurimmissa kaupungeissa. Talonmistajien käytössä olevien huoneistojen suhdeluku on jonkin verran lisääntynyt. Tämän lisääntymisen voidaan katsoa useassa tapauksessa johtuneen niistä muutoksista, joita on tapahtunut asianomaisten laskenta-alueiden kokoonpanossa. Niissä tapauksissa, joissa suurempioleisia maaseutualueita on tullut lisää vuoden 1920 jälkeen, ovat nimittäin talonmistajien käytössä olevat huoneistot, joiden edustama luokka tällaisilla alueilla tavallisesti on vallitsevana hallintamuotona, lisääntyneet suhteellisesti enemmän kuin muut.

Huoneistojen ryhmittäminen niiden *tarkoituksen* mukaan näkyy seuraavasta yhdistelmästä.

Bland lägenheter disponerade av aktieägare ingår även ett mindre antal sådana disponerade av medlemmar i bostadsandelslag.

Om man främst ägnar uppmärksamhet åt bostadslägenheterna, finner man, att hyreslägenheternas andel av dessa nedgått i samtliga städer utom Uleåborg, där relationstalet förblivit oförändrat. Däremot ha aktielägenheternas andel kraftigt stegrats, speciellt i de största städerna. Det relativa antalet lägenheter disponerade av gårdsägaren har något ökat. Sistnämnda ökning kan i flere fall tillskrivas ändringar i resp. räkningens sammansättning. I de fall då större landsbygdsområden tillkommit sedan år 1920, ha nämligen lägenheter disponerade av gårdsägaren, vilken kategori å dessa områden vanligen utgör den förhärskande upplätelseformen, ökat proportionsvis mer än de övriga.

Lägenheternas fördelning efter *ändamål* framgår av följande tabell.

Locaux d'après l'usage.

	Huoneistoja — Lägenheter — Locaux							
	joissa oli ainoastaan asuinhuoneita med endast boningsrum <i>Logements</i>		joita käytettiin paitsi asumiseen myös muuhun tarkoitukseen som användes såväl för bostads- som för andra ändamål <i>Locaux ne servant pas uniquement d'habitation</i>		yksinomaan muuhun kuin asumiseen uteslutande för andra än bostadsändamål <i>Locaux ne servant pas d'habitation</i>		Yhteensä huoneistoja Summa lägenheter <i>Total</i>	
	Luku Antal <i>Nombre</i>	%	Luku Antal <i>Nombre</i>	%	Luku Antal <i>Nombre</i>	%		
Helsinki — Helsingfors	66 318	85.4	2 850	3.6	8 519	11.0	77 687	
Turku — Åbo	20 777	85.2	1 057	4.3	2 572	10.5	24 406	
Viipuri — Viborg	17 965	87.4	808	3.9	1 778	8.7	20 551	
Tampere — Tammerfors	15 928	88.7	694	3.9	1 327	7.4	17 949	
Vaasa — Vasa	6 585	88.2	283	3.8	602	8.0	7 470	
Kuopio	4 915	85.0	391	6.7	479	8.3	5 785	
Lahti	5 311	85.5	268	4.3	636	10.2	6 215	
Oulu — Uleåborg	4 617	83.8	309	5.6	581	10.6	5 507	
Kotka	4 759	89.0	169	3.1	421	7.9	5 349	
Rauma — Raumo	2 204	81.1	112	4.1	402	14.8	2 718	
Pietarsaari — Jakobstad	1 935	83.9	147	6.4	223	9.7	2 305	
Riihimäki	2 140	87.0	146	5.9	176	7.1	2 462	

Useimpia huoneistoja käytetään yksinomaan asumiseen. Tässä suhteessa vaihtelut ovat eri laskentapainoilla suhteellisen pienet, 81.1 ja 89.0 %:n välillä. Yksinomaan muuhun kuin asumiseen käytettyjä huoneistoja oli 7.1—14.8 % kaikista huoneistoista ja n. s. sekahuoneistojen prosenttiluvut vaihtelivat 3.1:sta 6.7:aan.

Kolmeen edellä käsiteltyyn huoneistoryhmään kuuluvia huoneita koskevia tietoja esitetään seuraavassa taulukossa.

Det stora flertalet lägenheter användes endast för bostadsändamål. Variationerna mellan de enskilda räkningsorterna äro relativt små i detta hänseende, mellan 81.1 % och 89.0 %. Lägenheter använda uteslutande för andra än bostadsändamål funnos till ett antal av 7.1—14.8 % av samtliga lägenheter och för de s. k. blandade lägenheterna växlade procenttalen mellan 3.1 och 6.7.

Uppgifter om antalet rum, som tillhörde de ovanberörda tre grupperna av lägenheter, lämnas i nedanstående tabell.

Chambres d'après l'usage des locaux.

	Huoneita huoneistoissa, joita käytettiin: — Rum i lägenheter: — <i>Chambres dans:</i>									
	ainoastaan asumiseen med endast boningsrum <i>Logements</i>		paitsi asumiseen myös muihin tarkoituksiin som användes såväl för bostads- som för andra ändamål <i>les locaux ne servant pas uniquement d'habitation</i>				yksinomaan muuhun kuin asumiseen som användes uteslutande för andra än bostadsändamål <i>les locaux ne servant pas d'habitation</i>		Yhteensä Summa <i>Total</i>	
	Luku Antal <i>Nombre</i>	%	Asuinhuoneita Boningsrum <i>Chambres d'habitation</i>	Muita huoneita Övriga rum <i>Autres</i>	Yhteensä Summa <i>Total</i>	%	Luku Antal <i>Nombre</i>	%		
Helsinki — Helsingfors	159 732	74.5	8 825	11 137	19 962	9.3	34 800	16.2	214 494	
Turku — Åbo	41 805	72.4	2 744	3 874	6 618	11.4	9 334	16.2	57 757	
Viipuri — Viborg	41 929	71.9	2 344	4 050	6 394	11.0	9 960	17.1	58 283	
Tampere — Tammerfors	36 548	75.9	2 174	2 585	4 759	9.9	6 874	14.2	48 181	
Vaasa — Vasa	15 389	76.7	829	1 076	1 905	9.5	2 778	13.8	20 072	
Kuopio	10 623	70.3	1 075	1 226	2 301	15.2	2 184	14.5	15 108	
Lahti	11 950	69.7	828	766	1 594	9.3	3 598	21.0	17 142	
Oulu — Uleåborg	10 229	68.2	1 082	1 163	2 245	15.0	2 515	16.8	14 989	
Kotka	8 987	76.3	442	594	1 036	8.8	1 752	14.9	11 775	
Rauma — Raumo	5 361	76.5	309	202	511	7.3	1 135	16.2	7 007	
Pietarsaari — Jakobstad	4 598	70.4	497	410	907	13.9	1 027	15.7	6 532	
Riihimäki	4 577	65.4	414	265	679	9.7	1 747	24.9	7 003	

käytetään samalla sekä asumiseen että muihin tarkoituksiin. Tällaisten huoneiden lukumäärä käy ilmi seuraavasta taulukosta.

bostad och för andra ändamål. Antalet sådana rum framgår av följande tabell.

Chambres ne servant pas uniquement d'habitation, par usage.

	Huoneita, joita asumisen ohella käytettiin: — Rum som användes både som boningsrum och: <i>Chambres servant d'habitations et:</i>				
	verstashuoneina verkstadsrum <i>d'ateliers</i>	myymälöinä, konttori-, varasto- y. m. liikehuoneina butiker, kontor, lagerrum o. a. <i>affärsrum de bureaux, etc.</i>	muina huoneina för övriga ändamål <i>d'autres buts</i>	Yhteensä Summa <i>Total</i>	%:na kaikista huoneista I % av samtliga rum <i>En % du total des chambres</i>
Helsinki — Helsingfors	327	530	47	904	0.4
Turku — Åbo	159	136	23	318	0.5
Viipuri — Viborg	41	76	10	127	0.2
Tampere — Tammerfors	26	16	5	47	0.1
Vaasa — Vasa	18	32	5	55	0.3
Kuopio	102	31	14	147	1.0
Lahti	41	61	14	116	0.7
Oulu — Uleåborg	48	55	2	105	0.7
Kotka	6	2	2	10	0.1
Rauma — Raumo	25	20	3	48	0.7
Pietarsaari — Jakobstad	25	12	4	41	0.6
Riihimäki	16	7	—	23	0.3

Tämän laatuista huoneita, jotka terveydellisessä suhteessa yleensä ovat epätydyttäviä, oli varsin vähän kaikissa kaupungeissa. Ainoastaan Kuopiossa niitä oli 1 %:iin asti kaikista huoneista. Edellisestä laskennasta lähtien tähän luokkaan kuuluvat huoneet ovat suuresti vähentyneet kaikissa niissä kaupungeissa, jotka olivat mukana vuoden 1920 laskennassa.

Vuokratuista huoneistoista oli osa laskentahetkellä *asumattomina*. Näistä huoneistoista ja niissä olevista huoneista annetaan tietoja seuraavassa taulukossa.

Antalet rum av detta slag, som ju i hygieniskt avseende överhuvud äro förkastliga, var mycket obetydligt i alla städer. Endast i Kuopio nådde detsamma 1 % av samtliga rum. Sedan föregående räkning kan en stark nedgång för denna kategori av rum iakttagas i alla de städer, som år 1920 medtogos i räkningen.

Av de uthyrda lägenheterna var ett antal *obebott* vid räkningstillfället. Om dessa lägenheter jämte i dem befintliga rum gives upplysning i följande tabell.

Locaux et chambres non habités.

	Asumattomia huoneistoja — Obebodda lägenheter — <i>Locaux non habités</i>							
	joissa oli ainoastaan asuinhuoneita med endast boningsrum <i>Logements</i>		joissa oli myös muita kuin asuinhuoneita avsedda utom för bostads- även för andra ändamål <i>n'étant pas uniquement destinés à l'habitation</i>		Yhteensä Summa <i>Total</i>			
	Huoneistoja Lägenheter <i>Locaux</i>	Huoneita Rum <i>Chambres</i>	Huoneistoja Lägenheter <i>Locaux</i>	Asuinhuon. Boningsrum <i>Chambres d'habitation</i>	Huoneistoja Lägenheter <i>Locaux</i>	%	Asuinhuon. Boningsrum <i>Chambres d'habitation</i>	%
Helsinki — Helsingfors	873	3 497	49	83	922	1.3	3 580	2.1
Turku — Åbo	273	797	30	45	303	1.4	842	1.9
Viipuri — Viborg	100	342	9	22	109	0.6	364	0.8
Tampere — Tammerfors	64	173	12	22	76	0.5	195	0.5
Vaasa — Vasa	78	234	5	11	83	1.2	245	1.5
Kuopio	18	56	11	21	29	0.6	77	0.7
Lahti	61	189	3	4	64	1.2	193	1.5
Oulu — Uleåborg	87	251	9	23	96	2.0	274	2.5
Kotka	38	76	14	49	52	1.1	125	1.3
Rauma — Raumo	75	186	6	10	81	3.5	196	3.5
Pietarsaari — Jakobstad	12	24	5	13	17	0.8	37	0.7
Riihimäki	4	16	—	—	4	0.2	16	0.3

Asumattomien huoneistojen luku vaihteli eri kaupungeissa 0.3 ja 3.5 %:n välillä kaikista vuokratuista tai omistajan käytössä olevien huoneistojen määrästä. Näistä useimmat olivat kesähuviloissa, jotka sijaitsivat kaupunkien ympäristöissä.

Asuttujen huoneistojen joukossa on muuan ryhmä, jota ei voi mukavasti käsitellä myöhemmin seuraavassa selonteossa asunto-oloista, nimittäin *laitoksien*, kuten sairaaloiden, vankiloiden ja erilaisten asuntoloiden *huoneistot*, mikäli ne eivät ole asianomaisten laitoksien henkilökunnan perheasuntoja. Sellaisten laitoshuoneistojen ja niissä olevien asuinhuoneiden luku oli seuraava:

Locaux et chambres d'habitation dans les hôtels, les hôpitaux et autres établissements.

	Huoneistoja Lägenheter <i>Locaux</i>	Asuinhuoneita Boningsrum <i>Chambres d'habitation</i>
Helsinki — Helsingfors	371	1 792
Turku — Åbo	185	366
Viipuri — Viborg	115	208
Tampere — Tammerfors	79	352
Vaasa — Vasa	32	39
Kuopio	37	84
Lahti	32	74
Oulu — Uleåborg	52	237
Kotka	29	40
Rauma — Raumo	9	14
Pietarsaari — Jakobstad	14	31
Riihimäki	7	24

Enemmän kuin $\frac{1}{3}$ näistä huoneistoista oli Helsingissä, jossa varsinkin sairaaloita on paljon.

* * *

Rakennus- ja asuntolaskennan yhteydessä on koottu tietoja myös huoneistoissa olevista *mukavuuksista*. Tiedustelu koski vesijohtoa, lokakulppoa, kaasujohtoa, sähkövaloa, kylpyhuonetta, suihkuhuonetta, vesiklosettia, keskuslämmitystä ja lämmintä vettä. Seuraavassa taulukossa esitetään tietoja eri paikkakuntien huoneistojen lukumäärästä, joissa oli edellä mainittuja mukavuuksia, lokakulppoa ja suihkuhuonetta kuitenkin lukuunottamatta. Lokakulpolla varustettuja huoneistoja koskeva aineisto osoittautui nimittäin epäluotettavaksi, kun taas suihkuhuoneet olivat käytännöllisesti katsoen tuntematon mukavuus kaikilla muilla paikkakunnilla paitsi Helsingissä. Viimeksimainitussa kaupungissa oli 817 suihkuhuoneella varustettua huoneistoa, muilla paikkakunnilla yhteensä 78 tällaista huoneistoa. Seuraavat luvut koskevat kaikenlaisia huoneistoja, sekä asuin- että muuhun tarkoitukseen käytettyjä.

De obebodda lägenheternas antal varierade i de olika städerna mellan 0.3 och 3.5 % av alla uthyrda eller av ägaren disponerade lägenheter. Flertalet av dessa funnos i sommarvillor, vilka voro belägna i städernas omgivningar.

En grupp av bebodda lägenheter, som icke är lämplig att behandlas i den längre fram följande redogörelsen för bostadsförhållandena, utgöres av *lägenheter i anstalter* såsom sjukhus, fängelser och internat av olika slag, för såvitt de icke voro familjebostäder bebodda av personalen vid vederbörande anstalter. Antalet dylika lägenheter i anstalter och i dem befintliga bostadsrum var följande:

Över $\frac{1}{3}$ av dessa lägenheter fanns i Helsingfors, där i synnerhet antalet sjukhus är stort.

* * *

I samband med byggnads- och bostadsräkningarna ha även insamlats uppgifter om vilka *bekvämligheter* lägenheterna varit utrustade med. Förfrågningarna gällde: vattenledning, avhällningsbäcken, gasledning, elektriskt ljus, badrum, duschrut, vattenklosett, centralvärme och varmt vatten. I följande tabell meddelas för respektive orter uppgift om antalet lägenheter, som voro försedda med ovannämnda bekvämligheter, med undantag för avhällningsbäcken och duschrut. Materialet rörande lägenheter med avhällningsbäcken visade sig nämligen vara otillförlitligt, medan duschrutten åter voro en praktiskt taget okänd bekvämlighet på alla andra orter utom Helsingfors. I sistnämnda stad funnos 817 lägenheter med duschrut, på de övriga orterna tillsammans 78 dylika lägenheter. — Siffrorna i det följande gälla alla slag av lägenheter, såväl sådana använda för bostads- som för andra ändamål.

Locaux avec différentes installations hygiéniques.

	Huoneistoja, joissa oli: — Lägenheter, i vilka funnos: — Locaux munis de:						
	vesijohto vatten- ledning eau	kaasu- johto gasledning gaz	sähkövalo elektriskt ljus électricité	kylpy- huone badrum bain	W. C.	keskus- lämmitys central- värme chauffage central	lämmin vesi varmt vatten eau chaude
Helsinki — Helsingfors	58 223	44 718	75 015	23 393	46 363	30 595	14 928
Turku — Åbo	13 897	4 318	23 838	2 637	4 738	4 032	1 601
Viipuri — Viborg	6 833	2 024	17 925	1 687	4 803	2 362	447
Tampere — Tammerfors	11 432	—	17 971	1 662	5 911	1 595	564
Vaasa — Vasa	3 491	—	7 489	605	2 038	532	119
Kuopio	2 463	—	5 759	397	1 279	381	92
Lahti	1 525	—	5 994	386	971	405	136
Oulu — Uleåborg	3 288	—	5 301	457	874	278	79
Kotka	2 046	—	5 360	454	1 017	511	275
Rauma — Raumo	76	—	2 570	18	40	70	7
Pietarsaari — Jakobstad	479	—	2 462	65	256	115	23
Riihimäki	223	—	2 485	59	111	123	41
			%				
Helsinki — Helsingfors	73.7	56.6	94.9	29.6	58.7	38.7	18.9
Turku — Åbo	55.4	17.2	95.1	10.5	18.9	16.1	6.4
Viipuri — Viborg	32.5	9.6	85.3	8.0	22.9	11.2	2.1
Tampere — Tammerfors	62.5	—	98.3	9.1	32.3	8.7	3.1
Vaasa — Vasa	45.8	—	98.3	7.9	26.8	7.0	1.6
Kuopio	41.8	—	97.8	6.7	21.7	6.5	1.6
Lahti	23.8	—	93.6	6.0	15.2	6.3	2.1
Oulu — Uleåborg	58.7	—	94.7	8.2	15.6	5.0	1.4
Kotka	37.3	—	97.8	8.3	18.5	9.3	5.0
Rauma — Raumo	2.7	—	90.8	0.6	1.4	2.5	0.2
Pietarsaari — Jakobstad	18.9	—	97.3	2.6	10.1	4.5	0.9
Riihimäki	8.8	—	98.0	2.3	4.4	4.8	1.6

Useimmilla paikkakunnilla vesijohto on varsin yleinen mukavuus. Näin on vielä enemmän sähkövalon laita. Sitä vaille olevat huoneistot olivat harvinaisia. Sen sijaan kaasulaitos on ainoastaan kolmella paikkakunnalla ja näistä ainoastaan Helsingissä kaasujohdolla varustettuja huoneistoja oli suhteellisen suuri määrä. Huoneistoja, joissa oli kylpyhuone ja vesiklosetti, oli mainittavassa määrässä ainoastaan suuremmissa kaupungeissa. Samoin oli keskuslämmityksellä varustettujen huoneistojen laita. Huoneistoja, joissa oli lämmin vesi (pannuhuoneesta tuleva), oli suurehkoissa määrin ainoastaan Helsingissä. — Edellisestä laskennasta lähtien voidaan huomata suurta edistystä huoneistojen ajanmukaisuudessa ja mukavuudessa. Tämä koskee ennen kaikkea sähkövaloa ja vesijohtoa sekä suurempiin kaupunkeihin nähden myös kylpyhuonetta ja vesiklosettia, mitkä mukavuudet näyttävät saaneen suurempaa levikettä vilkkaan rakennustoiminnan yhteydessä.

IV. Asuinhuoneistojen suuruusluokat.

Tässä ja seuraavissa luvuissa käsitellään vain lastentahetkellä asuttuja asuinhuoneistoja ja niiden asuinhuoneita. Sellaisissa huoneistoissa, joita on käytetty

På flertalet orter är vattenledning en mycket allmän bekvämlighet. Än mer gäller detta elektriskt ljus. Lägenheter saknande sådant hörde till undantagen. Däremot finnes gasverk på endast tre orter och kan av dessa blott Helsingfors uppvisa ett relativt taget betydande antal lägenheter med gasledning. Lägenheter med badrum och vattenklosett förekommo i nämnvärd utsträckning blott i de större städerna. Detsamma är fallet med lägenheter försedda med centralvärme. Lägenheter med varmt vatten (från pannrum) funnos i större antal endast i Helsingfors. — Sedan föregående räkning kunna stora framsteg iakttagas i avseende å lägenheternas modernitet och bekvämlighet. Detta gäller framförallt elektriskt ljus och vattenledning samt för de större städernas vidkommande även badrum och vattenklosett, vilka bekvämligheter i samband med den livliga byggnadsverksamheten synas ha vunnit större terräng.

IV. Olika storlekskategorier av bostadslägenheter.

I detta och de följande avsnitten komma endast de vid räkningstillfället bebodda bostadslägenheterna samt till dessa hörande boningsrum att ägnas uppmärksam-

sekä asumiseen että muuhun tarkoitukseen, on ainoastaan asuinhuoneet otettu huomioon. Jos huonetta on samanaikaisesti käytetty sekä asuinhuoneena että muuhun tarkoitukseen, on se kuitenkin seuraavassa katsottu asuinhuoneeksi.

Huoneistojen ryhmittäminen eri suuruusluokkien mukaan käy ilmi seuraavasta taulukosta:

het. I fråga om lägenheter, som använts såväl för bostads- som andra ändamål, har endast boningsrummen beaktats. Om ett rum använts samtidigt som boningsrum och för andra ändamål, har detsamma dock i det följande betraktats som boningsrum.

Fördelningen av lägenheterna efter olika storleks-kategorier framgår av följande tabell:

Locaux d'après le nombre des chambres.

	Huoneistoja joissa oli: — Lägenheter med: — <i>Locaux comprenant:</i>												
	1 huone — 1 rum <i>1 chambre</i>			2 huonetta — 2 rum <i>2 chambres</i>			1 tai 2 huon. ja osa keittiön 1 el. 2 rum o. del i kök <i>1 ou 2 chambres et part à la cuisine</i>	3 huonetta — 3 rum <i>3 chambres</i>	4 huonetta — 4 rum <i>4 chambres</i>	5 huonetta — 5 rum <i>5 chambres</i>	6—7 huonetta — 6—7 rum <i>6—7 chambres</i>	8 ja useampia huonetta 8 och flere rum <i>8 chambres ou davantage</i>	Yhteensä huoneistojen Summa lägenheterna <i>Nombre total des locaux</i>
	1 huone ilman keittiötä 1 rum utan kök <i>1 chambre sans cuisine</i>	Yhteensä — Summa <i>Total</i>	2 huonetta ilman keittiötä 2 rum utan kök <i>2 chambres sans cuisine</i>	1 huone ja keittiö 1 rum och kök <i>1 chambre et cuisine</i>	Yhteensä — Summa <i>Total</i>								
Helsinki — Helsingfors .	18 284	4 865	23 149	2 020	21 228	23 248	—	9 023	4 788	3 164	3 484	1 019	67 875
Turku — Åbo	7 327	1 382	8 709	320	7 769	8 089	—	2 213	1 098	567	540	130	21 346
Viipuri — Viborg	4 181	399	4 580	331	7 739	8 070	105	3 100	1 290	659	618	127	18 549
Tampere — Tammerfors	1 693	361	2 054	175	7 679	7 854	1 874	2 798	1 038	407	312	130	16 467
Vaasa — Vasa	1 519	213	1 732	131	2 755	2 886	—	1 058	594	238	195	50	6 753
Kuopio	1 331	185	1 566	74	2 248	2 322	—	640	413	167	103	29	5 240
Lahti	1 236	172	1 408	70	2 523	2 593	—	729	393	170	149	41	5 483
Oulu — Uleåborg	1 321	299	1 620	67	1 614	1 681	—	789	354	156	130	48	4 778
Kotka	2 003	144	2 147	46	1 782	1 828	—	448	220	89	95	20	4 847
Rauma — Raumo	236	233	469	38	914	952	—	440	200	83	67	15	2 226
Pietarsaari — Jakobstad	433	55	488	18	796	814	—	423	170	74	60	22	2 051
Riihimäki	444	179	623	34	1 047	1 081	—	332	131	68	25	15	2 275
							%						
Helsinki — Helsingfors .	26.9	7.2	34.1	3.0	31.3	34.3	—	13.3	7.1	4.6	5.1	1.5	100.0
Turku — Åbo	34.3	6.5	40.8	1.5	36.4	37.9	—	10.4	5.1	2.7	2.5	0.6	100.0
Viipuri — Viborg	22.5	2.1	24.6	1.8	41.7	43.5	0.6	16.7	7.0	3.6	3.3	0.7	100.0
Tampere — Tammerfors	10.3	2.2	12.5	1.1	46.6	47.7	11.4	16.9	6.3	2.5	1.9	0.8	100.0
Vaasa — Vasa	22.5	3.2	25.7	1.9	40.8	42.7	—	15.7	8.8	3.5	2.9	0.7	100.0
Kuopio	26.4	3.5	29.9	1.4	42.9	44.3	—	12.2	7.9	3.2	2.0	0.5	100.0
Lahti	22.5	3.1	25.6	1.3	46.0	47.3	—	13.3	7.2	3.1	2.7	0.8	100.0
Oulu — Uleåborg	27.6	6.3	33.9	1.4	33.8	35.2	—	16.5	7.4	3.3	2.7	1.0	100.0
Kotka	41.3	3.0	44.3	1.0	36.8	37.8	—	9.2	4.5	1.8	2.0	0.4	100.0
Rauma — Raumo	10.6	10.5	21.1	1.7	41.0	42.7	—	19.8	9.0	3.7	3.0	0.7	100.0
Pietarsaari — Jakobstad	21.1	2.7	23.8	0.9	38.8	39.7	—	20.6	8.3	3.6	2.9	1.1	100.0
Riihimäki	19.5	7.9	27.4	1.5	46.0	47.5	—	14.6	5.7	3.0	1.1	0.7	100.0

Jos yleiskatsauksen saavuttamiseksi eri huoneistoluokista käytetään suurempia ryhmiä, pienet huoneistot, käsittäen 1—2 huonetta, keskikokoiset huoneistot, 3—4 huonetta, ja suuret huoneistot, vähintään 5 huonetta, huomataan, että pienet huoneistot olivat enemmistönä kaikilla niillä paikkakunnilla, joilla laskenta suoritettiin. Niitä oli %:na kaikista huoneistoista seuraava määrä:

Om man för översiktlighetens skull sammanför de olika lägenhetskategorierna i större grupper: små lägenheter på 1—2 rum, medelstora sådana på 3—4 rum samt stora lägenheter, på 5 och flere rum, finner man, att de små lägenheterna dominera på samtliga de orter räkningen omfattade. Deras antal var i % av samtliga lägenheter följande:

Locaux avec 1—2 chambres en % du nombre total des locaux.

Helsinki — Helsingfors	68.4	Lahti	72.9
Turku — Åbo	78.7	Oulu — Uleåborg	69.1
Viipuri — Viborg	68.8	Kotka	82.1
Tampere — Tammerfors	71.6	Rauma — Raumo	63.8
Vaasa — Vasa	68.4	Pietarsaari — Jakobstad	63.5
Kuopio	74.2	Riihimäki	74.8

Yleisimpänä huoneistotyyppinä olivat huoneen ja keittiön huoneistot. Tampereella, Lahdessa ja Riihimäellä tällaisia huoneistoja oli lähes puolet kaikista huoneistoista. Helsingissä, jossa niitä oli suhteellisesti vähemmän, niitä oli kumminkin enemmän kuin 30 %. — Hellahuoneen huoneistoja oli keskimäärin $\frac{1}{4}$ kaikista huoneistoista. Hellauuni on kuitenkin tällaisissa huoneistoissa usein korvattu pienellä n. s. hellakaakeliuunilla. Perheasuntona tällainen huoneistotyyppi tuottaa vakavia haittoja, samaa huonetta kun käytetään makuuhuoneena, oleskeluhuoneena sekä ruuan valmistamiseen. Hellahuoneiden prosenttiluku oli suurin Kotkassa, nimittäin 41.3 %. Myöskin Turussa vastaava luku oli huomattavan suuri.

Myöskin n. s. osakekeittiöhuoneistot aiheuttavat suurta hankaluutta. Useimmissa tapauksissa samaa keittiötä käyttää kaksi perhekuntaa, mutta joskus on kolme, vieläpä neljäkin perhettä osallisina samassa keittiössä. Tällaisia huoneistoja on mainittavassa määrässä ainoastaan Tampereella, jossa niitä oli 11.4 % kaikista huoneistoista.

Ajanmukaisen tyyppin pienistä huoneistoista muodostavat ne, joissa on *keittokomero*. Tämän laskennan yhteydessä on ensimmäistä kertaa hankittu tietoja niistä huoneistoista, jotka ovat varustetut sellaisella kómerolla, johon tavallisesti on sijoitettu kaasukeittäjä tai kaasuliesi sekä pesupöytä y. m. Kaikista pienistä keittiötä vailla olevista huoneistoista oli seuraava määrä varustettu keittokomerolla.

Den allmännast förekommande lägenhetstypen var ett rum och kök. I Tammerfors, Lahti och Riihimäki utgjorde dessa lägenheter icke långt från hälften av samtliga lägenheter. I Helsingfors, där deras antal var relativt taget lägst, översteg detsamma dock 30 %. — I genomsnitt $\frac{1}{4}$ av samtliga lägenheter utgjordes av enkelkök. Hällspisen i dylika lägenheter är dock i flere fall ersatt med en mindre s. k. hällkakelugn. Denna fägenhetstyp erbjuder som familjebostad allvarliga olägenheter, i det ju samma rum användes som sovrum, vardagsrum och för tillredning av mat. Det högsta procenttalet enkelkök uppvisar Kotka: 41.3 %. Även motsvarande siffra för Åbo är anmärkningsvärt hög.

Betydande olägenheter erbjuda även de s. k. delkökslägenheterna. I flertalet fall använda sig tvenne hushåll av det gemensamma köket, men ha någon gång tre, t. o. m. fyra familjer del i ett och samma kök. Dessa lägenheter förekomma i nämnvärt antal blott i Tammerfors, där de utgjorde 11.4 % av alla lägenheter.

En modern typ av små lägenheter äro de, vilka försetts med *kokvrå*. Vid denna räkning har för första gången införskaffats uppgift om de lägenheter, vilka voro försedda med ett dylikt utrymme, där vanligen gaskokare eller gasspis samt diskbord o. d. äro inrymda. Äg samtliga smärre lägenheter, vilka saknade kök, var följande antal försedda med *kokvrå*.

Locaux munis de »petites cuisines».

	Keittokomerolla varustettuja huoneistoja, joissa oli: Med kokvrå försedda lägenheter på: — <i>Locaux munis de »petites cuisines» avec:</i>					
	1 huone 1 rum <i>1 chambre</i>	%	2 huonetta 2 rum <i>2 chambres</i>	%	3 huon. ja enemmän 3 o. flere rum <i>3 chambres ou davantage</i>	%
Helsinki — Helsingfors	2 683	55.1	1 490	73.8	326	58.1
Turku — Åbo	171	12.4	125	39.1	20	46.5
Viipuri — Viborg	48	12.0	32	8.7	3	4.1
Tampere — Tammerfors	17	4.7	18	10.3	9	12.7
Vaasa — Vasa	11	5.2	11	8.4	6	10.5
Kuopio	—	—	—	—	—	—
Lahti	7	4.1	5	7.1	9	47.4
Oulu — Uleåborg	9	3.0	5	7.5	2	8.7
Kotka	7	4.9	5	10.9	1	10.0
Rauma — Raumo	—	—	—	—	—	—
Pietarsaari — Jakobstad	—	—	—	—	—	—
Riihimäki	—	—	—	—	—	—

Tämä uusi huoneistotyyppi on levinnyt verraten laajalti Helsingissä ja harvassa se esiintyy myös suuremmissa maaseutukaupungeissa. Pienemmissä kaupungeissa se sitä vastoin on melkein tuntematon.

Keskikokoisten huoneistojen prosenttiluku oli seuraava:

Locaux avec 3—4 chambres en % du nombre total des locaux.

Helsinki — Helsingfors	20.4
Turku — Åbo	15.5
Viipuri — Viborg	23.7
Tampere — Tammerfors	23.3
Vaasa — Vasa	24.5
Kuopio	20.1

Kahdessa pienenpuoleisessa kaupungissa, Pietarsaarella ja Raumalla, keskikokoisilla huoneistoilla oli huomattava merkitys. Sitä vastoin Kotkassa ja Turussa prosenttiluvut olivat tässä suhteessa huomattavan pienet. — Huoneistot, joissa oli vähintään 5 huonetta, muodostivat huomattavan luokan ainoastaan Helsingissä, jossa niitä oli yhteensä 11.2 % kaikista huoneistoista. Kaikilla muilla paikkakunnilla vastaava suhdelu oli pienempi kuin 8 %.

Viime vuosikymmenien kuluessa eri huoneistoluokkien suhteellinen merkitys on jonkin verran muuttunut. Tämä käy ilmi seuraavalla sivulla olevasta taulukosta, jossa on laskettu, montako prosenttia kukin huoneistoryhmä oli huoneistojen koko luvusta niissä kaupungeissa, jotka aikaisemmin olivat mukana laskennassa. Tällöin on huomattava, että osakeittiöhuoneistoista ne, joissa oli 1 huone ja osuus keittiöön, on luettu yhden huoneen huoneistoihin ja ne, joissa oli 2 huonetta ja osuus keittiöön, kahden huoneen huoneistoihin.

Kaikissa kaupungeissa yhden huoneen huoneistojen merkitys on vähentynyt ja tätä kehitystä on jo kauan jatkunut. Yhtä yleinen on kahden huoneen huoneistojen suhteellinen lisääntyminen. Ainoastaan Kuopiossa ja Lahdessa tämä ryhmä on pysynyt jotenkin entisellään. Myöskin kolmen huoneen huoneistojen lisääntymistä on havaittavissa useilla paikkakunnilla, kun taas seuraaviin ryhmiin nähden kehitys on jonkin verran epäyhtenäistä. Suurimpien huoneistojen, vähintään 6 huonetta käsittävien, merkitys näyttäytyä kuitenkin kaikkialla vähentyneen. Poikkeuksena ovat ainoastaan kuuden ja seitsemän huoneen huoneistot Helsingissä ja Turussa, jotka vuodesta 1920 lähtien ovat suhteellisesti hiukan lisääntyneet.

Asuinhuoneiden jakaantuminen eri huoneistoluokkien kesken käy selville taulukosta sivulla 31, jossa myöskin on laskettuna, kuinka monta prosenttia asianomaiseen huoneistoluokkaan kuuluvat huoneet muodostivat kysymyksessä olevan paikkakunnan kaikista huoneista.

Denna nya lägenhetstyp har vunnit en jämförelsevis stor spridning i Helsingfors och enstaka sådana förekomma även i de större landsortsstäderna. I de mindre städerna är den däremot nästan okänd.

De medelstora lägenheternas antal i % var följande:

Lahti	20.5
Oulu — Uleåborg	23.9
Kotka	13.7
Rauma — Raumo	28.8
Pietarsaari — Jakobstad	28.9
Riihimäki	20.3

I två mindre städer, Jakobstad och Raumo, voro de medelstora lägenheterna av nämnvärd betydelse. Påfallande små äro siffrorna däremot i detta hänseende för Kotka och Åbo. — Lägenheterna på 5 och flere rum bildade en mer betydande kategori endast i Helsingfors, där de utgjorde sammanlagt 11.2 % av alla lägenheter. På alla övriga orter understeg motsvarande procenttal 8 %.

Under de senaste årtiondena ha de olika lägenhetskategoriernas relativa betydelse undergått en del förskjutningar. Dessa framgå av tabellen å följande sida, i vilken för varje grupp av lägenheter uträknats, huru många procent den utgjorde av hela antalet lägenheter i de städer, som tidigare medtagits i räkningen. Härvid är att märka, att av lägenheterna med del i kök de på 1 rum och del i kök hänförs till gruppen ettrumslägenheter och de på 2 rum och del i kök till tvårumslägenheterna.

I alla städer ha ettrumslägenheterna minskats i betydelse och har denna utveckling redan länge fortgått. Lika allmän är den relativa ökningen beträffande lägenheterna på 2 rum. Endast i Kuopio och Lahti synes denna grupp ha förblivit någorlunda oförändrad. Även för 3-rumslägenheterna kan en ökning konstateras på flertalet orter, medan utvecklingen för de följande grupperna är något oenhetlig. De största lägenheterna, på 6 och flere rum, synas dock ha nedgått i betydelse överallt. Ett undantag bildar blott lägenheter på 6—7 rum i Helsingfors och Åbo, vilka sedan år 1920 relativt taget obetydligt ökat.

Boningsrummens fördelning på de olika lägenhetskategorierna framgår av tabellen å sid. 31, i vilken även uträknats, huru många procent de till vederbörande lägenhetskategorier hörande rummen utgjorde i procent av samtliga rum å resp. orter.

Locaux d'après le nombre des chambres 1900—1930, en %.

Vuosi — År Année	100 huoneistosta oli sellaisia, joissa oli: — Av 100 lägenheter voro sådana som omfattade: — Locaux avec:							Yhteensä Sammanlagt Total
	1 huone 1 rum 1 chambre	2 huonetta 2 rum 2 chambres	3 huonetta 3 rum 3 chambres	4 huonetta 4 rum 4 chambres	5 huonetta 5 rum 5 chambres	6—7 huonetta 6—7 rum 6—7 chambres	8 huonetta ja enemmän 8 eller flere rum 8 chambres ou davantage	
<i>Helsinki — Helsingfors</i>								
1900	47.7	22.7	8.1	6.9	4.8	6.3	3.5	100.0
1910	43.5	27.6	9.7	7.1	4.1	5.7	2.3	100.0
1920	40.9	29.8	11.0	7.6	4.3	4.8	1.6	100.0
1930	34.1	34.3	13.3	7.1	4.6	5.1	1.5	100.0
<i>Turku — Åbo</i>								
1900	55.1	24.4	7.6	5.2	2.7	3.1	1.9	100.0
1910	52.2	28.6	8.1	5.0	2.4	2.5	1.2	100.0
1920	46.5	32.8	9.9	5.3	2.4	2.3	0.8	100.0
1930	40.8	37.9	10.4	5.1	2.7	2.5	0.6	100.0
<i>Viipuri — Viborg</i>								
1900	33.5	38.2	10.8	6.5	4.1	4.3	2.6	100.0
1910	27.7	41.9	13.1	7.3	4.5	3.7	1.8	100.0
1920	26.2	41.8	14.9	7.9	4.3	3.8	1.1	100.0
1930	25.2	43.6	16.7	7.0	3.5	3.3	0.7	100.0
<i>Tampere — Tammerfors</i>								
1900	41.9	37.6	10.2	5.1	1.8	2.2	1.2	100.0
1910	37.4	40.1	10.9	6.1	2.1	2.2	1.2	100.0
1920	30.7	46.0	12.1	6.1	2.2	2.0	0.9	100.0
1930	22.8	48.8	16.9	6.3	2.5	1.9	0.8	100.0
<i>Vaasa — Vasa</i>								
1910	36.8	37.3	11.0	6.1	3.4	3.5	1.9	100.0
1920	30.0	41.6	12.6	7.7	3.9	3.2	1.0	100.0
1930	25.7	42.7	15.7	8.8	3.5	2.9	0.7	100.0
<i>Kuopio</i>								
1920	30.4	44.3	11.1	8.0	3.4	2.2	0.6	100.0
1930	29.9	44.3	12.2	7.9	3.2	2.0	0.5	100.0
<i>Lahti</i>								
1920	27.8	47.2	9.9	7.9	3.5	2.8	0.9	100.0
1930	25.6	47.3	13.3	7.2	3.1	2.7	0.8	100.0
<i>Oulu — Uleåborg</i>								
1910	43.9	28.6	11.7	6.2	3.5	3.9	2.2	100.0
1920	44.6	30.8	11.7	5.6	3.2	2.8	1.3	100.0
1930	33.9	35.2	16.5	7.4	3.3	2.7	1.0	100.0
<i>Kotka</i>								
1920	50.6	30.7	7.7	6.1	2.3	2.0	0.6	100.0
1930	44.3	37.8	9.2	4.5	1.8	2.0	0.4	100.0

Huoneista kuuluu luonnollisesti suhteellisesti suurempi osa kuin huoneistoista niihin huoneistoluokkiin, joissa huoneiden luku on suuri. Asuinhuoneista tuli kaikilla niillä paikkakunnilla, joilla laskenta toimitettiin, yhden huoneen huoneistojen osalle keskimäärin $\frac{1}{8}$, kahden huoneen huoneistojen osalle $\frac{1}{3}$ sekä kolmen ja neljän huoneen huoneistojen osalle yhteensä vajaa $\frac{1}{3}$. Vaikka suuria huoneistoja, vähintään 5 huonetta kä-

Som naturligt är, hör en proportionsvis större del av rummen än av lägenheterna till de lägenhetskategorierna, som ha ett större rumantal. På ettrumslägenheterna kom i genomsnitt för samtliga de orter, där räkning verkställdes, $\frac{1}{8}$ av boningsrummen på tvårumslägenheterna $\frac{1}{3}$ samt på 3- och 4-rumslägenheterna sammanlagt icke fullt $\frac{1}{3}$. Medan de stora lägenheterna, på 5 och flere rum, i genomsnitt utgjorde blott omkring

Chambres dans les locaux groupées d'après le nombre des chambres dans ceux-ci.

	Huonelukku asutuissa huoneistoissa, joissa oli: — Antalet rum i bebodda lägenheter med: Chambres des locaux comprenant:												
	1 huone — 1 rum 1 chambre		2 huonetta — 2 rum 2 chambres		1 ja 2 huonetta ja osa keittiötä 1 o. 2 rum och del i kök 1 et 2 chambres et part a la cuisine		3 huonetta — 3 rum 3 chambres	4 huonetta — 4 rum 4 chambres	5 huonetta — 5 rum 5 chambres	6 ja 7 huonetta — 6 o. 7 rum 6 et 7 chambres	8 ja useampia huonetta 8 och flere rum 8 chambres ou davantage	Yhteensä huonetta — Summa rum Nombre total des chambres	
	1 huone ilman keittiötä 1 rum utan kök 1 chambre sans cuisine	Yhteensä — Summa Total	2 huonetta ilman keittiötä 2 rum utan kök 2 chambres sans cuisine	Yhteensä — Summa Total	Yhteensä — Summa Total	Yhteensä — Summa Total							
Helsinki — Helsingfors .	18 284	4 865	23 149	4 040	42 456	46 496	—	27 069	19 152	15 820	22 226	9 273	163 185
Turku — Åbo	7 327	1 382	8 709	640	15 538	16 178	—	6 639	4 392	2 835	3 419	1 179	43 351
Viipuri — Viborg	4 181	399	4 580	662	15 478	16 140	171	9 300	5 160	3 295	3 902	1 153	43 701
Tampere — Tammerfors	1 693	361	2 054	350	15 358	15 708	2 640	8 400	4 152	2 035	1 981	1 205	38 175
Vaasa — Vasa	1 519	213	1 732	262	5 510	5 772	—	3 174	2 376	1 190	1 240	450	15 934
Kuopio	1 381	185	1 566	148	4 496	4 644	—	1 920	1 652	835	648	272	11 537
Lahti	1 236	172	1 408	140	5 046	5 186	—	2 187	1 572	850	937	371	12 511
Oulu — Uleåborg	1 321	299	1 620	134	3 228	3 362	—	2 367	1 416	780	825	430	10 800
Kotka	2 003	144	2 147	92	3 564	3 656	—	1 344	880	445	596	196	9 264
Rauma — Raumo	236	233	469	76	1 828	1 904	—	1 320	800	415	423	129	5 460
Pietarsaari — Jakobstad	433	55	488	36	1 592	1 628	—	1 269	680	370	379	213	5 027
Riihimäki	444	179	623	68	2 094	2 162	—	996	524	340	162	144	4 951
							%						
Helsinki — Helsingfors .	11.2	3.0	14.2	2.5	26.0	28.5	—	16.6	11.7	9.7	13.6	5.7	100.0
Turku — Åbo	16.9	3.2	20.1	1.5	35.9	37.4	—	15.3	10.1	6.5	7.9	2.7	100.0
Viipuri — Viborg	9.6	0.9	10.5	1.5	35.4	36.9	0.4	21.3	11.8	7.6	8.9	2.6	100.0
Tampere — Tammerfors	4.4	1.0	5.4	0.9	40.2	41.1	6.9	22.0	10.9	5.3	5.2	3.2	100.0
Vaasa — Vasa	9.5	1.3	10.8	1.7	34.6	36.3	—	19.9	14.9	7.5	7.8	2.8	100.0
Kuopio	12.0	1.6	13.6	1.3	39.0	40.3	—	16.6	14.3	7.2	5.6	2.4	100.0
Lahti	9.9	1.4	11.3	1.1	40.3	41.4	—	17.5	12.5	6.8	7.5	3.0	100.0
Oulu — Uleåborg	12.2	2.8	15.0	1.3	29.9	31.2	—	21.9	13.1	7.2	7.6	4.0	100.0
Kotka	21.6	1.6	23.2	1.0	38.5	39.5	—	14.5	9.5	4.8	6.4	2.1	100.0
Rauma — Raumo	4.3	4.3	8.6	1.4	33.5	34.9	—	24.2	14.6	7.6	7.7	2.4	100.0
Pietarsaari — Jakobstad	8.6	1.1	9.7	0.7	31.7	32.4	—	25.2	13.5	7.4	7.6	4.2	100.0
Riihimäki	8.9	3.6	12.5	1.4	42.3	43.7	—	20.1	10.6	6.9	3.3	2.9	100.0

sittäviä, oli keskimäärin vain noin $\frac{1}{12}$ kaikista huoneistoista, oli niissä lähes $\frac{1}{4}$ huoneiden koko lukumäärästä. Tässä kohdin eri paikkakuntien eroavaisuudet ovat jotenkin samat kuin ne, joista aikaisemmin on mainittu eri huoneistotyyppien suhteellisen lukuisuuden yhteydessä.

V. Asukkaat ja asunto-olot.

Rakennus- ja asuntolaskenta oli, kuten tunnettu, läheisesti yhdistetty saman aikaiseen väestölaskentaan, ja siinä koottiin tietoja myöskin väestön jakaantumisesta erilaisiin huoneistoihin. Asunto-oloja koskevassa selonteossa täytyi kuitenkin jättää syrjään eräs väestöryhmä. Tähän ryhmään kuului osaksi sellaisia henkilöitä, jotka laskentahetkellä asuivat laivoissa, osaksi

$\frac{1}{12}$ av samtliga lägenheter, innehöllo de inemot $\frac{1}{4}$ av hela antalet rum. De olika orterna förete ungefär liknande skiljaktigheter i detta avseende, som redan framhållits i fråga om de olika lägenhetstypernas frekvens.

V. De boende och bostadsförhållandena.

Byggnads- och bostadsräkningen var som bekant nära förbunden med den samtidigt verkställda folkräkningen och insamlades vid densamma även uppgifter om fördelningen av befolkningen på lägenheter av olika slag. Vid en redogörelse för bostadsförhållandena måste emellertid en grupp av befolkningen lämnas åt sidan. Denna omfattade dels sådana personer,

taas sellaisia, jotka asuivat erilaisissa laitoksissa ja asuntoloissa, kuten sairaaloissa, vankiloissa y. m., lisäksi ne henkilöt, jotka asuivat hotelleissa, matkustajakodeissa y. m., siis yleensä se osa väestöä, joka ei asunut perheasunnoissa. Seuraavassa taulukossa on katsaus näiden ryhmien, siis laitosväestön y. m. sekä muun väestön, suuruuteen. Seuraava asunto-oloja koskeva selonteko kohdistuu ainoastaan viimeksimainittuun ryhmään.

som vid räkningstillfället bodde på fartyg, dels åter dem, som bodde i inrättningar och internat av olika slag ss. sjukhus, fängelser o. dyl., vidare personer boende på hotell, resandehem o. a., alltså öfverhuvud den del av befolkningen, som icke bodde i familjebostäder. I följande tabell gives en översikt av de bägge gruppernas storlek, alltså anstaltsbefolkning m. fl. samt övriga boende. Den följande redogörelsen för bostadsförhållandena kommer endast att befatta sig med den senare gruppen.

Habitants dans les établissements etc. et dans les habitations de famille.

	Asukkaat laitoksissa, hotelleissa, laivoissa y. m. Boende i inrättningar, hotell, fartyg m. m. <i>Habitants dans les établissements, hôtels, navires, etc.</i>		Asukkaat perheasunnoissa Boende i familjebostäder <i>Habitants dans les habitations de famille</i>		Koko väestö Hela befolkningen <i>Population totale</i>
		%		%	
Helsinki — Helsingfors	11 798	4.6	243 388	95.4	255 186
Turku — Åbo	3 782	5.0	71 206	95.0	74 988
Viipuri — Viborg	3 138	4.3	69 101	95.7	72 239
Tampere — Tammerfors	2 500	4.1	58 784	95.9	61 284
Vaasa — Vasa	1 030	4.1	23 914	95.9	24 944
Kuopio	893	3.9	22 080	96.1	22 973
Lahti	492	2.5	19 538	97.5	20 030
Oulu — Uleåborg	1 223	6.2	18 602	93.8	19 825
Kotka	418	2.2	18 796	97.8	19 214
Rauma — Raumo	97	1.2	8 212	98.8	8 309
Pietarsaari — Jakobstad	232	3.2	6 977	96.8	7 209
Riihimäki	68	0.9	7 824	99.1	7 892

Laitoksissa, hotelleissa y. m. sekä laivoissa asuva väestö oli siis useilla paikkakunnilla ainoastaan mitättömänä osana koko väestöä.

Muista asukkaista valtava enemmistö asui yksinomaan asuinhuoneita käsittävissä huoneistoissa. Tämä käy ilmi seuraavasta taulukosta, jossa asukkaat on ryhmitetty asuinhuoneita käsittävissä huoneistoissa asuviin ja sellaisissa huoneistoissa asuviin, joissa oli sekä asuinhuoneita että muihin tarkoituksiin käytettyjä huoneita. Jälkimmäistä ryhmää kutsutaan tässä lyhyiden vuoksi »seka huoneistoiksi».

Den i anstalter, hotell m. fl. samt på fartyg boende befolkningen utgjorde alltså på flertalet orter endast en obetydlig del av befolkningen.

Av övriga boende bodde det öfvervägande flertalet i lägenheter med enbart boningsrum. Detta framgår av följande sammanställning, där de boende uppdelats på sådana boende i lägenheter med enbart boningsrum och i lägenheter med såväl boningsrum som rum för andra ändamål. Den sistnämnda gruppen benämnes här för korthetens skull »blandade lägenheter».

Habitants des logemens et des locaux ne servant pas uniquement d'habitation.

	Asukkaita: — Boende: — <i>Habitants dans:</i>				
	Yksinomaan asuinhuoneita käsittävissä huoneistoissa I lägenheter med enbart boningsrum <i>Logemens</i>	%	Sekahuoneistoissa I blandade lägenheter <i>Locaux ne servant uniquement d'habitation</i>	Yhteensä Summa <i>Total</i>	
Helsinki — Helsingfors	235 011	96.6	8 377	3.4	243 388
Turku — Åbo	68 096	95.6	3 110	4.4	71 206
Viipuri — Viborg	66 312	96.0	2 789	4.0	69 101
Tampere — Tammerfors	56 434	96.0	2 350	4.0	58 784
Vaasa — Vasa	22 977	96.1	937	3.9	23 914
Kuopio	18 626	95.3	912	4.7	19 538
Lahti	20 530	93.0	1 550	7.0	22 080
Oulu — Uleåborg	17 582	94.5	1 020	5.5	18 602
Kotka	18 281	97.3	515	2.7	18 796
Rauma — Raumo	7 845	95.5	367	4.5	8 212
Pietarsaari — Jakobstad	6 473	92.8	504	7.2	6 977
Riihimäki	7 296	93.3	528	6.7	7 824

Ainoastaan asuinhuoneita käsittävissä huoneistoissa asui siis kaikilla paikkakunnilla huomattavasti enemmän kuin 90 % kaikista asukkaista.

Asukkaat jakaantuivat eri huoneistoluokkien kesken seuraavalla tavalla.

I lägenheter med enbart boningsrum bodde alltså på alla orter betydligt över 90 % av samtliga boende.

På de olika lägenhetskategorierna fördelade sig de boende på följande sätt.

Personnes habitant les différentes catégories de locaux.

	Asukkaita huoneistoissa, joissa oli: -- Boende i lägenheter med: <i>Habitants des locaux comprenant:</i>												
	1 huone — 1 rum <i>1 chambre</i>		2 huonetta — 2 rum <i>2 chambres</i>		1 tai 2 huonetta ja osa keittiön 1, 1, 2 rum och del i kök <i>1 ou 2 chambres et part. a la cuisine</i>	3 huonetta — 3 rum <i>3 chambres</i>	4 huonetta — 4 rum <i>4 chambres</i>	5 huonetta — 5 rum <i>5 chambres</i>	6 ja 7 huonetta — 6, 0, 7 rum <i>6 et 7 chambres</i>	8 ja useampia huonetta 8 och flere rum <i>8 chambres ou davantage</i>	Yhteensä asukkaita Summa boende <i>Nombre total des habitans</i>		
	Alhoastaan keittiö Endast kök <i>Cuisine</i>	1 huone ilman keittiötä 1 rum utan kök <i>1 chambre sans cuisine</i>	Yhteensä — Summa <i>Total</i>	1 huone ja keittiö 1 rum och kök <i>1 chambre et cuisine</i>								Yhteensä — Summa <i>Total</i>	
Helsinki — Helsingfors .	49 922	10 988	60 910	5 928	76 767	82 695	—	36 898	21 768	15 497	18 814	6 806	243 388
Turku — Åbo	19 129	2 697	21 826	930	27 821	28 751	—	9 095	4 956	2 739	3 028	811	71 206
Viipuri — Viborg	11 125	795	11 920	1 173	28 470	29 643	293	13 208	6 205	3 413	3 565	854	69 101
Tampere — Tammerfors .	3 934	637	4 571	489	27 317	27 806	4 391	12 025	5 172	2 188	1 784	847	58 784
Vaasa — Vasa	3 460	363	3 823	443	9 952	10 395	—	4 416	2 739	1 188	1 038	315	23 914
Kuopio	4 697	409	5 106	234	9 771	10 005	—	2 964	2 179	986	654	186	22 080
Lahti	2 983	286	3 269	210	9 163	9 373	—	3 006	1 790	917	884	299	19 538
Oulu — Uleåborg	3 952	649	4 601	203	6 368	6 571	—	3 588	1 797	917	806	322	18 602
Kotka	6 553	333	6 886	181	7 469	7 650	—	2 049	1 091	443	557	120	18 796
Rauma — Raumo	587	414	1 001	126	3 271	3 397	—	1 869	1 011	444	396	94	8 212
Pietarsaari — Jakobstad	950	73	1 023	49	2 669	2 718	—	1 642	728	366	348	152	6 977
Riihimäki	1 210	247	1 457	114	3 742	3 856	—	1 375	599	317	135	85	7 824
							%						
Helsinki — Helsingfors .	20.5	4.5	25.0	2.4	31.6	34.0	—	15.2	8.9	6.4	7.7	2.8	100.0
Turku — Åbo	26.9	3.8	30.7	1.3	39.1	40.4	—	12.8	7.0	3.8	4.2	1.1	100.0
Viipuri — Viborg	16.1	1.2	17.3	1.7	41.2	42.9	0.4	19.1	9.0	4.9	5.2	1.2	100.0
Tampere — Tammerfors .	6.7	1.1	7.8	0.8	46.5	47.3	7.5	20.5	8.8	3.7	3.0	1.4	100.0
Vaasa — Vasa	14.5	1.5	16.0	1.9	41.6	43.5	—	18.5	11.4	5.0	4.3	1.3	100.0
Kuopio	21.2	1.8	23.0	1.1	44.3	45.4	—	13.4	9.9	4.5	3.0	0.8	100.0
Lahti	15.3	1.5	16.8	1.1	46.9	48.0	—	15.4	9.1	4.7	4.5	1.5	100.0
Oulu — Uleåborg	21.3	3.5	24.8	1.1	34.2	35.3	—	19.3	9.7	4.9	4.3	1.7	100.0
Kotka	34.9	1.8	36.7	1.0	39.7	40.7	—	10.9	5.8	2.3	3.0	0.6	100.0
Rauma — Raumo	7.2	5.0	12.2	1.5	39.8	41.3	—	22.8	12.3	5.4	4.8	1.2	100.0
Pietarsaari — Jakobstad	13.6	1.1	14.7	0.7	38.3	39.0	—	23.5	10.4	5.2	5.0	2.2	100.0
Riihimäki	15.5	3.2	18.7	1.5	47.8	49.3	—	17.6	7.6	4.0	1.7	1.1	100.0

Tarkastaessa eri paikkakuntia huomaa, että eri huoneistotyyppien suhteellinen yleisyys lähinnä määrää, miten asukkaat jakaantuivat minkin suurusten huoneistojen kesken kullakin paikkakunnalla. Asukkaista muodostivat suurimman ryhmän, 34.0—48.0 %, ne, jotka asuivat kahden huoneen huoneistoissa. Seitsemällä paikkakunnalla yhden huoneen huoneistojen asukkaat olivat lähinnä suurimpana ryhmänä. Niistä mainittakoon erikoisesti Kotka, jossa kokonaista 36.7 % asukkaista kuului mainittuun luokkaan. Viidellä

Vad förhållandena på de olika orterna beträffar, betingas fördelningen av de boende på olika lägenhetstyper främst av dessa lägenhetstypers relativa frekvens på vederbörande orter. Den största gruppen, från 34.0 till 48.0 % av samtliga, utgjorde de boende i tvårumslägenheter. På sju orter bildade de boende i etttrumslägenheterna den näst största gruppen. Av dessa kan speciellt nämnas Kotka, där icke mindre än 36.7 % av de boende tillhörde denna kategori. På fem orter: Viborg, Tammerfors, Vasa, Raumo och Ja-

paikkakunnalla, Viipurissa, Tampereella, Vaasassa, Raumalla ja Pietarsaareissa, sen sijaan kolmen huoneen huoneistojen asukkaat olivat lähinnä suurimpana ryhmänä. Osakeittiöhuoneistoissa asui Tampereella 7.5 % asukkaista. Neljän huoneen huoneistoissa asui useimmilla paikkakunnilla 9—10 % kaikista asukkaista. Ainoastaan Kotkassa, Turussa ja Riihimäellä tämä ryhmä oli huomattavasti pienempi. Suurempien huoneistojen asukkaita oli huomattava määrä etupäässä Helsingissä, Viipurissa, Vaasassa sekä pikkukaupungeissa Raumalla ja Pietarsaareissa, kun taas muilla paikkakunnilla niitä oli suhteellisen vähän.

Edelliseen, vuoden 1920 asuntolaskentaan verrattuna yhden huoneen huoneistojen asukkaiden prosenttiluku on kauttaaltaan vähentynyt, niinkään suurimpien, vähintään 8 huonetta käsittävien huoneistojen. Sen sijaan keskikokoisten huoneistojen, etenkin kahden huoneen huoneistojen, asukkaiden prosenttiluku on yleisesti lisääntynyt. — Tampereen osakeittiöhuoneistot, joissa vielä vuonna 1920 asui 18.2 % mainitun kaupungin asukkaista, ovat nyt suuresti menettäneet merkitystään.

Asukkaiden luku huoneistoa kohden on verraten riippumaton eri huoneistojen suuremmasta tai pienemmästä huoneluvusta. Tämä keskiluku tietenkin nousee jonkin verran huoneluvun kasvaessa, mutta ei lähimainkaan suhteellisesti yhtä paljon. Tämä asianlaita näkyy seuraavasta taulukosta, jossa kysymyksessä oleva keskiluku on laskettu erikseen asianomaisten kaupunkien eri huoneistoluokille. Jotta eroavaisuudet selvemmin näkyisivät, on keskiluku laskettu kunkin suuruusluokan 100 huoneistoa kohden.

kobstad, utgjorde åter de boende i trerumslägenheter den näst största gruppen. I delkökslägenheter bodde i Tammerfors 7.5 % av de boende. De boende i fyrrumslägenheterna utgjorde på de flesta orter 9—10 % av samtliga boende. Endast i Kotka, Åbo och Riihimäki var denna grupp påfallande svagare företrädd. Antalet boende i större lägenheter var av betydelse främst i Helsingfors, Viborg, Vasa samt småstäderna Raumo och Jakobstad, medan deras antal var relativt obetydligt å övriga orter.

Jämfört med föregående bostadsräkning, år 1920, ha de boende i ettrumslägenheter över lag minskats procentuellt taget, ävenså i de största lägenheterna, på 8 rum och flere. Däremot ha de boende i de medelstora lägenheterna genomgående vunnit i betydelse, i synnerhet tvårums lägenheterna. — Delkökslägenheterna i Tammerfors, som ännu år 1920 hyste 18.2 % av samtliga boende i denna stad, ha nu starkt förlorat terräng.

Antalet boende per lägenhet är jämförelsevis oberoende av den större eller mindre skillnaden i rumantalet mellan de olika lägenheterna. Detta genomsnittsantal ökas naturligtvis något, allteftersom rumantalet stiger, men icke närmelsevis i proportion därtill. Detta sakförhållande framgår av följande tabell, där detta genomsnittsantal är uträknat särskilt för de olika lägenhetskategorierna i respektive städer. I syfte att få skiljaktigheterna tydligare fram, har medeltalet uträknats per 100 lägenheter av resp. storleksklass.

Moyenne d'habitants par 100 locaux.

	Helsingfors	Åbo	Viipuri	Tampere	Vasa	Kuopio	Lahi	Uleåborg	Kotka	Raumo	Jakobstad	Riihimäki
Ainoastaan keittiö — Endast kök	273	261	266	232	228	340	241	299	327	249	219	273
1 huone ilman keittiötä — 1 rum utan kök ...	226	195	199	176	170	221	166	217	231	178	133	138
Yhteensä — Summa	263	251	260	223	221	326	232	284	321	213	210	234
2 huonetta ilm. keittiötä — 2 rum utan kök ..	293	291	354	279	338	316	300	303	393	332	272	335
1 huone ja keittiö — 1 rum o. kök	362	359	368	486	361	435	363	395	419	358	335	367
Yhteensä — Summa	356	355	367	354	360	431	361	391	418	357	334	357
1 tai 2 huonetta ja osa keittiöön — 1 el. 2 rum o. del i kök	—	—	279	234	—	—	—	—	—	—	—	—
3 huonetta — rum	409	411	426	430	417	463	412	455	457	425	388	414
4 » »	455	451	481	498	461	528	455	508	496	506	428	457
5 » »	490	483	518	538	499	590	539	588	498	536	495	466
6 ja 7 huonetta — 6 och 7 rum	540	561	577	572	532	635	593	620	586	591	573	450
8 tai useamp. huon. — 8 el. flere rum	668	624	672	652	630	641	729	671	600	627	691	567
Yhteensä — Summa	359	334	373	357	354	421	356	389	388	369	340	344

Kun asukkaiden keskiluku yhden huoneen huoneistoissa vaihteli 210:n ja 326:n välillä 100 huoneistoa kohden, olivat vastaavat keskiluvut kahden huoneen huoneistoissa 334 ja 431. Seuraavissa huoneistoluokissa nousu on samoin hyvin pieni. Kysymyksessä oleva keskiluku vaihteli kaikkiin huoneistoihin nähden eri paikkakunnilla 340:n (Pietarsaareissa) ja 421:n (Kuopiossa) välillä.

Viimeksimainittua keskilukua on oikeastaan verrattava perhetalouksien keskimääräiseen henkilölukuun. Talouskuntia koskeva tilasto, jota myöhemmin käsitellään, osoittaa, että äsken mainittu keskiluku oli kaikki laskentapaikkakunnat huomioon otettuna 368, kun taas asukkaiden keskiluku 100 huoneistoa kohden oli 360. Jälkimmäisen luvun pienempiyys johtuu siitä, että myöskin osa yhden hengen talouskuntia käytti omaa huoneistoa. Viimeksimainituista talouskunnista useimmat kuitenkin asuivat alivuokralaisina perhetalouksien vuokraamissa huoneistoissa.

Eri huoneistoryhmissä ja eri paikkakunnilla vallitsevien asunto-olojen arvostelemiselle tarjoaa parhaan lähtökohdan asukkaiden keskimääräinen luku *asuinhuonetta kohden*. Tämä keskiluku, 100 asuinhuonetta kohden ilmaistuna, käy selville seuraavasta taulukosta.

Medan medeltalet boende i ettrumslägenheterna varierade mellan 210 och 326 per 100 lägenheter, vora motsvarande genomsnittstal för tvårumslägenheterna 334 och 431. Stegringen för de följande lägenhetskategorierna är ävenså rätt långsam. Ifrågavarande genomsnittstal för samtliga lägenheter på resp. orter växlade mellan 340 (för Jakobstad) och 421 (för Kuopio).

Sistnämnda medeltal bör egentligen ställas i relation till genomsnittsantalet medlemmar i familjehushällen. Hushållsstatistiken, vilken senare skall upptagas till behandling, visar att ryssnämnda medeltal per 100 hushåll för alla räkningsorter tillsammans var 368, medan genomsnittsantalet boende per 100 lägenheter var 360. Att den senare siffran är något lägre beror på att även en del av enpersonshushållen disponerade över egna lägenheter. Flertalet av de sistnämnda hushållen bodde dock som underhyresgäster i lägenheter uppyrda av familjehushåll.

Vid bedömandet av bostadsstandarden inom olika grupper av lägenheter och på olika orter giver medeltalet boende *per boningsrum* den bästa utgångspunkten Detta medeltal — angivet per 100 boningsrum — framgår av följande tabell.

Moyenne d'habitants par 100 chambres.

	Helsingfors	Turku	Vilpuri Viiborg	Tampere Tammerfors	Vaasa Vasa	Kuopio	Lahi	Oulu Uleaborg	Kotka	Rauma Raumo	Pietarsari Jakobstad	Riihimäki
Ainoastaan keittiö — Endast kök	273	261	266	232	228	340	241	299	327	249	219	273
1 huone ilman keittiötä — 1 rum utan kök ...	226	195	199	176	170	221	166	217	231	178	133	138
Yhteensä — Summa	263	251	260	223	221	326	232	284	321	213	210	234
2 huonetta ilm. keittiötä — 2 rum utan kök ..	147	145	177	140	169	158	150	151	197	166	136	168
1 huone ja keittiö — 1 rum o. kök	181	179	184	178	181	217	182	197	210	179	168	179
Yhteensä — Summa	178	178	184	177	180	215	181	196	209	178	167	178
1 tai 2 huonetta ja osa keittiöön — 1 el. 2 rum o. del i kök	—	—	171	166	—	—	—	—	—	—	—	—
3 huonetta — rum	136	137	142	143	139	154	137	152	152	142	129	138
4 » »	114	113	120	125	115	132	114	127	123	126	107	114
5 » »	98	97	104	108	100	118	108	118	100	107	99	93
6 ja 7 huonetta — 6 och 7 rum	85	89	91	90	84	101	94	98	93	94	92	83
8 tai useamp. huon. — 8 el. flere rum	73	69	74	70	70	68	81	75	61	73	71	59
Yhteensä — Summa	149	164	158	154	150	191	156	172	203	150	139	158

Asunto-olot olivat epäedullisimmat hellahuoneissa, joissa asukkaiden luku 100 huonetta kohden oli useimmilla paikkakunnilla 260:tä suurempi. Myöskin yksinäisissä huoneissa keskiluku oli verrattain suuri, mikä osoittaa, että näitäkin huoneistoja osaksi käytetään perheasuntoina. Huoneen ja keittiön huoneistoissa, jotka muodostavat työläisasuntojen tärkeimmän huoneistotyyppin, kysymyksessä oleva keskiluku oli noin 180.

De ofördelaktigaste bostadsförhållandena förete enkelköken, i vilka antalet boende per 100 rum på de flesta orter översteg 260. Även enkelrummen framträdde med ett jämförelsevis högt medeltal, vilket tyder på att av dessa lägenheter en del användas som bostäder för familjer. För lägenheterna på ett rum och kök, som bilda den viktigaste lägenhetstypen för arbetarbostäderna, var ifrågavarande genomsnittssiffra omkring 180.

Asukkaiden keskiluku huonetta kohden vähenee nopeasti, sitä mukaa kuin huoneistojen huoneluku lisääntyy. Kolmen huoneen huoneistoissa keskiluku on noin 140, neljän huoneen huoneistoissa noin 120, kun taas vähintään 8 huonetta käsittävissä huoneistoissa vastaava luku oli ainoastaan 70:n vaiheilla 100 huonetta kohden.

Eri paikkakunnilla voidaan havaita huomattavaa poikkeamista edellä esitetystä luvuista. Vähintään 3 huonetta käsittäviin huoneistoihin nähden asumistiheys oli kuitenkin suhteellisen tasaista. Mutta pienemmissä huoneistoissa eroavaisuudet ovat huomattavia. Hella-huoneissa oli Kuopiossa ja Kotkassa niin ollen keskimäärin vastaavasti 340 ja 327 asukasta 100 huonetta kohden, Pietarsaareissa ja Raumalla sitävastoin vastaavasti 219 ja 249. Myöskin huoneen ja keittiön huoneistoihin nähden Kuopio ja Kotka olivat epäsuotuisimmassa asemassa, kysymyksessä olevien lukujen ollessa vastaavasti 217 ja 210, kun sen sijaan useimmilla muilla paikkakunnilla keskiluku oli 180:n vaiheilla.

Kaikista laskennassa mukana olleista paikkakunnista Pietarsaareissa oli pienin asumistiheys, nimittäin 139 asukasta 100 huonetta kohden, sen jälkeen seurasi Helsinki, 149, sekä Vaasa ja Rauma, kummassakin 150. Epäsuotuisin tämä luku oli Kotkassa, nimittäin 203, ja sen jälkeen Kuopiossa, 191.

Viime vuosikymmeninä asumistiheys on vähentynyt huomattavassa määrässä. Tämä käy ilmi seuraavista luvuista, jotka koskevat kolmea viimeistä asuntolaskentaa.

Moyenne d'habitants par 100 chambres.

	V. — År 1910	V. — År 1920	V. — År 1930
Helsinki — Helsingfors	201	179	145
Turku — Åbo	206	186	164
Viipuri — Viborg	183	177	158
Tampere — Tammerfors	194	185	154
Vaasa — Vasa	178	164	150
Kuopio	—	214	191
Lahti	—	181	156
Oulu — Uleåborg	202	195	172
Kotka	—	243	203

Vuosikymmenellä 1921—30 tapahtunut asumistiheyden väheneminen on johtunut kahdesta yhdessä vaikuttaneesta seikasta: rakennustoiminnasta ja talouskuntien jäsenmäärän vähenemisestä. Vilkas rakennustoiminta on keskittynyt etupäässä huoneen ja keittiön sekä kahden huoneen ja keittiön käsittäviin huoneistotyyppihin, kun sen sijaan alkuperäisimmällä kannalla olevan asuntomuodon, hellahuoneen, joka aikaisemmin oli tavallisin huoneistotyyppi vähävaraisimman väestön keskuudessa, merkitys on vähentynyt. Tässä on siis kysymys asumistason paranemisesta, mikä lähinnä on

Medeltalet boende per rum minskas snabbt, i den mån antalet rum i lägenheterna ökas. För trerumslägenheterna rör sig genomsnittstalet kring 140, för fyrrumslägenheterna kring 120, medan motsvarande siffra för lägenheter på 8 eller flere rum var endast c:a 70 per 100 rum.

På de olika orterna kunna betydliga avvikelser från ovananförda siffror iakttagas. Lägenheter på 3 rum och därutöver uppvisa dock en relativt jämn boendetäthet. Men för de mindre lägenheterna äro skiljaktigheterna anmärkningsvärda. Enkelköken i Kuopio och Kotka hade sålunda i genomsnitt resp. 340 och 327 boende per 100 rum, i Jakobstad och Raumo däremot resp. 219 och 249. Även i fråga om lägenheterna på ett rum och kök intogo Kuopio och Kotka den ogynnsammaste ställningen med siffrorna 217 och 210, medan medeltalet för flertalet av de övriga orterna höll sig kring 180.

Av samtliga i räkningen medtagna orter hade Jakobstad den lägsta boendetätheten med 139 boende per 100 rum, därefter följde Helsingfors med 149 samt Vaasa och Raumo med 150 vardera. Den ogynnsammaste siffran hade Kotka med 203 följd av Kuopio med 191 boende.

Under de senaste årtiondena har boendetätheten minskats i avsevärd grad. Detta framgår av följande siffror, vilka gälla de tre senaste bostadsräkningar

Nedgången i boendetätheten under decenniet 1921—1930 har framkallats av tvenne samverkande omständigheter: byggnadsverksamheten och minskningen i antalet medlemmar per hushåll. Den livliga byggnadsverksamheten har främst koncentrerat sig på lägenhetstyperna ett rum och kök samt två rum och kök, medan den primitivaste bostadsformen, enkelköken, vilken tidigare var den vanligaste lägenhetstypen bland den mindre bemedlade befolkningen, förlorat terräng. Här är alltså fråga om en förbättring av bostadsstandarden, som närmast är ett utslag av förhöjd levnadsstandard.

eräs kohonneen elintason ilmaus. Perheiden suuruuden väheneminen taas, jota myöhemmin käsitellään talouskuntia koskevan tilaston yhteydessä, on pääasiassa johtanut syntyneisyyden alenemisesta. Tämä aleneminen on ollut erikoisen selvää viime kymmenvuotiskautena.

Läheisessä yhteydessä väestön jakaantumisen kanssa perhetalouksuntien henkilöluvun mukaan on eri huoneistoissa asuvien jakaantuminen asianomaisen *asujaryhmän suuruuden* mukaan. Tätä jakaantumista valaisevat seuraavat prosenttiluvut.

Répartition des locaux d'après le nombre d'habitants par local.

	Kaikista huoneistoista oli sellaisia, joissa oli seuraava määrä asukkaita: Av alla lägenheter utgjorde sådana med ett nedanstående antal boende: <i>Du total des locaux étaient ceux habités par le nombre d'habitants indiqué ci-dessous:</i>											Yhteensä Summa Total
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11—	
%												
Helsinki — Helsingfors	9.1	22.8	23.1	18.7	12.2	6.8	3.7	1.9	0.9	0.4	0.4	100.0
Turku — Åbo	13.8	23.9	22.8	17.3	10.3	5.9	3.1	1.7	0.7	0.3	0.2	100.0
Viipuri — Viborg	8.7	21.1	22.1	18.5	13.0	7.9	4.4	2.3	1.1	0.5	0.4	100.0
Tampere — Tammerfors	10.3	22.9	22.8	17.6	11.4	7.3	3.8	2.0	1.0	0.5	0.4	100.0
Vaasa — Vasa	13.7	21.6	21.4	16.0	11.4	7.3	4.4	2.2	1.1	0.5	0.4	100.0
Kuopio	6.0	16.6	19.5	19.2	15.4	9.4	6.1	3.7	2.0	1.0	1.1	100.0
Lahti	12.8	23.0	21.2	15.9	11.5	6.9	3.8	2.2	1.3	0.9	0.5	100.0
Gulu — Uleåborg	10.9	19.8	19.4	16.7	12.3	8.4	5.9	2.8	1.8	1.0	1.0	100.0
Kotka	6.2	18.0	24.7	19.6	14.0	8.2	4.8	2.5	0.9	0.6	0.5	100.0
Rauma — Raumo	12.5	19.8	20.6	17.8	11.7	7.6	4.4	3.4	1.0	0.8	0.4	100.0
Pietarsaari — Jakobstad	18.1	21.4	20.2	13.7	11.2	7.5	3.8	1.8	1.2	0.6	0.5	100.0
Riihimäki	13.8	21.4	23.0	17.6	11.0	5.9	3.7	2.1	0.8	0.5	0.2	100.0

Useimmissa huoneistoissa asuviin henkilöryhmiin kuului 2—4 henkeä. Kun talouskuntia koskevan tilaston mukaan yhden hengen talous- eli ruokakunnat olivat varsin lukuisat, noin 30 % kaikista talouskunnista, olivat yhden hengen asujaryhmät vain noin 10 % kaikista asujaryhmistä. Tämä osoittaa, että alivuokralaiset ja asukit muodostavat suurimman osan yhden hengen talouskunnista. Vähintään 7 henkeä käsittävät asujaryhmät olivat myös harvinaisia kaikilla paikkakunnilla. — Erisuuruisten asujaryhmien yleisyys vaihtelee lisäksi huomattavasti eri paikkakunnilla.

VI. Ahtaasti asutut huoneistot.

Asumistiheys vaihtelee huomattavasti eri huoneistoryhmissä ja se on yleensä suurempi pienissä huoneistoissa kuin muissa. Sen vuoksi on erikoisesti kiinnitetty huomiota pienten huoneistojen asunto-oloihin ja koetettu tutkia, missä määrin niissä esiintyy suorastaan epäedullisina pidettäviä olosuhteita. Ahtaasti tai liian ahtaasti asutuiksi on katsottu kaikki sellaiset 1—4 huoneen huoneistot, joissa asumistiheys on 3 henkeä tai

Nedgången i familjernas storlek åter, vilken kommer att senare beröras i samband med hushållsstatistiken, har huvudsakligen förorsakats av minskningen i natiiviteten. Denna minskning har varit speciellt utpräglad under den sisteförlutna tioårsperioden.

I nära sammanhang med befolkningens fördelning efter antalet medlemmar i familjehushållen står fördelningen av de i olika lägenheter boende efter respektive *boendegrupper storlek*. Denna fördelning belyses av följande procentsiffror.

De flesta lägenheter beboddes av grupper på 2—4 personer. Medan enligt hushållsstatistiken enpersonshushållen eller -matlagen voro rätt talrika, ungefär 30 % av alla hushåll, uppgingo boendegrupperna på 1 person till endast omkring 10 % av alla boendegrupper. Detta tyder på att större delen av enpersonshushållen bildas av underhyresgäster och inneboende. Boendegrupper på 7 och flere personer voro även sällsynta på samtliga orter. — De olika boendegruppernas frekvens varierar för övrigt i avsevärd grad på de olika orterna.

VI. De överbefolkade lägenheterna.

Boendetätheten varierar i avsevärd grad inom de olika grupperna av lägenheter och är den i allmänhet större i de små lägenheterna än i de övriga. Man har därför ägnat bostadsstandarden i dessa lägenheter en speciell uppmärksamhet och sökt utröna, i vilken utsträckning bostadsförhållanden, som direkt kunna betecknas som ogynnsamma, förekomma i dem. Såsom överbefolkade eller trängt bebodda ha alla sådana

enemmän huonetta kohden. Tällaisten huoneistojen ja niissä asuvien lukumäärä käy ilmi seuraavasta taulukosta:

lägenheter på 1—4 rum ansetts, i vilka boendetätheten per rum utgjort 3 eller flere personer. Antalet sådana lägenheter och i dem boende framgår av följande tabell:

Locaux surpeuplés ainsi que leurs habitants.

	Ahtaasti asut- tuja huoneistoja Överbefolkade lägenheter <i>Locaux surpeuplés</i>	%	Asukkaita ah- taasti asutuissa huoneistoissa I överbefolkade lägenheter boende <i>Habitants des lo- caux surpeuplés</i>	%
Helsinki — Helsingfors	13 605	20.0	60 033	24.6
Turku — Åbo	4 637	21.7	20 841	29.3
Viipuri — Viborg	3 187	17.2	16 327	23.6
Tampere — Tammerfors	2 182	13.2	11 281	19.2
Vaasa — Vasa	976	14.5	5 211	21.8
Kuopio	1 557	29.7	8 458	38.3
Lahti	850	15.5	4 544	23.3
Oulu — Uleåborg	1 180	24.7	6 123	32.9
Kotka	1 761	36.3	8 392	44.7
Rauma — Raumo	270	12.1	1 444	17.6
Pietarsaari — Jakobstad	240	11.7	1 349	19.3
Riihimäki	363	15.9	1 883	24.0

Asuntotilastollisessa kirjallisuudessa ahtaasti tai liian ahtaasti asumisen raja on asetettu vielä alemmaksi kuin Suomessa on laita, sillä kaikki huoneistot, joissa on enemmän kuin 2 asukasta huonetta kohden, on katsottu ahtaasti asutuiksi. Tätä laskuperustetta käyttäen ahtaasti asuttuja 1—4 huoneen huoneistoja oli seuraava määrä:

		%		%
Helsinki — Helsingfors	17 392	28.9	Lahti	1 263 24.7
Turku — Åbo	5 831	29.0	Oulu — Uleåborg	1 531 34.5
Viipuri — Viborg	4 563	26.6	Kotka	2 125 45.8
Tampere — Tammerfors	3 461	22.2	Rauma — Raumo	444 21.5
Vaasa — Vasa	1 432	22.8	Pietarsaari — Jakobstad	356 18.8
Kuopio	2 059	41.7	Riihimäki	516 23.8

Nämä luvut valaisevat lisäksi aikaisemmin eri paikkakuntien asunto-oloista tehtyjä havaintoja. Erikoisen silmiinpistävä on ahtaasti asuttujen huoneistojen suuri lukumäärä Kotkassa, Kuopiossa ja Oulussa, kun sen sijaan Rauman ja Pietarsaaren sekä Tampereen luvut ovat suhteellisen suotuisat. — Ahtaasti asuvan väestön suuruuteen nähden esiintyy samantapaisia vaihteluita. Kotkassa asui niin ollen kokonaista 44.7% kaikista asukkaista ahtaasti asutuissa huoneistoissa, Kuopiossa taas 38.3%.

Tässä suhteessa vuodesta 1900 lähtien tapahtunut kehitys niillä paikkakunnilla, joilla asuntolaskenta on aikaisemmin toimitettu, esitetään seuraavassa katsauksessa:

I den bostadsstatistiska litteraturen har gränsen för överbefolkning eller trångboddhet vanligen dragits ännu lägre än i Finland, i det alla lägenheter med över 2 boende per rum ansetts vara överbefolkade. Med denna beräkningsgrund var antalet överbefolkade lägenheter på 1—4 rum följande:

Dessa siffror belysa ytterligare de tidigare gjorda iakttagelserna om bostadsstandarden på de olika orterna. Särskilt iögonenfallande är det stora antalet överbefolkade lägenheter i Kotka, Kuopio och Uleåborg, medan siffrorna för Raumo och Jakobstad samt Tammerfors äro relativt gynnsamma. — För den trångt boende befolkningens vidkommande framträda liknande växlingar. I Kotka bodde sålunda icke mindre än 44.7% av alla boende i överbefolkade lägenheter, i Kuopio åter 38.3%.

Beträffande de orter, där bostadsräkning tidigare anordnats, gives här nedan en översikt av utvecklingen i detta avseende sedan år 1900:

Locaux surpeuplés ainsi que leurs habitants 1900—1930.

	Ahtaasti asuttuja huoneistoja Överbefolkade lägenheter <i>Locaux surpeuplés</i>				Asukkaita ahtaasti asutuissa huoneistoissa I överbefolkade lägenheter boende <i>Habitants des locaux surpeuplés</i>			
	1900	1910	1920	1930	1900	1910	1920	1930
			%					%
Helsinki — Helsingfors	45.7	43.3	34.5	20.0	49.6	49.1	41.6	24.6
Turku — Åbo	44.0	39.7	32.1	21.7	51.0	50.9	42.3	29.3
Viipuri — Viborg	34.4	28.2	24.4	17.2	38.9	36.0	32.5	23.6
Tampere — Tammerfors	41.8	33.2	28.4	13.2	50.5	42.9	38.0	19.2
Vaasa — Vasa	—	28.6	21.9	14.5	—	39.5	31.9	21.8
Kuopio	—	—	37.3	29.7	—	—	48.8	38.3
Lahti	—	—	26.0	15.5	—	—	35.9	23.3
Oulu — Uleåborg	—	37.9	38.4	24.7	—	47.3	49.0	32.9
Kotka	—	—	51.5	36.3	—	—	60.4	44.7

Kuten jo aikaisemmin yleisestä asumistiheydestä puheen ollessa huomautettiin, on asunto-oloissa tapahtunut sängen suurta parannusta ja tämä on lähinnä ilmennyt siinä, että ahtaasti asutut huoneistot ovat vähentyneet useimmilla paikkakunnilla sekä absoluuttisesti että varsinkin suhteellisesti. Tämän huomattavan muutoksen aiheuttaneisiin seikkoihin nähden viitataan siihen, mitä edellä on esitetty.

Ahtaasti asumista on todettavissa oikeastaan vain pienissä huoneistoissa, kun sen sijaan keskikokoisissa huoneistoissa asian laita on huomattavasti suotuisampi. Tämä käy ilmi seuraavasta taulukosta.

Såsom redan i fråga om den allmänna boendetätheten framhölls, har en mycket stor förbättring ägt rum i fråga om bostadsstandarden och har denna främst tagit sig uttryck däri, att de överbefolkade lägenheterna minskats, på de flesta orter såväl absolut taget som i synnerhet relativt. Angående de omständigheter, som föranlett denna betydande förändring, hänvisas till det föregående.

Det är egentligen endast i de små lägenheterna en trångboddhet kan konstateras, medan förhållandet redan för de medelstora lägenheterna är betydligt gynnammare. Detta framgår av följande tabell.

Locaux surpeuplés par le nombre des chambres.

	Ahtaasti asuttuja huoneistoja Överbefolkade lägenheter <i>Locaux surpeuplés</i>			
	1 huoneen om 1 rum <i>de 1 chambre</i>	2 huoneen om 2 rum <i>de 2 chambres</i>	3 huoneen om 3 rum <i>de 3 chambres</i>	4 huoneen om 4 rum <i>de 4 chambres</i>
Helsinki — Helsingfors	46.8	11.1	2.0	0.3
Turku — Åbo	41.8	11.9	1.8	0.1
Viipuri — Viborg	42.9	13.6	2.5	0.8
Tampere — Tammerfors	31.7	11.6	2.1	0.4
Vaasa — Vasa	31.1	13.9	3.4	0.2
Kuopio	62.0	23.4	5.9	1.0
Lahti	34.0	13.6	2.5	—
Oulu — Uleåborg	49.4	19.4	6.1	1.4
Kotka	63.5	20.5	4.2	0.5
Rauma — Raumo	30.3	12.5	2.0	—
Pietarsaari — Jakobstad	25.2	13.0	2.1	1.2
Riihimäki	35.8	12.2	2.1	—

Ahtaasti asuttuja yhden huoneen huoneistoja oli useimmilla paikkakunnilla enemmän kuin $\frac{1}{3}$ kaikista tämän kokoisista huoneistoista. Oulussa niitä oli lähes puolet, Kotkassa ja Kuopiossa taas enemmän kuin 60 %. Kahden huoneen huoneistojen luvut ovat huomattavan edulliset, sillä useimmissa tapauksissa ainoastaan 11—13 % tähän luokkaan kuuluvista huoneistoista on ahtaasti asuttuja. Kolmen ja neljän huoneen huoneistoista vain harvat olivat ahtaasti asuttuja.

De tätbefolkade 1-rums lägenheterna utgjorde på flertalet orter mer än $\frac{1}{3}$ av samtliga lägenheter av denna storlek. I Uleåborg närmade sig relationstalet hälften, medan det i Kotka och Kuopio översteg 60 %. Tvårumslägenheterna visa avsevärt förmånliga siffror; i de flesta fall voro 11—13 % av alla lägenheter av denna kategori överbefolkade. Av lägenheter med 3 eller 4 rum tillhörde endast ett fåtal kategorin överbefolkade lägenheter.

Asunto-oloissa tapahtunut huomattava parantuminen, mikä on voitu todeta jo aikaisemmin esitettyjen numeroiden perusteella, käy vielä selvemmin ilmi, jos verrataan äsken esitettyjä prosenttilukuja aikaisempien asuntolaskentojen vastaaviin lukuihin. Etenkin Helsingissä ja Oulussa ahtaasti asuttujen pienten huoneistojen luku on huomattavasti vähentynyt, kun taas esimerkiksi Kotkassa ja Kuopiossa parannukset ovat tapahtuneet huomattavasti hitaammin.

Ahtaasti asutut huoneistot on myöskin jaettu asumistiheyden eri asteiden mukaan kolmeen ryhmään ja näiden ryhmien suuruus verrattuna kaikkiin kysymyksessä oleviin luokkiin kuuluviin huoneistoihin käy selville seuraavasta taulukosta.

Den märkbara förbättring i bostadsförhållandena, som kunnat iakttagas redan med ledning av tidigare anförda siffror, kommer ännu mer utpräglat till synes, om man jämför de nyssmeddelade procenttalen med motsvarande för tidigare bostadsräkningar. I synnerhet i Helsingfors och Uleåborg har antalet överbefolkade smålägenheter avsevärt nedgått, medan förbättringen exempelvis i Kotka och Kuopio skett betydligt långsammare.

De överbefolkade lägenheterna ha även fördelats efter olika grader av boendetäthet i tre grupper och framgå dessa gruppers storlek i förhållande till samtliga lägenheter tillhörande ifrågavarande kategorier av följande tabell.

Locaux surpeuplés ainsi que leurs habitans.

	Ahtaasti asuttuja 1—4 h. huoneistoja %:eina kaikista asutuista huoneistoista				Ahtaasti asuttujen huoneistojen asukkaat %:eina kaikista asukkaista			
	Överbefolkade lägenheter om 1—4 rum i % av hela antalet bebodda lägenheter				Boende i överbefolkade lägenheter i % av alla boende			
	<i>Locaux de 1—4 chambres habités à l'étroit en % du nombre total des locaux</i>				<i>Habitants des locaux habités à l'étroit en % du nombre total des habitans</i>			
	Asukkaita huonetta kohden — Antal boende per rum — <i>Habitans par chambre</i>							
	3.0—3.9	4.0—5.9	6.0—	3.0—	3.0—3.9	4.0—5.9	6.0—	3.0—
Helsinki — Helsingfors	12.0	7.0	1.0	20.0	13.4	9.2	2.0	24.6
Turku — Åbo	12.6	7.6	1.5	21.7	15.2	11.1	3.0	29.3
Viipuri — Viborg	10.4	5.5	1.3	17.2	13.3	7.9	2.4	23.6
Tampere — Tammerfors	9.2	3.6	0.4	13.2	12.6	5.7	0.9	19.2
Vaasa — Vasa	9.5	4.2	0.8	14.5	13.4	6.8	1.6	21.8
Kuopio	15.1	11.4	3.2	29.7	17.7	15.2	5.4	38.3
Lahti	9.6	4.8	1.1	15.5	13.1	8.0	2.2	23.3
Oulu — Uleåborg	13.3	8.9	2.5	24.7	16.5	11.9	4.5	32.9
Kotka	18.4	14.1	3.8	36.3	19.9	18.0	6.8	44.7
Rauma — Raumo	7.9	3.6	0.6	12.1	10.7	5.7	1.2	17.6
Pietarsaari — Jakobstad	7.5	3.2	1.0	11.7	11.6	5.6	2.1	19.3
Riihimäki	9.1	5.8	1.0	15.9	12.5	9.5	2.0	24.0

Huoneistot, joissa oli 3—4 henkeä huonetta kohden, muodostivat suurimman luokan kaikilla paikkakunnilla. Huomattava on kumminkin, että seuraava luokka, 4—6 asukasta huonetta kohden, joka jo edustaa suuria haittoja, on myöskin suhteellisen suuri etenkin Kotkassa ja Kuopiossa. Kaikilla paikkakunnilla oli lisäksi joukko huoneistoja, joissa asui vähintään 6 henkeä huonetta kohden, mikä asumistiheyshän aiheuttaa varsin vakavaa laatua olevia terveydellisiä ja siveellisiä vaaroja. Tässä on kysymys sellaisista tapauksista, joissa koko perhe, usein lisäksi asukkeineen, käyttää samaa huonetta makuuhuoneena, oleskeluhuoneena ja ruuan valmistamiseen. — Jos verrataan oloja aikaisempien asuntolaskentojen aikana vallinneisiin, voidaan kuitenkin todeta, että ahtaasti asumisen äärimmäiset tapaukset ovat vähentyneet ilahduttavassa määrässä, ja tämä koskee kaikkia niitä paikkakuntia, joilla laskenta on aikaisemmin toimitettu.

Lägenheterna med 3—4 personer per rum bildade den största kategorin på samtliga orter. Anmärkningsvärt är dock, att den följande kategorin, 4—6 boende per rum, vilken redan representerar stora olägenheter, även den är relativt stor, speciellt i Kotka och Kuopio. På samtliga orter funnos ytterligare ett antal lägenheter med 6 och flere personer per rum, vilken boendetäthet ju medför hygieniska och moraliska vådor av synnerligen allvarlig art. Det är här fråga om fall, då hela familjen, ofta ökad med inneboende, använder samma rum som sovrum, vardagsrum och för matlagning. — Vid en jämförelse med förhållandena vid tidigare bostadsräkningar kan man dock konstatera, att de extremaste fallen av trångboddhet minskats i glädjande grad och gäller detta samtliga de orter, där räkning tidigare anordnats.

VII. Vuokrat.

Vuokratilaston tarkoituksena oli käsittää ainoastaan asuinhuoneistot. Kyselykaavakkeella saatiin vuokratietoja myöskin sellaisista huoneistoista, joita käytettiin samanaikaisesti asumiseen ja muihin tarkoituksiin. Vuokria koskevan aineiston käyttelyssä tämä ryhmä, jolla muuten on varsin vähäinen merkitys, on kuitenkin jätetty syrjään, etupäässä siitä syystä, että se on kokoonpanoltaan erittäin epätasainen. Myöskin varsinaisissa asuinhuoneistoissa on suoritettu aineiston karsintaa. Ennen kaikkea on hyljätty sellaiset huoneistot, joiden vuokralaiset olivat asianomaisen kiinteistöntai huoneistonomistajan palveluksessa. Tässä julkaistun aineiston tarkoituksena on siis valaista vapailta vuokra-markkinoilla asianomaisena ajankohtana vallinnutta vuokratasoa.

Kysymyksessä oleva aineisto on mainituista supistuksista huolimatta sangen edustava, mikä käy ilmi seuraavista luvuista, jotka osoittavat, montako prosenttia vuokratuista asuinhuoneistoista käsitelty aineisto on eri paikkakunnilla:

Helsinki Helsingfors	Turku Åbo	Viipuri Viborg	Tampere Tammerfors	Vaasa Vasa	Kuopio	Lahti	Oulu Uleåborg	Kotka	Rauma Raumo	Pietarsaari Jakobstad	Riihimäki
82.9	88.6	79.1	72.2	80.4	89.9	78.6	86.6	65.0	82.6	79.9	62.6

Vuokratilaston käyttelyssä on tarkasti erotettu toisistaan sellaiset huoneistot, joissa ei ollut keskuslämmitystä, ja sellaiset, joissa oli tällainen. Näihin kahteen luokkaan kuuluvia huoneistoja, joista on vuokraa koskevia tietoja, oli eri paikkakunnilla seuraava määrä.

VII. Hyrorna.

Statistiken över hyrorna var avsedd att omfatta endast bostadslägenheter. På frågeformuläret anhölls även om uppgift rörande hyrorna för de lägenheter, som användes samtidigt till bostad och för annat ändamål. Vid bearbetningen av materialet rörande hyrorna har denna grupp, som för övrigt spelar en mycket underordnad roll, dock lämnats å sido, främst på grund av dess synnerligen ojäma sammansättning. Även bland de egentliga bostadslägenheterna har en utrensning av materialet ägt rum. Framför allt ha utmönstrats sådana lägenheter, vilkas hyresgäster stått i vederbörande fastighets- eller lägenhetsägares tjänst. Det här offentliggjorda materialet är alltså avsett att belysa hyresnivån å den fria hyresmarknaden vid vederbörande tidpunkt.

Att ifrågavarande material trots dessa inskränknin-gar är mycket representativt framgår av följande siffror vilka angiva, huru många procent av de uthyrda bostadslägenheterna, som det behandlade materialet utgör å respektive orter:

Vid bearbetningen av hyresstatistiken har en sträng åtskillnad gjorts mellan lägenheter utan centralvärme samt sådana försedda med denna anordning. Antalet lägenheter tillhörande dessa bägge kategorier, för vilka uppgifter om hyran föreligga, var på de olika orterna följande.

Logements loués, dont le loyer était connu.

	Helsinki Helsingfors	Turku Åbo	Viipuri Viborg	Tampere Tammerfors	Vaasa Vasa	Kuopio	Lahti	Oulu Uleåborg	Kotka	Rauma Raumo	Pietarsaari Jakobstad	Riihimäki
Huoneistoja ilman keskuslämmitystä — Lägenheter utan centralvärme	25 217	10 335	9 305	8 394	3 798	3 476	2 616	2 761	2 366	1 253	992	877
%	64.6	87.2	91.8	95.6	96.8	96.7	95.3	98.1	94.9	98.4	99.2	97.1
Huoneistoja, joissa oli keskuslämmitys — Lägenheter med centralvärme	13 802	1 520	836	384	125	120	129	54	126	21	8	26
%	35.4	12.8	8.2	4.4	3.2	3.3	4.7	1.9	5.1	1.6	0.8	2.9
Yhteensä — Summa	39 019	11 855	10 141	8 778	3 923	3 596	2 745	2 815	2 492	1 274	1 000	903

Kuten jo erilaisilla mukavuuksilla varustettuja huoneistoja koskevan tilaston yhteydessä huomautettiin, oli keskuslämmityksellä varustettujen huoneistojen luku maaseutukaupungeissa sangen pieni ja tämä asianlaita kuvastuu myös edellä esitetyistä luvuista.

Såsom redan i samband med statistiken om med olika bekvämligheter försedda lägenheter framhållits, var antalet lägenheter med centralvärme mycket litet i landsortsstäderna och avspeglas detta sakförhållande även i ovan anförda siffror.

Eri paikkakuntien ja eri huoneistoryhmien vuokratasosta saa selvimmän käsityksen taululiitteiden XIX taulusta, jossa huoneistot on jaettu vuosivuokran vaihtelevan suuruuden mukaan useihin pieniin ryhmiin.

Seuraavassa esitetään katsaus eri paikkakuntien keskimääräisiin vuokriin, ottaen tällöin huomioon ainoastaan tärkeimmät huoneistoluokat. Sitä ennen esitetään kuitenkin tietoja siitä kunkin ryhmän huoneistojen lukumäärästä, johon kysymyksessä olevat keskiluvut perustuvat. Keskuslämmitystä vaille olevien vuokrahuoneistojen luku oli seuraava.

Den klaraste uppfattningen om hyresnivån på olika orter samt för olika grupper av lägenheter erhåller man av tab. XIX i tabellbilagorna, där lägenheterna fördelats i ett stort antal smärre grupper efter års-hyrens växlande storlek.

I det följande gives en översikt av medelhyrorna på olika orter, varvid endast de viktigaste lägenhetskategorierna beaktats. Därförinnan skall dock meddelas uppgifter om det antal lägenheter inom varje grupp, som ifrågakvarande medeltal bygga på. Antalet hyreslägenheter utan centralvärme var följande.

Logements loués sans chauffage central.

	Helsinki Helsingfors	Turku Åbo	Vihuri Viborg	Tampere Tammerfors	Vaasa Vasa	Kuopio	Lahti	Oulu Uleåborg	Kotka	Rauma Raumo	Pietarsaari Jakobstad	Riihimäki
Ainoastaan keittiö — Endast kök	1 150	4 920	2 875	1 076	1 057	1 177	874	988	1 238	165	340	247
1 huon. ilman keittiötä — 1 rum utan kök.	1 371	906	181	184	134	116	100	241	74	177	30	82
2 » » » 2 » » »	222	110	169	76	72	34	29	39	23	23	11	12
3 » » » 3 » » »	37	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 » ja osa keittiöön — 1 » o. del i kök	—	—	—	1 266	—	—	—	—	—	—	—	—
2 » » » 2 » » » »	—	—	—	106	—	—	—	—	—	—	—	—
1 » » keittiö — 1 rum och kök	7 669	3 298	4 296	4 172	1 681	1 612	1 259	963	810	599	430	434
2 » » » 2 » » » »	2 186	595	1 039	978	437	294	209	304	121	182	120	78
3 » » » 3 » » » »	1 318	307	398	373	275	171	94	128	61	73	38	19
4 » » » 4 » » » »	638	120	191	99	91	46	34	65	18	26	18	5
5 » » » 5 » » » »	379	48	123	45	34	22	11	22	18	8	5	—
6 » » » 6 » » » »	192	31	33	19	17	4	6	11	3	—	—	—
Yhteensä — Summa	25 162	10 335	9 305	8 394	3 798	3 476	2 616	2 761	2 366	1 253	992	877

Keskuslämmityksellä varustettuja huoneistoja, jotka ovat tämän ryhmän vuokratilaston perustana, oli seuraava määrä.

Antalet lägenheter med centralvärme, vilka bilda grunden för hyresstatistiken rörande denna grupp, var följande.

Logements loués avec chauffage central.

	Helsinki Helsingfors	Turku Åbo	Vihuri Viborg	Tampere Tammerfors	Vaasa Vasa	Kuopio	Lahti	Oulu Uleåborg	Kotka	Rauma Raumo	Pietarsaari Jakobstad	Riihimäki
Ainoastaan keittiö — Endast kök	2 487	251	29	5	2	9	3	2	18	—	—	4
1 huon. ilman keittiötä — 1 rum utan kök.	2 017	162	21	35	10	7	12	8	8	1	2	8
2 » » » 2 » » » »	987	85	7	11	2	6	8	—	4	—	—	—
3 » » » 3 » » » »	151	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 » ja keittiö — 1 rum och kök	4 008	456	235	124	22	19	22	11	39	5	—	4
2 » » » 2 » » » »	1 823	214	244	93	29	43	17	14	33	5	2	7
3 » » » 3 » » » »	929	127	116	59	24	16	28	13	7	4	1	3
4 » » » 4 » » » »	687	115	119	34	13	10	18	1	8	5	1	—
5 » » » 5 » » » »	441	73	42	16	10	7	15	4	7	1	2	—
6 » » » 6 » » » »	202	37	23	7	13	3	6	1	2	—	—	—
Yhteensä — Summa	13 732	1 520	836	384	125	120	129	54	126	21	8	26

Keskuslämmitystä vailla olevia huoneistoja koskevan aineiston määrä oli kohtuullisen tyydyttävä. Suurenpuoleisiin huoneistoihin nähden aineisto oli kuitenkin niukkaa, koska tällaisten huoneistojen lukumäärä on useilla paikkakunnilla aivan liian pieni, jotta voitaisiin saada selvä käsitys vuokratasosta asianomaisissa tapauksissa. Enemmän kuin 6 huonetta ja keittiön käsittäviä huoneistoja ei käsillä olevassa tilastossa ole otettu huomioon. Helsingin osalta on kuitenkin käytetty 7 huoneen ja keittiön huoneistoluokan vuokratilasto ja se koski 55:tä keskuslämmitystä vailla olevaa ja 70:tä keskuslämmityksellä varustettua huoneistoa. Edellisten keskimääräinen vuosivuokra oli 30 878 mk ja jälkimmäisten 42 143 mk.

Keskuslämmityksellä varustettuja huoneistoja koskeva vuokratilasto nojautuu epätasaisemmalle perustalle. Ainoastaan neljän suurimman kaupungin osalta aineiston voidaan katsoa olevan jotenkin edustavan. Muilla paikkakunnilla keskuslämmityksellä varustettujen huoneistojen luku on, kuten jo aikaisemmin huomautettiin, hyvin vähäinen, jonka tähden niiden vaikutus yleiseen vuokratasoon on verrattain pieni.

Keskuslämmitystä vailla olevien eri huoneistoryhmien keskimääräiset vuosivuokrat käyvät selville seuraavasta taulukosta.¹⁾

I fråga om lägenheter utan centralvärme var materialets omfattning skäligen tillfredsställande. För de större lägenheternas vidkommande var materialet dock knapphändigt, i det antalet sådana hyreslägenheter på flere orter är alltför lågt för att man kunde bilda sig en tydlig uppfattning om hyresnivån i vederbörande fall. Lägenheter med flere än 6 rum och kök ha icke beaktats i föreliggande statistik. Rörande kategorin 7 rum och kök har dock hyresstatistik för Helsingfors bearbetats och gällde denna 55 lägenheter utan centralvärme och 70 lägenheter med centralvärme. För de förra var medelhyran 30 878 mk, för de senare 42 143 mk.

Hyresstatistiken över lägenheter med centralvärme bygger på en ojämnare grund. Endast för de fyra största städerna kan materialet anses vara någorlunda representativt. På de övriga orterna är antalet lägenheter med centralvärme, som redan tidigare påpekats, mycket ringa, varför deras inverkan på den allmänna hyresnivån är jämförelsevis liten.

Medelhyrorna per år för de olika grupperna av lägenheter utan centralvärme framgår av följande tabell.¹⁾

Loyers annuels des logements loués sans chauffage central, mars.

	Helsinki Helsingfors	Turku Åbo	Vihuri Viborg	Tampere Tammerfors	Vaasa Vasa	Kuopio	Tahti	Oulu Uleaborg	Kotka	Rauma Raumo	Pietarsaari Jakobstad	Riihimäki
Ainoastaan keittiö — Endast kök	3 761	2 330	1 956	2 263	1 693	2 516	1 528	2 329	2 512	1 511	1 268	1 595
1 huon. ilman keittiötä — 1 rum utan kök	3 706	2 128	1 767	2 300	1 823	2 393	1 784	2 088	2 532	1 397	1 312	1 875
2 huon. ilman keittiötä — 2 rum utan kök	6 515	4 047	3 183	4 254	3 524	4 046	2 876	3 882	3 968	2 371	2 047	3 135
3 huon. ilman keittiötä — 3 rum utan kök	9 689	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 huon. ja osa keittiöön — 1 rum o. del i kök	—	—	—	2 567	—	—	—	—	—	—	—	—
2 huon. ja osa keittiöön — 2 rum o. del i kök	—	—	—	3 656	—	—	—	—	—	—	—	—
1 huon. ja keittiö — 1 rum o. kök	5 765	4 085	3 494	3 970	3 621	4 027	2 925	4 108	4 414	2 674	2 218	2 935
2 » » » 2 » »	9 337	7 005	6 439	6 948	6 660	7 413	5 415	7 066	7 942	4 180	3 639	4 861
3 » » » 3 » »	13 407	11 482	6 439	11 179	10 006	10 423	8 596	10 378	11 668	5 937	5 965	6 411
4 » » » 4 » »	17 634	12 734	13 235	15 471	13 676	13 824	11 238	13 800	15 133	9 231	8 344	7 702
5 » » » 5 » »	21 945	14 498	17 161	18 700	15 243	17 547	15 393	15 659	16 689	11 000	10 400	—
6 » » » 6 » »	27 252	21 041	22 503	21 568	17 705	20 400	17 600	19 090	24 933	—	—	—

Keskuslämmityksellä varustettujen huoneistojen vastaavat keskimääräiset vuokrat olivat seuraavat.

Motsvarande medelhyror för lägenheter med centralvärme voro följande.

¹⁾ Keskiarvot, jotka perustuvat vähempään kuin 5 huoneistoon, on painettu »nonpareil» kirjasinlajilla. — Medeltal, som grunda sig på färre än 5 lägenheter, äro angivna med »nonpareil».

Loyers annuels des logements loués avec chauffage central, mars.

	Heikinki Helsingfors	Turku Åbo	Viiuri Viborg	Tampere Tammerfors	Vaasa Vasa	Kuopio	Lahti	Oulu Uleåborg	Kotka	Rauma Raumo	Pietarsaari Jakobstad	Riihimäki
Ainoastaan keittiö — Endast kök	6 343	5 178	4 469	4 020	6 000	3 267	3 375	2 700	5 077	—	—	3 900
1 huon. ilman keittiötä — 1 rum utan kök	6 773	5 031	5 733	5 180	4 680	4 503	4 950	3 363	4 320	1 800	2 100	4 050
2 huon. ilman keittiötä — 2 rum utan kök	11 753	9 522	7 929	10 451	5 400	9 500	8 475	—	10 350	—	—	—
3 huon. ilman keittiötä — 3 rum utan kök	16 698	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 huon. ja keittiö — 1 rum o. kök	9 645	7 509	7 015	8 112	6 773	6 999	7 855	6 690	7 785	5 280	—	6 300
2 » » » 2 » »	14 581	11 248	10 909	13 015	11 828	11 228	14 277	10 869	13 230	9 400	6 000	9 514
3 » » » 3 » »	18 813	14 153	15 317	17 571	16 238	14 913	15 248	18 400	17 714	11 550	6 000	15 200
4 » » » 4 » »	22 465	17 879	18 682	22 063	21 531	18 864	18 000	27 000	19 793	14 720	7 200	—
5 » » » 5 » »	29 123	23 739	25 291	26 669	22 640	23 258	22 152	24 450	23 400	14 400	9 000	—
6 » » » 6 » »	35 619	28 203	31 420	30 114	26 308	33 350	30 500	36 000	29 700	—	—	—

Edellä mainitut keskimääräiset vuokrat koskevatkin monessa suhteessa erilaatuista ainesta, sillä huoneistojen asemasta kunkin paikkakunnan eri osissa, niiden pinta-alasta, mukavuuksista, kunnosta y. m. seikoista johtuu, että vuokrat vaihtelevat suuresti myöskin yhdessä ja samassa huoneistoluokassa. Huoneistojen »hajaantuminen» eri vuokramääriin mukaan, on siitä syystä, kuten liitetaulu XIX osoittaa, varsin suuri. Myöskin saman kokoiisiin huoneistoihin nähden, joissa on tai ei ole keskuslämmitystä, vuokran eroavaisuudet ovat hyvin huomattavat. Keskuslämmityksellä varustettujen huoneistojen korkeampi vuokrataso johtuu ainoastaan osaksi lämmityskustannuksista. Siihen vaikuttaa pääasiassa näiden huoneistojen ajanmukaisempi rakennustapa ja niiden suurempi upeus.

VIII. Väestön ryhmittäminen talouskuntien mukaan.

Asunto-oloja koskevan selonteon yhteydessä on jo esitetty katsaus väestön jakaantumiseen laitos- y. m. s. väestöön sekä perheasunnoissa asuviin henkilöihin. Viimeksimainitusta väestön osasta on kerätty tietoja sen jakaantumisesta erisuuruisten talouskuntien mukaan. Jakoperusteena tässä on käytetty ruokakuntaa, talouskunnaksi kun on luettu kaikki ne henkilöt, jotka kuuluvat yhteen ja samaan ruokakuntaan, siis paitsi perheenjäseniä ja sukulaisia myöskin henkilökohtaiset palvelijat sekä täysihoidossa olevat henkilöt. Sen sijaan samoissa huoneistoissa asuvia eri ruokakuntia ei ole luettu mukaan, vaan on ne laskettu eri talouskunniksi. Myöskin yksinään asuvien henkilöiden sekä yksityisten alivuokralaisten, jotka eivät kuuluneet huoneistonhaltijan ruokakuntaan, on katsottu muodostavan eri talouskuntia, jotka kuitenkin ovat toisen luontoisia kuin n. s. perhetalouskunnat, s. o. talouskunnat, joihin kuuluu vähintään kaksi henkeä.

De ovan anförda medelhyrorna avse ju ett i flere avseenden heterogent material, i det lägenheternas belägenhet i olika delar av resp. orter, deras yttnehåll, bekvämligheter, skick m. m. föranleda starka variationer i hyrorna även inom en och samma lägenhetskategori. »Spridningen» av lägenhetsbeståndet på olika hyresbelopp är därför, som tabellbilagan XIX utvisar, mycket stor. Även skiljaktigheterna i hyran för lägenheter av samma storlek med eller utan centralvärme äro mycket betydande. Den högre hyresnivån för centralvärmelägenheterna beror endast till en del på kostnaderna för värmen. Här är det huvudsakligen dessa lägenheters modernare byggnadsätt, som spelar in och den större komfort som de utrustats med.

VIII. Befolkningens fördelning efter hushåll.

I samband med redogörelsen för bostadsförhållandena har redan anförts en översikt av befolkningens fördelning på anstalts- o. dyl. befolkning samt på personer boende i familjebostäder. Om den sistnämnda delen av befolkningen ha uppgifter insamlats rörande dess fördelning på hushåll av olika storlek. Som indelningsgrund härvid har tillämpats matlagat, i det som ett hushåll räknats alla de personer, som tillhöra ett och samma matlag, alltså utom familjemedlemmar och släktingar även personlig betjäning samt personer i helinackordering. Däremot ha i samma lägenheter boende olika matlag icke sammanräknats utan räknats som särskilda hushåll. Även ensamboende personer samt enskilda underhyresgäster, som icke tillhört lägenhetsinnehavarens matlag, ha ansetts bilda särskilda hushåll, dock av en annan natur än de s. k. familjehushållen, d. v. s. hushåll omfattande minst två personer.

Väestön jakaantuminen yhden hengen taloukskuntiin ja perhetaloukskuntiin käy ilmi seuraavasta taulukosta. Befolkningens fördelning på enpersonshushåll och på familjehushåll framgår av följande tabell.

Ménages de famille et de personnes seules.

	Taloukskuntia — Hushåll <i>Ménages</i>			Henkilöitä — Personer <i>Personnes</i>		Henkilöitä keskmäärin Personer i medeltal <i>Moyenne des personnes</i>	
	Yhden hengen taloukskuntia En persons- hushåll <i>Ménages de personnes seules</i>	Perhetalouks- kuntia Familje- hushåll <i>Ménages de famille</i>	Yhteensä Summa <i>Total</i>	perhetalouks- kunnissa i familje- hushåll <i>dans les ménages de famille</i>	Yhteensä Summa <i>Total</i>	100 per- taloukskuntaa kohden per 100 hus- håll <i>par 100 ménages</i>	100 perhe- taloukskuntaa kohden per 100 familjehushåll <i>par 100 ménages de famille</i>
Helsinki — Helsingfors .	35 843	58 576	94 419	207 545	243 388	258	354
Turku — Åbo	7 385	17 676	25 061	63 821	71 206	284	361
Viipuri — Viborg	6 603	16 662	23 265	62 498	69 101	297	375
Tampere — Tammerfors	6 767	14 075	20 842	52 017	58 784	282	370
Vaasa — Vasa	2 229	5 618	7 847	21 685	23 914	305	386
Kuopio	1 532	4 933	6 465	20 548	22 080	342	417
Lahti	1 843	4 595	6 438	17 695	19 538	303	385
Oulu — Uleåborg	1 362	4 179	5 541	17 240	18 602	336	413
Kotka	1 587	4 432	6 019	17 209	18 796	312	388
Rauma — Raumo	747	1 913	2 660	7 465	8 212	309	390
Pietarsaari — Jakobstad	611	1 622	2 233	6 366	6 977	312	392
Riihimäki	603	1 912	2 515	7 221	7 824	311	378

Seuraava taulukko esittää tietoja eri sturussuokkiin kuuluvien taloukskuntien lukumäärästä, ja siinä olevat prosenttiluvut valaisevat eri luokkien osuutta kaikista taloukskunnista.

Följande tabell innehåller uppgifter om antalet hushåll av olika storlekskategorier jämte procenttal be-lysande de olika kategoriernas andel av samtliga hushåll.

Ménages d'après le nombre de leurs membres.

	Taloukskuntia, joihin kuului: — Hushåll bestående av: — <i>Ménages composés de:</i>											Yhteensä Summa <i>Total</i>
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11 ja us. 11 o. fl. 11 et dav.	
	henkilöä — personer — <i>personnes</i>											
Helsinki — Helsingfors .	35 843	18 208	15 841	11 275	6 728	3 448	1 706	755	322	153	140	94 419
Turku — Åbo	7 385	5 170	4 847	3 474	2 019	1 111	548	284	129	55	39	25 061
Viipuri — Viborg	6 603	4 544	4 188	3 341	2 169	1 248	621	325	128	58	40	23 265
Tampere — Tammerfors	6 767	3 987	3 689	2 770	1 656	1 021	494	246	118	59	35	20 842
Vaasa — Vasa	2 229	1 500	1 393	1 055	715	431	283	124	60	33	24	7 847
Kuopio	1 532	1 102	1 091	943	736	460	261	169	89	43	39	6 465
Lahti	1 843	1 248	1 163	850	567	349	194	96	64	40	24	6 438
Oulu — Uleåborg	1 362	1 005	918	781	563	394	250	128	60	43	37	5 541
Kotka	1 587	999	1 202	927	600	343	192	98	33	19	19	6 019
Rauma — Raumo	747	464	479	398	251	147	81	56	18	15	4	2 660
Pietarsaari — Jakobstad	611	424	400	281	220	146	74	35	20	12	10	2 233
Riihimäki	603	483	518	401	232	128	78	43	15	11	3	2 515
	%											
Helsinki — Helsingfors .	38.0	19.3	16.8	11.9	7.1	3.7	1.8	0.8	0.3	0.2	0.1	100.0
Turku — Åbo	29.5	20.6	19.3	13.9	8.1	4.4	2.3	1.1	0.5	0.2	0.1	100.0
Viipuri — Viborg	28.4	19.5	18.0	14.4	9.3	5.4	2.7	1.4	0.5	0.2	0.2	100.0
Tampere — Tammerfors	32.5	19.1	17.7	13.2	7.9	4.9	2.4	1.2	0.6	0.3	0.2	100.0
Vaasa — Vasa	28.4	19.1	17.8	13.4	9.1	5.5	3.6	1.6	0.8	0.4	0.3	100.0
Kuopio	23.7	17.0	16.9	14.6	11.4	7.1	4.0	2.6	1.4	0.7	0.6	100.0
Lahti	28.6	19.4	18.1	13.2	8.8	5.4	3.0	1.5	1.0	0.6	0.4	100.0
Oulu — Uleåborg	24.6	18.1	16.6	14.1	10.1	7.1	4.5	2.3	1.1	0.8	0.7	100.0
Kotka	26.4	16.6	20.0	15.4	10.0	5.7	3.2	1.6	0.5	0.3	0.3	100.0
Rauma — Raumo	28.1	17.4	18.0	15.0	9.4	5.5	3.0	2.1	0.7	0.6	0.2	100.0
Pietarsaari — Jakobstad	27.4	19.0	17.9	12.6	9.9	6.5	3.3	1.6	0.9	0.5	0.4	100.0
Riihimäki	24.0	19.2	20.6	15.9	9.3	5.1	3.1	1.7	0.6	0.4	0.1	100.0

Yhden hengen talouskuntia oli Helsingissä suhteellisesti paljon enemmän kuin muualla, nimittäin 38.0 %, vastaten esim. 32.5 % Tampereella ja 29.5 % Turussa ja vähemmän kuin 24.0 % kaikilla muilla paikkakunnilla. Keskimääräinen henkilöluku 100 talouskuntaa kohden oli pienin Helsingissä, 258 henkeä, suurin taas Kuopiossa ja Oulussa, vastaavasti 342 ja 336 henkeä. Yksinomaan perhetaloustien vastaavassa keskiluvussa on jonkin verran pienempiä eroavaisuuksia, mutta järjestys on eri paikkakunnilla kuitenkin jotenkin sama.

Eräissä toisessa yhteydessä on jo kosketeltu sitä vähentymistä, jota on voitu havaita asujaryhmien keskimääräisessä suuruudessa viime vuosikymmenien kuluessa. Tämä vähentyminen on yhteydessä talouskuntien ja perheiden suuruuden pientymisen kanssa. Kehityksen laajuus käy ilmi seuraavista luvuista, jotka tarkoittavat henkilöiden keskilukua 100 talouskuntaa ja 100 perhetalouskuntaa kohden vuosina 1910, 1920 ja 1930:

	Henkilöitä keskimäärin — Personer i medeltal — <i>Moyenne des personnes</i>			100 perhetalouk. kohden — per 100 familjehushäll			
	100 talouk. kohden — per 100 hushäll <i>par 100 ménages</i>	1910	1920	1930	100 familjehushäll <i>par 100 ménages de famille</i>	1910	1920
Helsinki — Helsingfors	343	293	258	439	392	354	
Turku — Åbo	367	310	284	426	394	361	
Viipuri — Viborg	392	320	297	445	405	376	
Tampere — Tammerfors	363	311	282	442	407	370	
Vaasa — Vasa	358	331	305	431	405	386	
Kuopio	—	344	342	—	435	417	
Lahti	—	331	303	—	416	385	
Oulu — Uleåborg	400	358	336	467	439	413	
Kotka	—	320	312	—	431	388	

Tähän kehitykseen on vaikuttanut, paitsi syntyneisyyden vähenemistä, jonka johdosta lapsiluku perhettä kohden on laskenut, m. m. henkilökohtaisten palvelijain käytössä tapahtunut vähennys sekä naisten lisääntynyt osanotto ansiotyöhön. Viimeksimainitun seikan ilmauksena on etupäässä ollut yhden hengen talouskuntien lukumäärän lisääntyminen.

IX. Alivuokralaiset ja asukit.

Tämän asuntolaskennan yhteydessä on kiinnitetty huomiota myöskin siihen asunto-olojen puoleen, jota alivuokralaisten ja asukkien pitäminen edustaa. Tämä kysymys on aikaisemmin otettu huomioon m. m. siinä asuntolaskennassa, jonka Sosialihallitus järjesti vuonna 1919 maan kaupungeissa ja muissa asutuskeskuksissa.

Alivuokralaisiksi on katsottu sellaiset vuokralaiset, jotka vuokraavat oman huoneen yksinään tai yhdessä jonkun toisen perheeseen kuulumattoman henkilön kanssa. Asukeiksi on sitä vastoin luettu sellaiset henkilöt, jotka jakavat huoneen jonkun perheenjäsenen kanssa tai vuokraavat makuusijan.

Seuraavassa taulukossa esitetään katsaus eri asujaryhmiin mainitun jaoituksen mukaan.

Antalet enpersonshushäll var relativt taget mycket större i Helsingfors än annorstädes: 38.0 % mot exempelvis 32.5 % i Tammerfors och 29.5 % i Åbo och under 24.0 % för alla de övriga orterna. Medeltalet personer per 100 hushäll var lägst i Helsingfors, 258, högst åter i Kuopio och Uleåborg, resp. 342 och 336. Motsvarande genomsnittstal enbart för familjehushällen förete något mindre skiljaktigheter, men är ordningsföljden för de olika orterna dock ungefär densamma.

I ett annat sammanhang har redan berörts den minskning, som kunnat iakttagas i boendegruppernas genomsnittliga storlek under de senaste decennierna. Denna minskning står i samband med nedgången i hushällens och familjernas storlek. Huru vittgående utvecklingen varit framgår av följande siffror, som avse medeltalet personer per 100 hushäll och per 100 familjehushäll åren 1910, 1920 och 1930:

Utom nedgången i nativiteten, varigenom barnantalet per familj sjunkit, har till denna utveckling bidragit bl. a. den minskade användningen av personlig betjäning samt kvinnornas ökade deltagande i förvärvsarbetet. Sistnämnda omständighet har främst tagit sig uttryck i en ökning av enpersonshushällens antal.

IX. Underhyresgäster och inneboende.

Vid denna bostadsräkning har uppmärksamhet ägnats även åt den sida av bostadsförhållandena, som hysandet av underhyresgäster och inneboende representerar. Dessa frågor ha tidigare beaktats bl. a. i den bostadsräkning, som år 1919 anordnades av Socialstyrelsen i landets städer och övriga bosättningscentra.

Som underhyresgäster ha betraktats sådana hyresgäster, som hyra eget rum eller dela det med annan icke till familjen hörande person. Som inneboende ha däremot tagits sådana personer, som dela rum med någon familjemedlem eller som hyra sovplats.

En översikt av de olika grupperna av boende enligt denna indelning gives i följande tabell.

Sous-locataires et pensionnaires pour la nuit.

	Alivuokralaisia Underhyresgäster Sous-locataires	%	Asukkeja Inneboende Pensionnaires pour la nuit	%	Muita asukkaita Övriga boende Autres habitants	%	Yhteensä Summa Total
Helsinki	16 018	7.6	11 857	5.7	181 404	86.7	100.0
Turku — Åbo	1 700	3.3	1 461	2.8	48 468	93.9	100.0
Viipuri — Viborg	3 014	6.1	1 324	2.7	44 945	91.2	100.0
Tampere — Tammerfors	2 146	4.6	2 130	4.6	41 998	90.8	100.0
Vaasa — Vasa	682	3.7	347	1.9	17 396	94.4	100.0
Kuopio	795	3.7	675	3.2	19 890	93.1	100.0
Lahti	359	3.5	350	3.4	9 514	93.1	100.0
Oulu — Uleåborg	483	2.6	417	2.2	17 702	95.2	100.0
Kotka	519	3.2	630	3.8	15 247	93.0	100.0
Rauma — Raumo	353	4.3	119	1.4	7 740	94.3	100.0
Pietarsaari — Jakobstad	43	0.8	139	2.5	5 333	96.7	100.0
Riihimäki	83	1.1	189	2.4	7 552	96.5	100.0

Alivuokralaisten ja asukkien ryhmät olivat suurimmat Helsingissä, missä niihin kuului yhteensä 13.3 % kaikista asukkaista. Lähinnä seuraavat paikkakunnat Tampere ja Viipuri ovat huomattavasti jälessä, sillä nämä ryhmät olivat viimeksimainituissa kaupungeissa yhteensä vastaavasti 9.2 ja 8.8 %. Alimmat luvut, 3.3 ja 3.5 %, olivat pienimmillä paikkakunnilla, Pietarsaarella ja Riihimäellä.

Seuraava taulukko osoittaa niiden huoneistojen absoluuttisen luvun, joissa oli alivuokralaisia tai asukkeja, sekä montako prosenttia ne olivat kaikista huoneistoista.

Grupperna underhyresgäster och inneboende voro störst i Helsingfors, där de utgjorde inalles 13.3 % av samtliga boende. Steget till därpå följande orter, Tammerfors och Viborg, är rätt långt, i det dessa grupper utgjorde sammanlagt resp. 9.2 och 8.8 % i sistnämnda städer. De lägsta siffrorna, 3.3 och 3.5 %, uppvisa de minsta orterna, Jakobstad och Riihimäki.

I följande tabell angives antalet lägenheter med underhyresgäster eller inneboende absolut taget samt i procent av samtliga lägenheter.

Logements avec sous-locataires et pensionnaires pour la nuit.

	Huoneistoja, joissa paitsi huoneistonhaltijan taloutta asui: Lägenheter i vilka utom lägenhetsinnehavarens hushåll bodde: Logements habités outre le ménage du logeur par:								
	alivuokralaisia underhyresgäster sous-locataires	%	alivuokralaisia ja asukkeja underhyresgäster och inneboende sous-locataires et pensionnaires pour la nuit	%	asukkeja inneboende pensionnaires pour la nuit	%	Yhteensä Summa Total	%	Asuinhuoneistoja kaikkiaan Bostads- lägenheter inalles Logements ensemble
Helsinki — Helsingfors ..	7 268	10.7	1 020	1.5	8 401	12.4	16 689	24.6	67 875
Turku — Åbo	1 042	4.9	71	0.3	1 467	6.9	2 580	12.1	21 346
Viipuri — Viborg	1 838	9.9	107	0.6	1 267	6.8	3 212	17.3	18 549
Tampere — Tammerfors ..	1 245	7.6	98	0.6	1 851	11.2	3 194	19.4	16 467
Vaasa — Vasa	419	6.2	15	0.2	384	5.7	818	12.1	6 753
Kuopio	418	8.0	36	0.7	478	9.1	932	17.8	5 240
Lahti	268	4.9	21	0.4	429	7.8	718	13.1	5 483
Oulu — Uleåborg	245	5.1	19	0.4	306	6.4	570	11.9	4 778
Kotka	257	5.3	15	0.3	497	10.3	769	15.9	4 847
Rauma — Raumo	170	7.6	9	0.4	91	4.1	270	12.1	2 226
Pietarsaari — Jakobstad ..	36	1.7	2	0.1	125	6.1	163	7.9	2 051
Riihimäki	43	1.9	5	0.2	142	6.2	190	8.3	2 275

Tässäkin suhteessa Helsinki on erikoisasemassa, siellä kun huoneiston osien vuokraaminen alivuokralaisille tai asukeille on huomattavasti laajemmalle levinnyt järjestelmä kuin muilla paikkakunnilla. Yleensä prosenttiluvut näyttävät tässä suhteessa vähentyvän samassa suhteessa kuin laskentapaikkakunnan asukasluku. Poikkeuksena ovat kuitenkin m. m. Turku ja

Även i detta avseende intager Helsingfors en särställning, i det systemet att uthyra delar av lägenheten åt underhyresgäster eller inneboende där vunnit avsevärt större spridning än på de övriga orterna. I allmänhet synas procentsiffrorna i detta hänseende minska i proportion till räkningsortens invånarantal. Undantag bilda dock bl. a. Åbo och Vasa, vilka ha betyd-

Vaasa, joiden luvut ovat huomattavasti pienemmät kuin muiden jotenkin vastaavankokoisten kaupunkien.

Asukkijärjestelmän katsotaan aiheuttavan lukuisia sosiaalisia y. m. vaaroja. Käsillä olevan aineiston nojalla voidaan todeta, että huoneistoja, joissa oli asukkeja, oli huomattavassa määrässä etenkin Tampereella ja Kotkassa, siis tyypillisissä teollisuuskaupungeissa. Ensinmainitussa kaupungissa naispuolisen työvoiman osuus on teollisuudessa suuri. On selvää, että asukit ovat lähtöisin erikoisesti tästä väestöaineksesta, jonka taloudelliset olot useinkaan eivät tee mahdolliseksi omien huoneistojen vuokraamista. Myöskin muilla paikkakunnilla, joilla asukkijärjestelmä on laajalle levinnyt, voidaan tämän seikan katsoa johtuvan runsaslukuisen, suhteellisen heikossa taloudellisessa asemassa olevan työläisaineksen olemassaolosta.

Selvä raja on sellaisten huoneistojen välillä, joissa on alivuokralaisia, ja sellaisten huoneistojen, joissa on asukkeja. Pienemmissä huoneistoissa on etupäässä asukkeja, suuremmissa alivuokralaisia. Tämä käy ilmi seuraavasta taulukosta, jossa sellaiset huoneistot, joissa oli asukkeja ja alivuokralaisia, on ryhmitetty suuruuden mukaan.

ligt lägre siffror än de andra städerna av ungefär motsvarande storlek.

Inneboendesystemet anses ju medföra ett flertal vådor av social o. a. art. Det kan med stöd av föreliggande material konstateras, att antalet lägenheter med inneboende var betydande främst i Tammerfors och Kotka, alltså i typiska industristäder. I den förra staden är inslaget av kvinnlig arbetskraft inom industrin starkt. Det är tydligt, att de inneboende rekryterats speciellt inom detta befolkningssegment, vars ekonomiska förhållanden ofta icke möjliggöra upphyrandet av egna lägenheter. Även på övriga orter, där inneboendesystemet har en större utbredning, kan detta ställas i samband med förekomsten av talrikare arbetarelement i en relativt svag ekonomisk ställning.

Mellan lägenheter med underhyresgäster och sådana med inneboende förefinnes en tydlig gräns. De smärre lägenheterna ha huvudsakligen inneboende, de större underhyresgäster. Detta framgår av följande tabell där lägenheterna med inneboende och underhyresgäster uppdelats efter storlek.

Logements avec sous-localaires et pensionnaires de nuit d'après le nombre des chambres.

	1 h. huoneistoja, joissa oli: 1 rums lägenheter med: <i>Logements comprenant 1 ch. avec:</i>		2 h. huoneistoja, joissa oli: 2 rums lägenheter med: <i>Logements comprenant 2 ch. avec:</i>						3 h. huoneistoja, joissa oli: 3 rums lägenheter med: <i>3 logements comprenant 3 ch. avec:</i>						4 tai useamman h. huoneistoja, joissa oli: Lägenheter på 4 eller flere rum med: <i>Logements comprenant 4 ch. ou davantage avec:</i>					
	asukkeja — inneboende <i>pensionnaires pour la nuit</i>	%	alivuokralaisia — underhyresgäster <i>sous-localaires</i>	%	alivuokralaisia ja asukkeja underhyresgäster och inneboende <i>s.-localaires et pensionnaires pour la nuit</i>	%	asukkeja — inneboende <i>pensionnaires pour la nuit</i>	%	alivuokralaisia — underhyresgäster <i>s.-localaires</i>	%	alivuokralaisia ja asukkeja underhyresgäster och inneboende <i>s.-localaires et pensionnaires pour la nuit</i>	%	asukkeja — inneboende <i>pensionnaires pour la nuit</i>	%	alivuokralaisia — underhyresgäster <i>sous-localaires</i>	%	alivuokralaisia ja asukkeja underhyresgäster och inneboende <i>s.-localaires et pensionnaires pour la nuit</i>	%		
Helsinki — Helsingfors.	4 861	21.0	2 388	10.1	458	2.0	2 719	11.7	1 811	21.0	278	3.2	457	5.3	3 119	24.3	284	2.2	364	2.8
Turku — Åbo	811	9.3	464	5.7	24	0.3	520	6.4	244	11.2	29	1.3	78	3.6	334	14.1	18	0.8	58	2.4
Viipuri — Viborg	643	13.8	603	7.5	66	0.8	517	6.4	570	18.7	37	1.2	70	2.3	665	24.3	34	1.2	37	1.4
Tampere — Tammerfors	783	19.3	469	5.8	31	0.4	785	9.8	406	14.8	35	1.3	197	7.2	370	19.0	32	1.6	86	4.4
Vaasa — Vasa	204	11.8	166	5.8	8	0.3	134	4.6	105	10.3	4	0.4	31	3.0	148	13.2	3	0.3	15	1.3
Kuopio	254	16.2	184	7.9	24	1.0	188	8.1	106	16.9	8	1.3	22	3.5	128	17.7	4	0.6	14	1.9
Lahti	169	12.0	85	3.3	5	0.2	180	6.9	81	11.3	7	1.0	41	5.7	102	13.3	9	1.2	39	5.1
Oulu — Uleåborg	164	10.1	72	4.3	5	0.3	104	6.2	96	12.5	9	1.2	27	3.5	77	10.9	5	0.7	11	1.6
Kotka	301	14.0	107	5.9	7	0.4	168	9.2	66	15.1	3	0.7	17	3.9	84	19.4	5	1.2	11	2.5
Rauma																				
Raumo	31	6.6	33	3.5	3	0.3	41	4.3	59	13.9	—	—	14	3.3	78	20.5	6	1.6	5	1.3
Pietarsaari																				
Jakobstad	31	6.4	11	1.4	—	—	53	6.5	13	3.1	1	0.2	23	5.4	12	3.7	1	0.3	18	5.5
Riihimäki	64	10.3	16	1.5	—	—	57	5.3	12	3.7	3	0.9	12	3.7	15	6.1	2	0.8	9	3.7

Pienimpiin huoneistoluokkiin, hellahuoneisiin tai keittiötä vailla oleviin yhden huoneen huoneistoihin, nähden, joissa voi olla ainoastaan asukkeja, luvut ovat epäsuotuisat. Niiden osuus yhden huoneen huoneistojen kokonaisluvusta vaihteli 21.0%:sta Helsingissä 6.4%:iin Pietarsaareessa. Kaikista niistä huoneistoista, joissa oli asukkeja, oli enemmän kuin puolet yhden huoneen huoneistoja. — Kahden huoneen huoneistoista sellaisia, joissa on asukkeja, on enemmän kuin sellaisia, joissa on alivuokralaisia. Herättää huomiota, että yhden huoneen huoneistoissa oli jotenkin samassa määrässä perheeseen kuulumattomia aineksia kuin kahden huoneen huoneistoissa. — Vähintään kolme huonetta käsittävässä huoneistoissa alivuokralaiset ovat vallalla, kun taas sellaiset huoneistot, joissa on asukkeja, ovat suhteellisesti sitä harvinaisempia, mitä useampia huoneita huoneistoon kuuluu.

Asuntopulan ja korkeiden vuokrien aikoina on huomattu kokonaisten perheiden olleen pakotettuja luopumaan omasta asunnostaan ja majoittautumaan alivuokralaisina muiden huoneistonhaltijain luo. Tämä ilmiö oli viime asuntolaskennan aikana verrattain tarvinainen niillä paikkakunnilla, joilla laskenta suoritettiin. Tämä käy ilmi seuraavasta taulukosta.

Sous-locataires formant des ménages de famille.

	Alivuokralaisia, jotka muodostavat perhetalouksia Underhyresgäster, som bilda familjehushåll <i>Sous-locataires formant des ménages de famille</i>			
	Talouksien luku Antalet hushåll <i>Nombre de ménages</i>	% kaikista perhetalouksista % av samtliga familjehushåll % <i>du nombre total des ménages de famille</i>	Henkilöiden luku Antalet personer <i>Nombre de personnes</i>	% kaikista perhetalouksissa asuvista % av samtliga i familjehushåll boende % <i>du nombre total des personnes formant des ménages de famille</i>
Helsinki — Helsingfors	1 439	2.5	3 723	1.8
Turku — Åbo	187	1.1	443	0.7
Viipuri — Viborg	263	1.6	653	1.0
Tampere — Tammerfors	254	1.8	649	1.2
Vaasa — Vasa	64	1.1	148	0.7
Kuopio	111	2.3	299	1.5
Lahti	35	0.8	91	0.5
Oulu — Uleåborg	61	1.5	178	1.0
Kotka	31	0.7	71	0.4
Rauma — Raumo	21	1.1	57	0.8
Pietarsaari — Jakobstad	4	0.2	10	0.2
Riihimäki	11	0.6	30	0.4

Niissä kahdessa kaupungissa, joissa olot tässä suhteessa olivat epäsuotuisimmat, nimitään Helsingissä ja Kuopiossa, asui perhetalouksista vastaavasti 2.5 ja 2.3 % alivuokralaisina. Näiden talouskuntien jäsenmäärä oli kuitenkin varsin mitättömänä osana perhetalouksintuna elävästä väestöstä, äskenmainituissa kaupungeissa vastaavasti 1.8 ja 1.5 % sekä muilla paikkakunnilla 1.2 ja 0.2 %:n välillä sanotusta väestön osasta.

Den minsta lägenhetskategorin, enkelköken eller ettrumslägenheter utan kök, där endast inneboende kunna förekomma, uppvisa ogynnsamma siffror. Deras andel av totalantalet ettrumslägenheter växlade mellan 21.0 % i Helsingfors och 6.4 % i Jakobstad. Av samtliga lägenheter med inneboende utgjordes över hälften av ettrumslägenheter. — Bland tvårumslägenheterna äro sådana med inneboende talrikare än lägenheter med underhyresgäster. Påfallande är, att ettrumslägenheterna i ungefär samma utsträckning hyste utomstående element som tvårumslägenheterna. — I lägenheterna på 3 eller flere rum dominera underhyresgästerna, medan lägenheter med inneboende bliva proportionsvis sällsyntare, ju flere rum lägenheten omfattar.

Under tider av bostadsbrist och höga hyror har mångenstädes iakttagits, att hela familjer varit tvungna att avstå från en egen bostad och inhysa sig som underhyresgäster hos andra lägenhetsinnehavare. Denna företeelse var vid tidpunkten för senaste bostadsräkning jämförelsevis sällsynt på de orter räkningen omfattade. Detta framgår av följande tabell.

I de två städer, där förhållandena i detta hänseende voro ogynnsammast, nämligen Helsingfors och Kuopio, bodde resp. 2.5 och 2.3 % av familjehushållen som underhyresgäster. Dessa hushålls medlemsantal utgjorde dock en mycket obetydlig del av den i familjehushåll boende befolkningen, i nyssnämnda städer resp. 1.8 och 1.5 %, på de övriga orterna mellan 1.2 och 0.2 % av denna del av befolkningen.